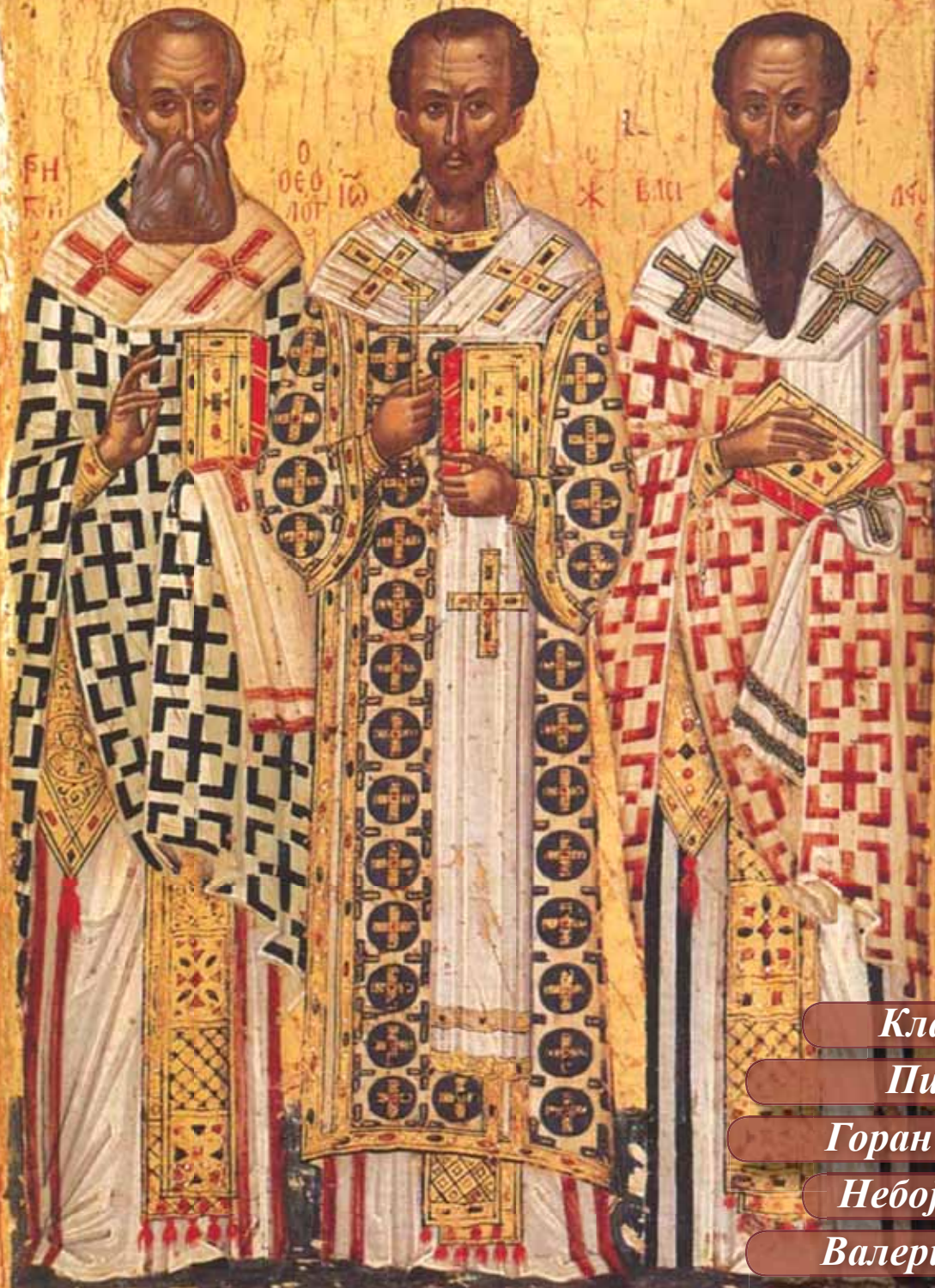

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ Каленик

1/2012

Цена 80 динара

Клаист (Вер)

Питер Браун

Горан Живковић

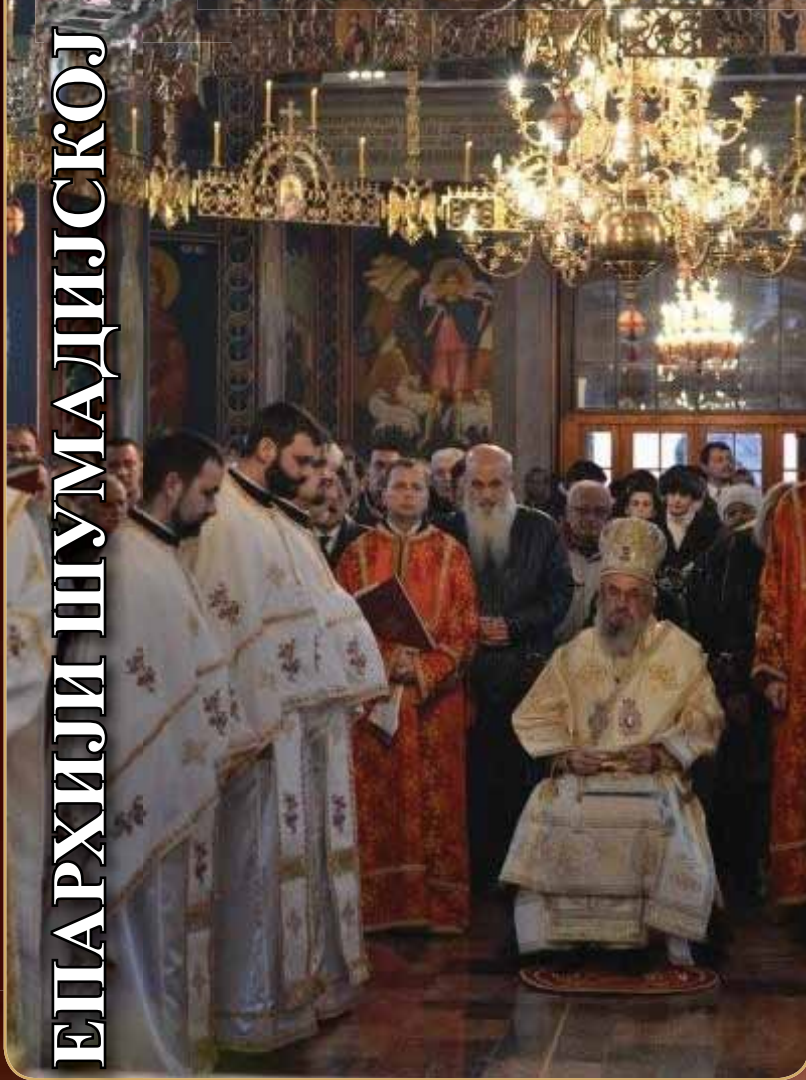
Небојша Ђокић

Валериј Лепехин

**Божићна и Светосавска посланица
епископа шумадијског Г. Јована**

*фото
репортажа*

ПРОСЛАВА БОЖИЋА У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

Излази са
благословом Његовог
преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXII
Број 1, (199), 2012.

Издавач
Српска православна епархија
шумадијска

Излази
шест пута годишње

Главни и одговорни уредник
Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног
уредника
Негослав Јованчевић

Редакција
Др Зоран Крстић, протојереј -
ставрофор
Милић Марковић, протојереј
Марко Митић, протојереј
Рајко Стефановић, протојереј
- ставрофор
Драган Икић, јереј
Небојша Младеновић,
протојереј
Гордана Јоцић
Владан Костадиновић

Уредништво и администрација
"Каленик"
Владимира Роловића број 1,
34000 Крагујевац,
e-mail :
n.milovic2@gmail.com

Тираж
5000 примерака

Дизајн и припрема
Дејан Манделц

Штампа
БЕОШТАМПА, Београд

271.222(497.11)
ISSN 182-6166 = Каленић
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Божјиња посланица епископа шумадијског Г. Јована.....	2
Светосавска посланица епископа шумадијског Г. Јована.....	4
Калист (Вер), Дужни смо да се молимо за све људе.....	6
Питер Браун, Сенка Божијег провиђења - Климент Александријски...	9
Горан Живковић, Теологија стварања и Света Литургија.....	13
О некадашњој светосавској химни Пој, Србе, Пој.....	22
Валериј Лепаксин, Срећење Господње.....	24
Небојша Ђокић, Оливера Думић, Нови извори за историју цркве у Горовичу...	29
Екатерина Кудрјавцева Милетић, Утицај Византије на руску црквену уметност.....	33
Недеља о блудном сину.....	35

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна

Божјића посланица епископа шумадијског Господина Јована

Ј О В А Н

СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И ВЕРНОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ
ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА
ДУХА СВЕТОГА УЗ СВЕРАДОСНИ БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ:

МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

нђеоска песма: *Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља* (Лк 2, 14), је Божјића порука која нас упућује на три истине. Прва је да прослављамо Бога, а то може само онај који је открио дубљи смисао живота. Што је дубље знање о Богу као дародавцу свих добара, то је већа човекова животна радост, то је већа и његова спремност да слави Бога.

Друга је истина – мир на земљи. Мир – шалом, је Божије својство, њиме човек постаје син Божији, по речи Христовој: *Блажени миротворци, јер ће се синови Божији назвати* (Мт 5, 9). Само они људи који се помире са Богом и са људима око себе наћи ће мир у својој души и тако постати истински миротворци. Њима је мир и на срцу и у говору, а онима који се не помире са Богом и са људима у уму и срцу, мир је на језику, а у срцу – рат и мржња. Препун је свет таквих миротвораца. Зато, што је више Бога и Божанског богатства у срцу, више је мира на земљи. Што је мање тог богатства, то је више бораца за земаљску власт и богатство, то је више себичног немира.

И трећа је истина – добра воља међу људима. Добра воља се рађа из богољубља и човекољубља, из благих мисли, топлоте душе и срца. Добра воља се рађа из љубави која се свему радује, свему се нада, све прашта, све милује својом добротом. Истинска љубав ништа не тражи за себе.

Ове три основне животне истине откривају нам се у Божићу и у личности Богомладенца. На Божић је сам Бог дошао међу нас људе, обасјао нас светлошћу богопознања, помирио нас са собом и уселио мир и добру вољу у дубине наше душе. Зато је Божићна порука мира, слоге и љубави као и свих других вредности, била она која је храбрила људе кроз све њихове недаће и патње током две хиљаде и више година, па нам је она преко потребна и у овом нашем времену када су обезвређене и релативизоване истинске вредности. И данас се човек са раслојеном душом лако хвата за лажне вредности, за неистине и полуистине и све мање је способан да прихвати смисао и лепоту Божића. Међутим, нити је овај чудесни Божији свет без смисла и без циља, нити смо ми људи и сав живот око нас постали случајно. Није Син Божији дошао у свет узалудно.

Из године у годину дочекујемо Божић испуњени бригама и тегобама, збуњени савременим кретањима,

претњама миру и благостању. Зато прихватимо поруку из ноћи Богорођења. Свакога дана дајмо Славу Богу. Сетимо се да је сунце које нас греје Његово сунце, да су дарови природе нама дати Његови дарови, и да је Он достојнији слављења него и највећи људи, како наше тако и ранијих епоха. Не заборавимо да нас Његово око види и прати, да нас Он опомиње и

призива, као што родитељ призива и воли своје дете. Криза је свуда, на све стране и у сва времена, али схватимо једном да су све кризе судови Божији. И сви поремећаји у свету и код нас последица су кризе морала и отуђености која је захватиле цео свет. Још је старозаветни пророк казао: *Сви говоре мир, мир, а мира нема* (Јер 6, 14).

Порука Божића нас обавезује да свуда око себе градимо мир. Сви знамо шта значи када се немир усели у срце, када немир паралише разум, када човек почне да бежи од других и да се затвара у своју крхку тврђаву, изгубљен, немоћан и паралисан за свако добро дело и сусрет са другим. Ми се, не случајно, о Божићу поздрављамо са: *Мир Божији – Христос се роди!* Не тражимо колебљиви, срачунати, људски, често двосмислени мир, него мир Божији који нас мири са Богом и једне са другима, мир савести, оно истинско осећање пуноће као испуњење воље Божије и миротворства међу људима.

Немир који је захватио савременог човека последица је његове духовне празнине и живота лишеног радости Божије близине. А опет, Божија близина је само рођење Господа Исуса Христа. Рођење Сина Божијега – Богомладенца, за човека и за човечанство, за земљу и за васељену представља једино *Ново под сунцем* (2 Кор 5, 17), најважнији догађај од стварања света. То је почетак свега доброга, напреднога и спасоноснога у човеку и за човека, у човечанству и за човечанство. Отуда је празник рођења Христовог – Божић, најрадоснији хришћански празник који је најдубље уткан у живот сваког човека и сваке породице. То је празник највише украшен и окићен народним обичајима који се у детаљима разликују од места до места, но који увек симболизују и изражавају саму суштину догађаја који се празнује – да је Новорођени Витлејемски Младенац за свакога човека Хлеб Живота, Светлост Истине, вечна Младост и ничим помућена Радост. Зато се Божић радосно прослављао у нашем народу, и у ропству и у слободи, и у богатству и у сиротињи, и у краљевим дворима и у народним збеговима. Ту радост коју доноси Божић највише и најпуније доживљавају деца, јер осећају да је баш њима најближи Онај који се те ноћи родио у Витлејемској пећини, а који је касније показао толико љубави према њима, поставивши их, чак, за пример одраслима: *Заиста вам кажем, ако се не обратите и не будете као деца, нећете ући у Царство небеско* (Мт 18, 3).

На празник Божића открива нам се лице Живога Бога, Бога који је са нама, Бога Емануила. На Божић нам се открива Бог, не само као Бог, него и као наш брат. То је велики и непроцењиви дар свакоме човеку, да и самом Богу може да каже да је Он његов брат, његов вечни сабрат. Ето, такав нам се Господ открива на овај Свети дан.

Христос се рађа – славите, Христос са небеса – играјте, Христос на земљи – вазнесите се. То је песма коју певамо ових светих дана у свим нашим црквама. Рођење Христово је повод за слављење имена Божијега, силе Божије. То је славље за Бога који је дошао у овај свет и славље за човека. То је догађај којим се Бог прославио међу људима и догађај којим се човек прославља, којим задобија вечну и непролазну славу. Ради спасења човековог, Бог је примио људску природу и кроз њу све људско и све оно што човека чини човеком, сем греха, који унижава људску природу и онемогућује јој да узраста у меру висине Христове. Дакле, Бог није привидно постао

човек, већ истински и потпуно, остајући при том Бог, као што говори Свети Атанасије Велики: *оно што Бог не прими на себе, то не може бити исцељено.* Само оно што Бог прими и у шта се Бог усели и чему Бог подари свој свети квасац, то се исцељује, то се спасава.

Лако је бити човек после доласка Господа Исуса Христа у свет. Да, лако је бити праведан када је Син Правде дошао у овај свет. Лако је бити добар када је Христос, извор сваког добра, присутан у Цркви својој. Зато, драга, браћо и сестре, будимо у ове радосне дане, и у све дане свога живота, у Цркви и са Црквом, јер ћемо једино у њој наћи истински, Христов мир и спасење и лек за све наше недаће и немоћи.

Са том жељом молимо се новорођеном Богомладенцу да благослови ваше домове, ваше породице и вашу децу. Молимо се Господу да благослови Наш престони град Крагујевац, као и сваки град, село и крај Епархије шумадијске. Молимо се Господу да благослови сав наш народ и да се сети наше браће и сестара изгнаних са њихових вековних огњишта са Косова и Метохије и других крајева и да им Бог подари мудрости, снаге и трпљења да издрже на путу Божијем и истрају и дочекају да се врате својим домовима и да у њима пале бадњаке и прослављају Празник мира, љубави и радости.

Са тим жељама и молитвама Богомладенцу Христу, Извору мира, радости и добре воље, позивамо вас да у миру и љубави са Богом и људима прослави-мо новорођеног Богомладенца, поздрављајући једни друге радосним Божићним поздравом:

**МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!
ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!**

Срећна и Богом благословена наступајућа Нова 2012. година.

Ваш молитвеник пред Богомладенцем Христом,
ЈОВАН, Епископ шумадијски

Ј. Са. Јован

Ј О В А Н

МИЛОШЋУ БОЖЈОМ

СРПСКИ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ, СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ,
МОНАШТВУ И ВЕРНОМ СВЕТОСАВСКОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ
ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА БОГА СИНА И БОГА ДУХА
СВЕТОГА И ДА МОЛИТВЕ СВЕТОГ САВЕ БУДУ СА СВИМА ВАМА

Свети оче Саво, моли Бога за нас!

анас наша Црква и наш народ слави Светог Саву, свог Светитеља и Просветитеља. Прослављајући Светог Саву, ми слави-мо Бога који је прославио њега и нама га даровао да нас он води и руководи кроз историју мука и невоља, али истовремено и кроз историју спасења. Он нас је преко свих провалија и лутања превео и довео до самог лица Истине. И ми смо видели Истину, Истину апсолутну, васељенску, Истину вечну и богочовечну, Истину Христову. Свети Сава нам је отворио очи и ми смо прогледали и Господа Христа угледали; до њега – ми смо били глуви; кроз њега – ми смо прочули, и глас Истине чули. Свети Сава је најсветије и највидовитије око душе наше; њиме – ми смо видели што до тада око наше не виде; дознали смо што до тада у срце наше не дође. Центар нашег живота Свети Сава је пренео са земље на небо, из човека у Богочовека, из времена у вечност.

Немирну и бурну српску душу расуто по многим путевима, угрувану по многим урвинама, Свети Сава је сабрао и повео јединим путем који не води у провалију, него путем који води у Живот Вечни. У њему је природна мудрост постала – богомудрост, наше осећање – богоосећање; наше познање – богопознање. Иако је давао целог себе да свој народ приведи Богопознању, његова жеља и молитва Богу била је да сваки човек спозна Истину и дође до Богопознања. Свуда где је ишао, Христа је носио у себи и проповедао свима, зато је Свети Сава васељенски и равноапостолни просветитељ, и наставља дела Свете браће Кирила и Методија отварајући у српском народу до тада непознате духовне потенцијале.

Свети Сава нас је увео у заједницу Божијег народа, новог Израиља, у којем се не потиру Богом дане особености сваког народа, него се сви хришћански народи, као и сваки човек поименично, препознаје по својим даровима, којима обогаћује заједничку духовну ризницу једне Свете, Саборне и Апостолске Цркве. Свети Сава је удахнуо душу и духовност кроз темељену и добро организовану Српску православну Архиепископију, са пуним достојанством једне по-

месне Православне Цркве, која је од свих била призната и подржана. Успоставио је симфонију између Цркве и државе, која је за његовог овоземаљског живота, као и за време целог немањићког периода, дала дивне плодове.

Свети Сава и његов отац Симеон – један као оснивач аутокефалне Цркве, а други као оснивач самосталне државе – заиста су непролазна мера нашег историјског постојања и историјске стамености. И уистину је јединствен случај међу свим европским народима да се духовна и историјска судбина једног народа утемељи на две личности, два Светитеља – на оцу и сину. Дакле, јединствен је случај, можда не само у Европи него и у свету, да на светости сина, подвижника и духовника, епископа равноапостолног, и на светости његовог оца, државника и државотворца, почива један народ и сва његова историјска суд-

бина; да Светодуховско сагласје Светог сина и Светог оца – који телесно рађа сина и сина који духовно рађа оца – утемељује Богом благословено сагласје Цркве и државе. То је разлог због којег су и Симеон и Сава, као свештена двојица, уткани у српско историјско и вечно биће.

Свети Сава је учитељ и предводник пута који води у живот и зато њега можемо следити само јеванђелском вером, која се отврђује животом и добрим делима. Њега не можемо следити механички, него подвижнички и стваралачки, а он је сам у својој личности сјединио оно најбоље од подвижника и ствараоца. Код Срба је веома развијен култ Светог Саве, кроз који се открива тајна његовог очинства и небеског заступништва. Он се, заиста, настанио у души свог народа и потпуно се поистоветио с њим. Призивали су га у помоћ сви и свуда, ратник и ратар, мудрац и сељак, удовица и сирочад. Зато није чудо што се он тако свечано прославља, најпре литургијски, а потом и као свенародна и школска слава.

Свети Сава је наш Светитељ, просветитељ и учитељ. То је био и остао и тако га је српски народ осећао и данас осећа, тако га је доживљавао и данас доживљава. За оне који нису осетили и доживели Светог Саву као свог духовног родитеља, он је био и остао камен спотицања, па су га зато другачије и схватили и описивали. Памтимо она времена када су такви Светом Сави признавали да је просветитељ, али му нису признавали да је на првом месту Светитељ. А право просветитељство нема без светитељства, а светитељства нема без Христа.

Нема истинског просвећења без познавања вечне истине свега постојећег, а вечне истине света и човека нема и не може бити без њиховог ослобођења од трулежности и смрти. А свега тога нема и не може бити без оваполоћеног и васкрслог Богочовека Христа. Све што се њиме, Богочовеком, просвети и освети, све што буде прожето надсуштасвеном енергијом Оца, Сина и Светога Духа постаје заједничар Његове добре воље и саучесник његове бесмртности. Тако, по Светом Сави, Богочовек постаје унутарња тајна и истина свега постојећег, за кога јеванђеље каже: *Познајте истину и истина ће вас ослободити* (Јн 8, 32).

Какав је основни став Светог Саве о истини и вери, најбоље се може видети из његове Беседе о правој вери коју је изговорио у манастиру Жичи, на Спасовдан 1221. године. У тој беседи, Свети Сава позива браћу и пријатеље, оце и чеда, то јест цео народ, да приклоне богољубива срца своја, да би чули речи светих истина, да их ставе у срца своја, у савест душа својих, пред очи ума свога и да их разумеју. Потом Светитељ наставља: Стога вас, браћо и чеда, ово прво молим да, положивши сву наду своју на Бога, држимо се пре свега праве вере његове. Очигледно, полазна тачка за Светог Саву је Истина признана вером, оно што он назива на истом месту све-

тим речима. Из даљег његовог излагања се види да он ту Истину осећа као чудесно присутну. Јер, даље каже, духовна наука није игра, нити речи безумља мисли људских, него је то проповедана света вера Божија на којој су основани свети чинови у Христу Исусу Господу нашем, о коме пророци Светим Духом Божијим пророковаше, и апостоли научише, и ученици исповедише, и сви свети сачуваше... Та Истина претходи уху и срцу, уму и разуму, зато и ум и срце и разум треба да буду – њоме и кроз њу. Она је Божански огањ који испуњава и распламсава душу када се ње дотакне.

Први труд који је Свети Сава показао јесте труд над душом својом, над том првом њивом Господњом. Други труд је труд над народом својим, том другом њивом Господњом. Свети Сава је уткан у све поре живота српског народа свог времена, али и свих познијих векова до данас. Све их је оплеменио и осветио. Његова рука нас је водила када смо остајали без државе и политичког вођства, његов ум нас је саветовао шта нам ваља чинити кад год смо били у недоумици и на историјској раскрсници. Само захваљујући његовој помоћи, с једне стране, и спремности Срба да га следе и слушају као свог духовног оца, учитеља и просветитеља, с друге стране, ми смо се одржали на овој историјској ветрометини до данас.

И данас, када смо по ко зна који пут поново пред историјском одлуком, по питању Косова и Метохије, али и у опште по питању нашег места међу народима света, ми свој опстанак видимо у што вернијем следовању пута који је он пропутио, а то је пут ка Христу и Царству небеском. Сагледавајући сав значај Светог Саве за род наш кроз векове, Свети владика Николај каже: Благо мајци која Саву роди, и Србима док их Сава води. Стога, не тражимо другог вођу, следујмо и данас Светог Саву, тражимо молитвену помоћ и заштиту његову, прослављајмо га, јер никада није доста славити онога који је нас прославио пред Богом, никада није доста хвалити онога који је нас оживио на живот у Животу Вечном. Молимо га да умоли његовог и нашег Господа да подари мир, слогу и љубав роду нашем и свему роду хришћанском и ускликнимо му: Да живимо сви у слози, Свети Саво ти помози.

Дано у престоном граду Крагујевцу 27/14. Јануара 2012. године

Ваш молитвеник пред Богомладенцем Христом,
ЈОВАН, Епископ шумадијски

ДУЖНИ СМО ДА СЕ МОЛИМО ЗА СВЕ ЉУДЕ

(Спасење света по учењу старца Силуана)

Фрагменти реферата епископа Калиста на трећем заседању Заједнице Светог Силуана Атонског на Институту Преподобног Сергија Радошењског у Паризу, 28. септембра 1996. године

„Волите сву творевину Божију“, каже старац Зосима у *Браћи Карамазов*. Створени свет чини недељиву целину и зато је спасење сваког конкретног човека неодвојиво од спасења целог човечанства, и више од тога – васељене у целини. Треба схватати у најширем смислу тврђење апостола Павла, да смо удови једни другим (Еф 4, 25). Ми, људска бића, не само да зависимо једни од других, него смо и повезани крвним везама са животињама, дрвећем, биљкама, камењем, земљом, ваздухом и водом. Ми живимо у њима и они живе у нама.

Свеопште заступништво

Преподобни Силуан Атонски говори управо о овом васељенском јединству: „Својим изабраницима Господ даје тако велику благодат, да они љубављу обгрљују сву земљу, сав свет“ (с. 153) (1). У првом реду старац Силуан је тврдо убеђен да Господ призива сваког човека спасењу. Затим се пред њим слаже слика „свецелог Адама“ са идејом коју наглашава: мој ближњи – то сам ја. Коначно он је уверен да Божанска замисао обухвата не само спасење и преображење људи, него и целог света.

Како пише отац Софроније, једна од карактеристика старца Силуана била је и та што се молио и за умрле, који се муче у аду, удаљени од Бога (види с. 23).

Ово свеопште заступништво о којем проповеда преподобни Силуан не може се назвати ни сентименталним ни утопијским. Напротив, оно се заснива на врло јасним библијским речима: Бог *хоће да се сви људи спасу и дођу у познање истине* (1 Тим 2, 4). Управо ово место „арминијани“ су у 17. веку истicali калвинистима, да би оповргли њихово учење о двоструком предодређењу (2); ове речи су надахнуле на дирљиву проповед Џона Уеслија, мисионара из осамнаестог века (3) и коначно, њих су стално држали у уму атонити двадесетог века. Дакле, преподобни Силуан каже: „Душа моја жели да се сва васељена спасе... Љубав Божија хоће да се сви спасу“ (види с. 117, 138).

По речима старца, ова ватрена жеља спасења све васељене надахнута је на највишем нивоу Божијом Мајком, Приснодјевом Маријом (види с. 152).

Преподобни Силуан Верује да Бог на сваки начин жели свеопште спасење, спасење људског рода. Та вера је сабрана у чеири кратка упутства: волите све људе, молите се за све људе, плачите за све људе, кајте се за све људе.

Волите све људе

Док је још био млад монах, преподобни је за време вечерње у капели Светог пророка Илије имао виђење Христа, те се душа Силуанова напунила новим сладосним осећањем „љубави према Богу и људима, према сваком човеку“ (с. 17). Ову љубав према свима он је пронео кроз цео живот. „Љубав не подноси да погине чак ниједна душа“ (с. 118) написао је много година касније. За њега је било јасно, да је таква љубав нарочито својствена светима, иако се до таквог степена светости преподобни Силуан, рецимо узгред, никада није осмелио да достигне (види с. 165).

У овој ватреној љубави – како ју је схватао старац – причасни су (суделују) живи, умрли и још нерођени (види с. 47). Ово је могуће, јер љубав која пребива у њиховим срцима, није ништа друго до љубав Самог Бога, а љубав Божија присуствује свугде, чак и у аду (види с. 50, 61).

Молите се за све људе

Љубав и молитва су нераскидиво повезани; ако смо дужни да волимо све људе, то значи да треба да

се молимо за њих. Ево шта каже старац: „Молићу се за сав род људски, да би се сви људи обратили Господу и успокојили у Њему“ (с. 138).

У оваквом посредовању за цео свет, старац види сопствено призивање и особеност монаха уопште: „Монах је молитвеник за цео свет; он плаче за цео свет; и у томе је његово главно дело“ (с. 169). У непрестаној молитви монаха и састоји се његово служење целом свету. Молећи се на тај начин за свет, монах не помаже само Цркви и заједници у целини, него и себи самом. Овде старац описује свој сопствени опит када је био манастирски економ (види с. 173).

Преподобни Силуан разликује две етапе одношења монаха према свету. С почетка, непрестано пребивајући у молитви, монах се удубљује у себе. Затворивши се према свету, он се мало-помало ослобађа од чулних слика и разумног мишљења. А ослободивши се слика, он задобија бестрасност срца. Тада започиње друга фаза. У дубини срца монах осећа своје јединство са свом творевином. На тај начин, бегство од света завршава се за монаха не одрицањем од света, него његовим потврђивањем. Отац Софроније каже: „У свом стремљењу ка Богу он ненавиди свет и свесцело понире у дубину свог срца. А када заиста уђе у њега да би ту отпочео борбу са сатаном и очистио своје срце од сваке греховне страсти, тада се он у дубинама свог срца среће са Богом и почиње да види себе у Богу нераскидиво повезаног са свим бићем света и нема тада за њега ничег туђег...“ (с. 101-102).

Оплакујте све људе

Висока је цена стварне молитве. Заступништво потребује унутарње мучеништво, добровољно прихватање страдања. Како примећује преподобни Силуан, „молити се за људе – то значи крв проливати... А ми знамо да ко више воли, више и страда“ (с. 103, 142). Овде није реч о ишчитавању имена, него се од нас захтева посредништво са сузама. „Моли се за све људе“ означава „плакати за све људе“. „Срце моје болује за цео свет, и молим се, и сузе проливам за цео свет да би се сви покајали“ (с. 143; види такође с. 154-159).

Кајте се за све људе

Преподобни Силуан би хтео да ми пођемо још даље путем аскетизма. Од нас се тражи не само да плачемо за све људе, него и да се кајемо за њих. Ова мисао је блиска речима светог апостола Павла: *Носите бремена један другог, и тако испуните закон Христов* (Гал 6, 2).

Како примећује отац Софроније, са чисто јуридикке тачке гледишта појам „кајати се за другог“, односно покајање, при којем се кривица пребацује са једног човека на другог, нема смисла; то је просто-напросто неправедно. Но љубав Христова није ограничена јуридикким нормама. „Друкчије говори дух љубави Христове. По духу те љубави,

дељење одговорности за кривицу тога кога волим и њено ношење у свој њеној пуноћи не само да није чудновато (страно) него је до краја природно. И више од тога, у овом ношењу туђе кривице показује се истинска љубав и достиже се њена самосвест“ (с. 52).

Адам је „пао“ управо због тога што је одбио да призна своје суделовање у кривици Еве. „Адам се одрекао одговорности, окривљујући Еву и Бога који му је дао живот, и тиме разбио јединство Човека... Да се није оправдавао, него узео на себе одговорност за њихов заједнички грех, то би била друкчија судбина свега“ (с. 52), каже отац Софроније. И када ми у својем случају одбијемо да се кајемо за друге, то тим самим понављамо Адамов грех, чинећи његов пад својим.

Богословље Целог Адама

Жеља спасења свих људи још се јасније изражава код преподобног Силуана у учењу које се може назвати „Цели Адам“. За старца, Адам је „отац наш“ (с. 186) „отац васељене“ (с. 185). Следећући за апостолом Павлом (види 1 Кор 15, 22-45) преподобни размишља о Адаму, првом створеном човеку, као једној глави свег рода људског, која садржи у себи цело човечанство. Ово јединство са Адамом и свођење свих људи на њега, чини их „једносусштим“ и „онтолошком заједницом“ (види с. 53, 95), како прецизира отац Софроније. Ово онтолошко заједништво није само апстрактно и теоретско, него нешто својствено и стварно. Цитирамо још једном оца Софронија: „Цели Адам није апстракција, већ сама конкретна пуноћа људског бића“ (с. 97).

Због нашег јединства са „Целим Адамом“, пише отац Софроније (види с. 52), сви делимо грешку Адама. Но ово не значи да се преподобни Силуан или отац Софроније приклањају августиновском учењу о првородном греху, већ га потпуно прерађују. То само значи да смо ми сједињени као чланови једне исте породице „за свих и све одговорне“, као што каже старац Зосима из *Браће Карамазов*.

Полазећи од овога богословља „Целог Адама“, старац овако објашњава Христову заповест *љуби ближњег свог, као самог себе* (Мт 19, 19): дужан сам да волим свог ближњег као самог себе зато што је јединство свег човечанства садржано у „нашем оцу Адаму“ –ближњи то сам ја сам (види с. 147). За молитвеника, пише отац Софроније: „Биће целог човечанства није нешто страно, непознато, већ нераздвојно повезано и са његовим личним бићем... Кроз љубав Христову сви људи се схватају као нераздвојни део нашег личног бића“ (с. 22).

Сваки светитељ је појава космичког карактера

Грех и спасење не дотичу само човечанство, него и поредак створеног света. Са падом Адама пало је и све створено, а спасењем човека започиње спасење целог света. Као што пише отац Софроније – „сваки светитељ је појава космичког карактера“ (с. 98) Ми се не спасавамо од света него са светом.

Спасење Васкрсења преноси се из људске сфере на сву природу, животиње, дрвеће, горе и долине, сунце и месец, на све створено.

Старац Силуан, веран овој идеји свеопштости искупитељског дела Христовог, сматра да је наше лично спасење свецело повезано са спасењем читавог света. Заповест „волите све људе“ указује да смо дужни да волимо све створено – пре свега људе, али и животиње, биљке, сваки део природе. „Дух Божији учи душу да воли све живо, тако што и зелени лист на дрвету она не жели да повреди, и пољски цветић не жели да згази. Тако дух Божији учи љубави према свему, и душа састрадава сваком бићу“ (с. 193).

Ово васељенско састрадавање, ово осећање човекове одговорности за све створено, чини старца Силуана управо светитељем нашег времена, тј. „еколошким светитељем“.

Напомене:

(1) Овде и даље странице указане су по издању: Архим. Софроније (Сахаров). Старац Силуан – Есекс. Манастир Светог Јована Претече, 1990. Превод на руски Ј. А. Казачков, 1998

(2) Сагласно калвинистичком учењу о двојном или апсолутном предодређењу, Бог је још пре стварања света предзначио једне људе за спасење, друге за погибао, што пориче слободну вољу човека при одређивању своје судбине. Арминијани, или ремонстранти – покрет у калвинизму, који пориче учење о предодређењу (по имену холанђанина Јакоба Арминија, 1560-1609).

(3) Весли Дон (1703-1791), оснивач методизма; у значајној мери под његовим утицајем већина протестантских деноминација одрекла се учења о апсолутној предодређености.

Превео са руског Небојша Ћосовић

ПОЗАДИНА НАСТАНКА ПРАЗНИКА СВЕТА ТРИ ЈЕРАРХА

Празник који се обележава у Православној цркви 30. јануара у част „отаца који су међу светима и васељенских учитеља, Василија Великог, Григорија Богослова и Јована Златоустог“ из своје цариградске колевке проширио се по свим православним земљама, али код Грка примарни, теолошки основ за слављење три највећа јерарха прати и гледање на њих као на три највећа грчка јерарха и самим тим три најодличнија представника грчког духа. То значи, истовремено и подједако, да су ова три оца древне Цркве, образовани на античким грчким основама, оличење и хришћанског грчког духа и хеленског, старог грчког духа, јер су у себи спојили хеленство и хришћанство. (...)

Потврде за ову тезу налазимо већ при читању празничног синаксара. Осећајући да одмах на почетку треба да објасни зашто је код уобичајеног појединачног слављења сваког од ових јерараха уведено и њихово неуобичајено заједничко слављење, аутор синаксара као повод за настанак празника наводи полемику међу „истакнутим и врлим људима“ у Цариграду за владавине Алексија I Комнина (1081-1118) – да ли Василију Великом или Григорију Богослову или Јовану Златоустом доделити титулу највећег јерарха и учитеља Цркве. По „аргументима“ које синаксариста наводи, та полемика се добрим делом своди на упоређивање ове тројице отаца у класицистичким квалитетима речитости и учености. Василијеве „присталице“ су на прво место стављале његово високоречје, Јованове су истицале његову моћ да утиче на обраћање покајању захваљујући његовој доброј основи у световној учености и течном изражавању, а Григоријеве су у први план стављале не толико његову теолошку величину, по којој је добио свој хагиографски епитет, колико извијен и китњаст начин изражавања, ванредну образованост и бујну речитост, те превазилажење свих који су на гласу по свом образовању, како хеленском тако и хришћанском.

Из: Ненад Ристовић,
*Реторски модел црквеног класицизма:
позадина настанка празника Света три јерарха*

СЕНКА БОЖИЈЕГ ПРОВИЂЕЊА – КЛИМЕНТ АЛЕКСАНДРИЈСКИ

(Одломак из књиге *Тело и друштво*)

Климент је стигао у Александрију око 180. године, још увек у потрази за духовним вођством. До тада је прошао кроз руке многих хришћанских учитеља, који су долазили из удаљених крајева као што су Сицилија и Сирија. Можда је чак и Татијан био један од њих.¹ Аура мистерије и далеких „апостолских“ хоризоната, лебдела је око човека за којег се коначно везао. Пантен је био филозоф познат као „украшеник школе“. Као предан хришћанин, послат је да проповеда Христово Јеванђеље народима на Истоку и да путује чак до Индије, можда чак и да успостави контакт са хришћанским групама међу заједницама трговаца које су основане у Персијском заливу и дуж обале Малабара.² Настао се у Александрији као свештеник и као челник школе за упућивање преобращеника, тзв. „Катихетске школе“. Пантена је наследио Климент, којем је пренео научу на уобичајен начин. Што ће рећи, он је „родио“ свог ученика „преко уста“, односно преко интензивне вербалне комуникације, од које ни једна реч није преживела, нити је било планирано да преживи у писаном облику.³ Што се Климента тиче, његов обиман опус обојен је дозом учене туге. „Ја сам јадан“, писао је Климент, „ако се упоредим са духом пуним милости, који сам имао задовољство да слушавам“.⁴ Корито којим су текле бујице животодајних речи које су истицале са Пантенових усана, сада лежи суво, док су Климентова дела уредно поређана на полицама модерних библиотека. За Климента ова дела су „лек од заборава, проста слика и обрис енергичног и потресног дискурса тога човека“.⁵

Упркос његовој главној улози као интимног водича душа, Климент је био један од најплоднијих писаца Цркве у периоду пре Константина Великог. Засигурно, он је један од аутора за које мислимо да их најбоље познајемо. Неуморна, кротка прецизност његових вињета о хришћанском владању, зачара нас тако да мислимо да можемо бити са њим у Александрији другог века, док једе, води *conversazioni*,⁶ хода живањим кораком дуж уредно потшишаних травњака хеленистичке виле у предграђу,⁷ и док се понекад повлачи у кревет са својом супругом, у којем се између осталог залаже за „природно вежбалиште“ тврдог кревета, поуздан лек за бол у леђима.⁸

Климент који је преживео је онај о којем сазнајемо преко његових дела: *Савети паганима*, *Pedagōgos*, *Stromateis* или *Зборник*, проповеди на *Спасење богаташа*. Онај други Климент је потпуно изгубљен за нас: Климент као свештеник, Климент који је аутор изгубљених дела *О Васкрсу*, *Против јудаиста*, Климент који је саставио *Нуротипосе*, први потпуни коментар Библије у историји Цркве.⁹ Оно у чему су потоње генерације уживале и што су преписивањем

сачувале, списи које ми данас поседујемо, односе се на његов велики просвећени спокој. Климент је себе представио као Христовог баштована. Он би поткресивао бујно растиње, подвезивао и ломео грање паганске литературе и калемлио их на сочну луковицу Христове истине. Тако засађене, младице би се гранале и доносиле богат плод у Христовом воћњаку.¹⁰ У Климентовим нежним рукама, калемљење је ишло веома лако.

Због свега овога, не треба заборавити да су други хришћани, а не пагани, били они који су уистину диктирали темпо Климентовом предивном класицизму. Као учитељ у Александрији који је надалеко путовао, Климент је знао да су они који су му поверени изложени интерпретацијама хришћанства далеко радикалнијим од његових. По свој прилици, они су прошли кроз руке строгих духовних вођа: енкратитских следбеника Татијана или гностика Валентинове школе. Блиске везе између Александрије и Палестине донеле су побожност енкратитских кругова из Сирије пред Климентов праг.¹¹ Питања која су се односила на улогу учитеља гностика унутар Катихетске школе у Александрији, поставила су у

центар пажње погледе које су пропагирали Валентин и његови следбеници.¹²

Ове групације, свака на свој специфичан начин, изгледале су у Климентовим очима као да проповедају једно неповезано хришћанство, хришћанство оних који су били „поново рођени.“ Они су тврдили да су у стању да са „препорођених“ скину одоре обичног живота. Енкратити су тврдили да могу да приведу тренутном крају природне процесе, од којих је Бог, у Свом промислу, преко брачног односа саткао понизну и неопходну грађу људског рода. Гностици су тврдили да су у стању да прескоче, у моменту тренутног „искупљења“, дуг пут моралног и интелектуалног усавршавања који се захтева од сваког хришћана.

Овде говоримо о бескомпромисним конфронтацијама. Иако се презриво односио према енкратитима, Климент се уистину веома озбиљно односио према Валентиновој представи „искупљеног“ човека.¹³ Он је жарко веровао да је споро и стрпљиво делање Христа на душу, произвело мушкарце и жене који су исто тако коренито измењени, као и они који су прошли кроз „мутацију“ која је повезана са гностичким преобраћењем. По Клименту, они су били „одистински гностици“. Ово је био израз који је Климент узео као истинит. За њега, као и за његове противнике, овај израз се односио на највиши облик људскости. Савршени хришћански „мудраци“ (надаље ћу користити овај израз који је мање оптерећен значењем), гледали су на свет кроз призму свог потпуно трансформисаног унутрашњег бића. Али, за разлику од преобраћеника који су припадали радикалнијим групама, Климентови хришћани су много ведрije посматрали свој прошли живот, као и друштво и културу у којима су живели. Њихова прошлост простирала се сада под њима као пријатан пејзаж. Некадашњи врхунци њиховог живота сада

су, са висине на којој су се налазили, изгледали минијатурно. Иако су због даљине избледели, нису се могли претварати да не постоје. Упијање тековина конвенционалне културе у паганским школама, свечане обавезе брачне постеље, микрокосмичко „провиђење“ које је повезано са бригом за децу и дом, све ово, играло је неопходну улогу у ранијим фазама развоја духовно зрелог хришћанина. Далеко да представљају непремостив браник ка духовном савршенству, бриге за активан живот, чак и чин самог телесног односа у браку, представљале су струне које ће, када дође време старости, произвести глас одмереног и усавршеног мудраца.

Климентова опсежна употреба паганских грчких извора била је производ претходно добро испитаног савезништва. Он се ослањао на правила дисциплинованог владања, која су филозофи препоручили грчкој елити његовог времена, како би ухватио у мрежу мале, на изглед безначајне обрасце свакодневног живота. Али сваки делић ових образаца безрезервно је преносио један поглед на свет, на човека и на друштво, који је представљао звучни зид за врискаве тврдње „поновно рођених.“ Инстинктивни осећај за форму, снажна свест о потребама другог, и дубоко уверење да и тело може да пренесе поруку исто тако јасно као и било која реч, у срце паганина су усадили идеју моралне чистоте. Климент је применио и трансформисао моралне норме о којима су подучавали филозофи, а које су се односиле на потребе човека јавних послова, који је припадао култивисаној урбаној аристократији. Ове норме преузете су из интензивног света цивилних угледника који су промишљали о феномену моћи, и примењене су на потребе оних који су као верни живели у окриљу својих домова. Сврха овога била је да се обезбеди нешто што је одговарало (по ефекту ако не по основним претпоставкама) *халахи* коју су рабини почели да разрађују за савесне Јевреје. Климентови списи су настојали да пренесу осећај Богом дане одговорности за сваки тренутак свакодневног живота, а посебно живот једног домаћинства. Чином слободног и савесног моралног делања, верник којег је окруживао неуређен свет, могао је унутар свога дома да створи заједницу са до детаља дефинисаним поретком.

Pedagōgos је написан „како би испричао, на који начин би свако од нас требало да се односи према телу, односно како да контролише само тело“.¹⁴ Књига представља тријумф „педагошког расуђивања“. Климент, као даровити учитељ, „изнуђује оно што је главно док на изглед захтева нешто безначајно“.¹⁵ На први поглед, *Pedagōgos* нас може изненадити као дело са гомилом непотребних детаља. Мало тога је изостављено. Срећемо хришћанина за столом: „како не масти руке, лежај и браду, и који поседује ненарушено љубазно уздржање, и који не чини непристојности док гута храну“.¹⁶ Од њега се очекује да тихо подригује,¹⁷ исправно седи,¹⁸ и да се уздржи од чешања ушију.¹⁹ Савршен склад између душе и тела, требало би да се одражава у најделикатнијим од свих инструмената, његовом гласу. Уши Грка и становника Блиског истока поседовале су истанчан осећај што се људског гласа тиче и потребан је одређен ментални напор да би се ово пренело читаоцима модерног доба. Климент би се јежио простачког

церекања. Нагло, интензивно смејање чинило се као покушај да се свесно омете одмерен ток мислених речи људског говора, које су контролисаним, разумним звуком, унутар душе успостављале миран, постојан ред божанске Речи Христове.²⁰ Климент је са одистинском срџбом писао о онима који су позивали своје робове пуцкетањем прстију. Одбијање да се са робовима комуницира путем благог склада људског гласа, значило је тврдити да они не поседују људскост.²¹ Седећи око трпезе, са својим дугим сребрним брадама које „свечано бујају годинама искуства“²² спокојни патријарси које је Климент тако волео, мора да су подучавали, поред осталих ствари, како да одговарајућом умилном шалом развежу језике дечака и девојчица (Климент, је наравно могао предложити једну такву шалу).²³ Они су морали да науче да не говоре побожним мрмљањем глумим људима, „јер то показује крајњу неосетљивост“.²⁴ Њихов добар глас, старошћу чврсто усидрен, могао је себи дозволити гутљај куваног вина како би се растерала зимска хладноћа.²⁵ Њихова веселост зајуборила би међу њима хармоничним, притајеним смехом.²⁶ Нека поглед буде постојан и нека покрети врата и главе у разговору буду прикладни. Једном речију, хришћанин се одликовао сталоженошћу, прибраношћу, смиреношћу и миром.²⁷

Све заједно, ако се генијалност може дефинисати као квалитет да се буде крајње пажљив у свему што се ради, *Pedagōgos* је открио да је Климент морални геније. Овај детаљ преноси сву тежину његове поруке. Човек „преко свога тела, које је пратилац душе и њен савезник, долази свом предодређеном крају“.²⁸ Јер, „у нама није само дух који треба да буде освећен, него и наше понашање, начин живота и наше тело.“²⁹

Крајњи продукт овакве бриге била је једна у много чему веома застарела фигура. Испод љупке атичке појаве Климентовог рафинираног хришћанина, налази се верник „једног срца“ ранохришћанских заједница. „Девствени говор, благ и без лажи“, представља оно за чим је Климент тежио код свог отменог домаћина, као и Јерма у Риму, две генерације раније.³⁰ Копије Јерминог *Пастира* кружиле су међу црквама у египатској провинцији.³¹ Хришћани који су читали *Пастир*, сигурно су живели живот који је био близак тим старим, непретенциозним нормама. Оне су њима значиле више него што су значиле окорелим александријским интелектуалцима.³² *Népiotés*, безазлена једноставност, искреност и дечији недостатак извештачености, били су квалитети мили Клементовом срцу.³³ По Клименту, ове норме су подразумевале читав морални и друштвени програм. Подразумевало се да хришћанин мора да остане пуноправан члан друштва. Било да је у браку или не, мушкарац или жена, млад или стар, онај који је остао дете у срцу, у лажљивом и суровом свету, носио би у себи нешто од првобитне искрене услужности Адама, „господина природе“, као и од Христа, новог Адама, који је међу људима ходио са кротошћу детета.

Климентов идеал хришћанског живота био је прожет дубоким осећањем службе Богу, Творцу света, заједно са свешћу о присуству у души верника, Речи Његове, Христа, присног пратиоца, којем је сваки детаљ живота једног верника морао бити упућен:

Чист, прозрачан Исус, око које гледа у плоти, провидна Реч...³⁴ који са нама дели један дом, који са нама дели наше најдубље тајне, који говори унутар душе, који са нама седе за сто, који са нама дели морални труд нашег живота.³⁵

Да би појаснио овај појам, као и програм моралног усавршавања који се протезао кроз читав живот, Климент се нагонски ослањао на погледе на свет стоика, који су, заједно са платонистичком метафизиком, били неодвојиви део интелектуалне *koiné* тога доба.³⁶

Управо је стоицизам подарио Клименту језик који му је био потребан. Стоички мудрац, такође је приказан у непоговорној служби више силе, која је била могућа управо живим осећањем интимности са том силом. Мудрац је слободно могао заједно да дела, радосно и без поговора, са невидљивим деловањем Врховног Ума, док победоносно призива лепоту и поредак из видљиве реке материјалног света.³⁷ Далеко од тога да је пропагирао неактивност, стоик је показивао своје моралне квалитете у животу који је био активан. Владар који прихвати бриге о управљању државом као „племенито ропско“³⁸ атлета, чије окретно, лепо обликовано тело поскакује и врти се у непрекидном боксерском мечу између ума и ненаданих удараца судбине,³⁹ војник добровољац, увек спреман да ступи на још једну опасну мисију, да одговори на још један позив, како би се сукобио са још једним од многобројних искустава овога света, и да се на исти начин односи према ономе што су му „небеса послала“, било да се ради о шанси да искуси радост, бол, успех, или смрт... Све ово су биле слике које би могле да сажму живот савесног стоика.⁴⁰

Да би постигао стање одважене спремности, ево појединца мора да прође кроз „потпуну трансформацију начина на који сагледава свет“; „унутрашња клима“ самог ума мора да се промени.⁴¹ Свака ситуација требало би да буде прихваћена онаква каква јесте. Не као прилика да би се искусио страх, фрустрација или нереалне наде, него као шанса за радосну службу.⁴²

Оно што је стајало као препрека таквом јасном и будном стању спремности, било је оно што је у модерним кратким приказима о стоицизму погрешно дефинисано као „страсти“.

Најбоље би било ако би на „страсти“ гледали као на својеврсне тенденције које су уграђене унутар ега, које

су у стању да приморају мудраца да претера у одређеној ситуацији, да је исувише емоционално оптерети, личним, егоистичним значењем које искривљује њено одистинско значење. „Страсти“ би замаглиле перцепцију спољашњег света са непостојећим извором страха, бриге и наде, или би спољашњем свету дале један лажни сјај уживања и потенцијалног задовољства.⁴³

Ово је била строга интроспективна доктрина. Страсти су могле да поседују своје даље порекло унутар тела, али било их је потребно искоренити једино онда када произведу промене унутар унутрашње климе свести. Будући физичка бића, људи нису могли да избегну нагоне, тзв. *orexeis*. Глад, глуп страх од уништења, осећања која су неопходно повезана са сексуалном жељом, представљала су неизбежну, безгласну шкрипу биолошког сопства. Нагони никада нису могли бити одбачени. Свест о њима подиже се у мисли као лагана пара.⁴⁴ Ако не би била растерана даноноћним преиспитивањем, ова испарења могла би да замагле читаво унутрашње стање ума, обавијајући га дебелим слојем „страсти.“ Једино до детаља одређен ритам живота, у којем би до танчина било одређено шта је легитимна а шта нелегитимна нагонска потреба тела, био би у стању да омогући мудрацу да одржи бескрајно драгоцену бистрину и смирење сагледавања ствари које је повезано са „бестрашћем“.

Климент се свим срцем идентификовао са стоичким појмом *apatheia*, идеалним животом ослобођеним од страсти. Када смо се сусрели са овако строгим учењем, које ће у будућности дуго времена имати своје место у учењу Цркве, морамо веома пажљиво дефинисати шта је Климент подразумевао под оваквим животом. Климентово учење можда и није тако драстично, као што се на први поглед чини. Климентов језик, као и језик пагана кој су му били савременици, био је пре свега веома естетичан језик. Овај мудрац био је уметник, који је са љубављу обликовао дух и тело. „Обликовати“ један живот у круговима у којима се кретао Климент, није подразумевало никакву тешку борбу са телом. Пре ће бити да се радило о једном до детаља разрађеном процесу, који је у исто време био и узбудљив и пун љубави, као што је било и настојање књижевника (какав је без сумње био и Климент) да свакој речи подари право место, да поправи боју гласа и усклади сваки израз.⁴⁵ Овде се радило о уклањању свих оних гадних израза које су скривале одистински, јасни облик личности.⁴⁶ Климент није сумњао да се овде ради о процесу који много изискује. Али, без сумње, овде се није радило о процесу који захтева да се осећања угуше. Страсти нису представљале оно што ми обично називамо осећања. Пре ће бити да су страсти представљале комплексе који су ометали да се осећања изразе на одистински начин. Климентови најдирљивији прикази хришћанског живота биле су слике непоколебљиве, ревносне активности, које су стављене у службу љубави према Господу.

Превео са енглеског мр Небојша Тумара

Напомене:

Clement, *Stromateis* 1.1.1.11:2, стр. 8.

² Eusebius, *Ecclesiastical History* 5.10.

³ Исто важи и за Платиновог учитеља Амонија. Сам Плотин је пренео своја учења у писану форму тек двадесет и две године касније: Porfiry, *Life of Plotinus* 3.

⁴ *Strom.* 1.14.1.1: 2, стр. 10.

⁵ Ibid. 1.1.11.1:2 стр. 86: Погледај Méhat, *Etude*, стр. 287-290.

⁶ *Pedagogus* 2.1.4: 1, стр. 156.

⁷ Ibid. 2.10.104.3.2: 1, стр. 219.

⁸ *Paed.* 1.9.77.3: 1 стр. 135.

⁹ Eusebius, *Ecclesiastical History* 16.13.2-3;

¹⁰ *Strom.* 6.1.2.1-4 и 7.18.111.1-2, стр. 422-423 и 3, стр. 78-79.

¹¹ Roberts, *Manuscript and Belief*, стр. 54.60.

¹² Ibid., стр. 49-54.

¹³ Alain Le Boulluc, *La notion d'hérésie dans littérature grecque: iie-iiie siècles*, 2:329-332.

¹⁴ *Paed.* 2.1.1.2: 1, стр. 154.

¹⁵ Pierre Bourdieu, *Outline of a Theory of Practice*, стр. 94.

¹⁶ *Paed.* 2.1.13.1: 1, стр. 163.

¹⁷ 2.2.33.4 и 2.7.60.2:1, стр. 176 и 193.

¹⁸ 2.7.54.3:1, стр. 190.

¹⁹ 2.7.60.4:1, стр. 193.

²⁰ *Paed.* 2.5.46.2: 1, стр. 185.

²¹ 2.7.60.5: 1, стр. 193.

²² 3.3.18.3: 1, стр. 247.

²³ 2.7.57.1: 1, стр. 191.

²⁴ 2.7.59.1: 1, стр. 192.

²⁵ 2.2.22.4: 1, стр. 169.

²⁶ 2.5.46.2: 1, стр. 185.

²⁷ 2.7.60.5: 1, стр. 193.

²⁸ 1.13.102.3: 1, стр. 151.

²⁹ *Strom.* 3.6.47.1: 2, стр. 217.

³⁰ *Paed.* 1.5.19.3: 1, стр. 101.

³¹ Roberts, *Manuscript and Belief*, стр. 21-22.

³² Ibid. стр. 71-72.

³³ Marrou, *Le Pédagogue*, стр. 25. R. B. Tollinton, *Clement of Alexandria*, 1:288-289.

³⁴ *Paed.* 2.12.118.5: 1, стр. 228.

³⁵ *Protrepticus* 59.2: 1, стр. 46.

³⁶ Погледај пос. Lilla, *Clement*, *passim*, о елементима платонске филозофије код Климента, који никако не могу бити редуковани на једноставан стоицизам.

³⁷ A. A. Long, *Hellenistic Philosophy*, стр. 118-209, посебно је луцидан приказ „калсичног“ стоичког система; A. J. Festugière, *La Révélation d'Hermès Trismégiste*, 2:260-309 представља добар приказ људских квалитета који су повезани са таквим системом; Pierre Hadot, *Exercices spirituels et philosophie antique*, стр. 27-41, доноси непоновљив приказ средстава који се користе у стоичком моралом усавршавању.

³⁸ Festugière, *Hermès Trismégiste*, 2:299.

³⁹ Ibid. стр. 300.

⁴⁰ Ibid. стр. 285, 297 и 328-330.

⁴¹ Hadot, *Exercice*, стр. 22.

⁴² Ibid. стр. 129-130.

⁴³ Одлично дефинисано у *Strom.* 2.13.59.6: 2, стр. 145; погледај Lilla, *Clement*, стр. 85.

⁴⁴ Völker, *Der wahre Gnostiker*, стр. 129.

⁴⁵ *Strom.* 7.11.71.6: 2, стр. 51.

⁴⁶ Hadot, *Exercices*, стр. 48-49.

ТЕОЛОГИЈА СТВАРАЊА И СВЕТА ЛИТУРГИЈА

еологија стварања се бави питањима постанка света ослањајући се пре свега на прве главе Постања. Такође се бави питањима настанка зла и греха у свету, као и смисла постојања тог истог света. Очигледно је да се ова област теологије бави универзалним

питањима која уаокупљају пажњу сваког човека од кад он зна за себе. Свети Оци су се бавили овом тематиком, али се слободно може рећи да иста спада у тврђу храну јер сем теолошке поткованости захтева и одличну упућеност у природне науке. Зато и није случајно да су се егзегезом првих глава Постања бавили углавном они свети Оци који су спадали у најобразованије људе свог времена као што су Свети Василије Велики, Свети Јован Златоусти, Свети Јефрем Сиријски или Свети Јован Дамаскин. У савременом добу овом темом се у својим књигама бавио вероватно највећи апологета у историји СПЦ прота Лазар Милин, затим ту су дела о. Серафима Роуза, као и протe Константина Буфeјeвa и o.

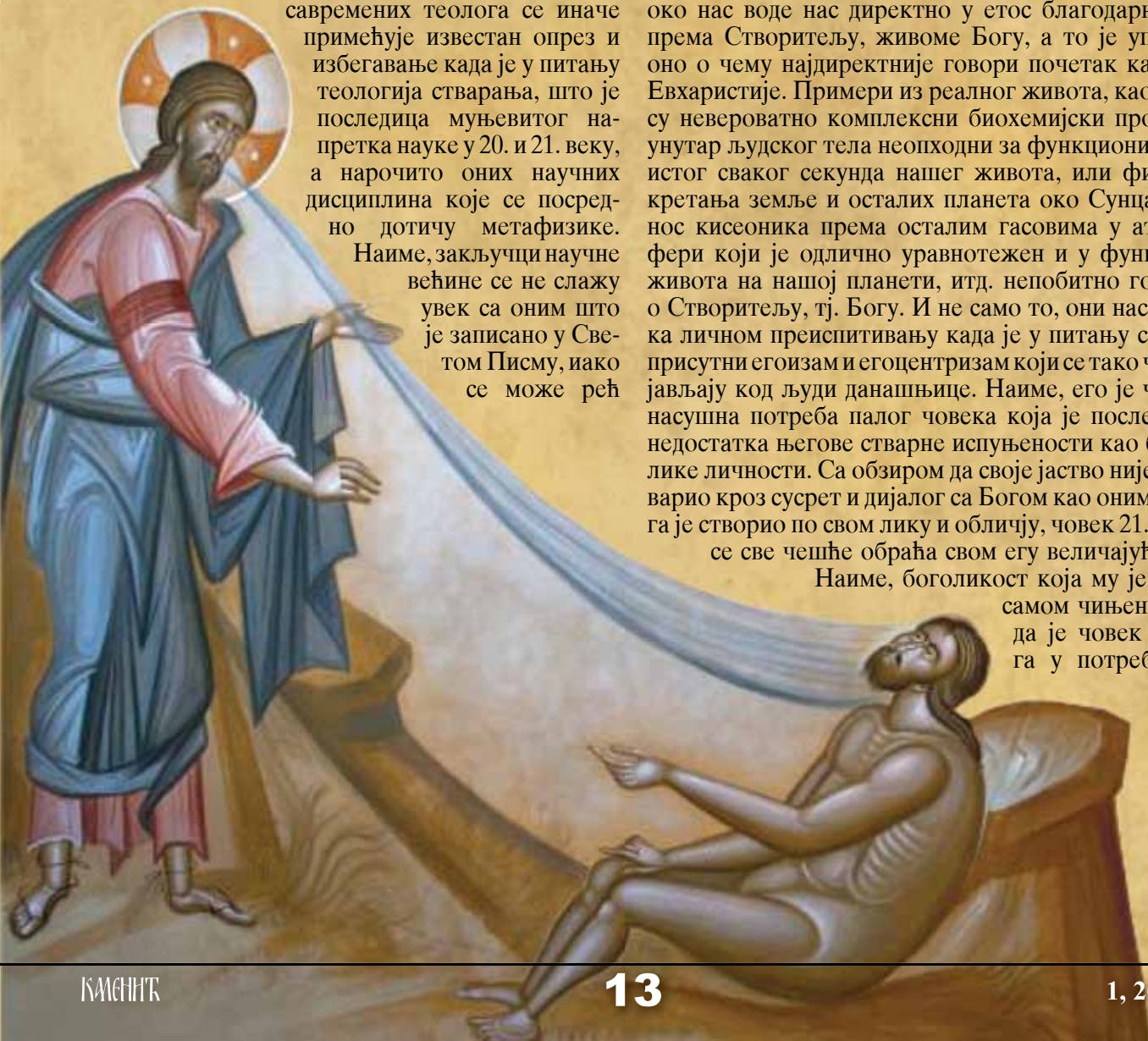
Тимотеја Алфeрoвa у Русији. Код савремених теолога се иначе примећује извeстaн опрeз и избeгaвaњe кaдa је у питању теологија стварања, што је последица муњевитог напретка науке у 20. и 21. веку, а нарочито оних научних дисциплина које се посредно дотичу метафизике.

Наиме, закључци научне већине се не слажу увек са оним што је записано у Светом Писму, иако се може рећ

и да постоје одређени покушаји усклађивања обе стране.

Поставља се питање где су додирне тачке између теологије стварања и Свете Литургије. Пођимо од саме речи евхаристија што значи благодарење или захвалност, као и од централног дела Свете Литургије, канона Евхаристије који почиње молитвеним позивом *Заблагодаримо Господу*, који свештеник изговара у олтару пре освећења часних дарова. Да би сваки православни хришћанин схватио у правом смислу значај ових речи одговарајући пуним срцем *Теби Госпoде!*, он треба да буде потпуно свестан чињенице да нам је Бог дао буквално све што имамо на овоме свету почевши од идентитета, па до ваздуха за дисање који је излио како каже на једном месту у Светом Писму. О значају чињенице Стварања се не говори данас ни приближно довољно, како у световној литератури која углавном потпуно игнорише ту битну чињеницу, тако и у православној теологији, која се углавном бави догматским, литургичким или егзегетским темама. Међутим, управо докази Стварања који су свуда око нас воде нас директно у етос благодарности према Створитељу, живоме Богу, а то је управо оно о чему најдиректније говори почетак канона Евхаристије. Примери из реалног живота, као што су невероватно комплексни биохемијски процеси унутар људског тела неопходни за функционисање истог сваког секунда нашег живота, или физика кретања земље и осталих планета око Сунца, однос кисеоника према осталим гасовима у атмосфери који је одлично уравнотежен и у функцији живота на нашој планети, итд. непобитно говоре о Створитељу, тј. Богу. И не само то, они нас воде ка личном преиспитивању када је у питању свуда присутни егоизам и егоцентризам који се тако често јављају код људи данашњице. Наиме, его је често насушна потреба палог човека која је последица недостатка његове стварне испуњености као боголике личности. Са обзиром да своје јаство није остварио кроз сусрет и дијалог са Богом као оним који га је створио по свом лику и обличју, човек 21. века се све чешће обраћа свом егу величајући га.

Наиме, боголикост која му је дата самом чињеницом да је човек води га у потребу за

савршенством које помиње и сам Христос, али је погрешно тражи у сасвим супротном смеру. Јасна и недвосмислена теологија Стварања се успешно бори против највећег човековог непријатеља – гордости, али и против малOVERја, слабоOVERја, су-јEVERја, мњења да наводно нисмо грешни и свих осталих модерних заблуда. Она га успешно враћа у наручје јединог правог оца и створитеља, а то је небески Бог Отац, Творац неба и земље и свега видљивог и невидљивог. Уједно у модерном човеку гради етос захвалности за сваки тренутак живота, што га самим тим и води ка светој Евхаристији која је круна тог етоса. Са обзиром на чињеницу да данас имамо много заиста верујућих људи који нису литургијски утврђени, ова теолошка област се може од свештеника и теолога веома мудро искористити у циљу литургијског утврђивања верног народа.

Такође треба поменути и чињеницу да је теологија стварања веома важна за апологетику. Данас није лако бити апологета на теоријском плану, а дијалог са секуларном науком се намеће као обавеза хришћанских интелектуалаца. Да би били спремни у одбрани своје вере потребно је управо да су добро упућени у ову тематику.

Постоји још један занимљив моменат када је теологија стварања у питању. Наиме, још док су пажљиво и љубоморно чували и преписивали старозаветне библијске списе стари Јевреји су појединим деловима Старог Завета давали имена по њиховим почетним речима. Тако су Постање звали Б'решит што значи "У почетку", Књигу о бројевима су звали Бамидбар итд. Давање имена целом једном делу Библије која је сама по себи божија реч довољно говори о важности теме којом исти почиње. Да почетак неке библијске књиге има посебан значај сведоче и почетне главе Јеванђеља, дакле та логика се пренела и на Нови завет. Оне су толико значајне да су у православној иконографији писци Јеванђеља обележени симболима који су повезани управо са почетним главама. Тако је символ светог Јована орао јер његово Јеванђеље почиње узвишеном теологијом, символ светог Луке је бик јер он на почетку Јеванђеља пише о свештеничким старозаветним жртвама, тј. о свештенику Захарији, оцу светог Јована Крститеља итд. Треба напоменути да су прве главе Постања које говоре о стварању света почетак не само 1. Мојсијеве књиге, већ и целог Светог Писма уопштено. Зато је њихов теолошки значај велики, а најбитнији контекст им је управо повезивање са литургијским богословљем имајући у виду канон евхаристије.

Горан Живковић, ирoионамесник

мр Небојша Ђокић

О ОСНИВАЊУ ХРАНИЛИШТА ЗА ЦРКВЕНЕ И МАНАСТИРСКЕ СТАРИНЕ

Расправа о оснивању црквеног музеја ("хранилишта за црквене и манастирске старине") вођена је у врху Српске православне цркве више деценија. Коначно је Архијерејски сабор 8/20. маја 1898. године донео решење (СБр. 85) да се при Митрополији заснује "хранилиште црквених и манастирских старина." Ово решење је, затим, послато Министру просвете и црквених дела на одобрење. Из разлога који нису имали везе са црквом и "хранилиштем" сагласност из министарства је стигла тек писмом (ЦБр. 806) од 14/26. августа 1899. године упућеном Архиепископу београдском и Митрополиту српском Инокентију. Коначно, 11/23. новембра 1899. године Архијерејски сабор је донео решење (СБр. 16) којим је примио к знању ову сагласност Министра просвете и црквених дела и наложио да се приступи оснивању "хранилишта за црквене и манастирске старине".

мр Небојша Ђокић

О СТРАХУ БОЖЈЕМ У ВОЈЕНОМ ЗАКОНУ ИЗ 1839. ГОДИНЕ

Намесништво Књажеског достојанства са сагласјем Совјета донело је 31. октобра/12. новембра 1839. године ЗАКОН ВОЈЕНИ. У II глави тог закона прописано је вршење верске службе у војсци. Овде дајемо те одредбе у закону.

Глава II

О СТРАХУ БОЖЈЕМ

5. Војници дужни су преко свега Бога љубити, почитовати, његовој светој вољи покоравати се, и на њега сву надежду полагати.

6. Који би се војник, буду кога чина, усудио или речма или делом светом имену Божјем хулу наносити, цркву и веру православну презирати и опорочавати, онај ће под строгу казну подпасти. И онај, који би такову хулу чуо, а својој Влади благовремено јавио не би, бит ће као и хулитељ кажњен.

7. Пресветим именом Божијим за лаж и неправду да се нико незаклиње, нити који да се усуди праведну заклетву преступити. Који би се нашао кривиклетник или клетвопреступник, онај ће строго, и по мери зла следства проузрокован и најстрожије кажњен бити.

8. У војеном логору служба Божија да се точно по уставима црквеним свршује, од које ако би Официр, буди којег чина, без важна узрока изостао, и на молитву нашао се не би, долази под арест, а простији или редови примит ће обичну казну.

9. Дођели Официр пијан на молитву, то први и други пут да се строго ариштује, а трећи пут да се официрског

чина лиши; простији пак ако пијан на молитву дође, да буде први и други пут строго а трећи пут шибом кажњен.

10. Војници сви вообште дужни су Свештенике своје љубити и почитовати. Њима досаде или увреде чинити да се нико не усуди ни делом ни словом, иначе сваки ће преступник бити строго кажњен.

11. Свештеник војени дужан је и делом и словом, и добрим примером приљежавати и старати се о добром поведенију и непорочном животу војника. Ако ли се нађе, да је Свештеник живота нечестивог и безаконог, и да злим примером својим на соблазан служи, такви ће се предати духовном Суду, да по изследованију и мери кривице достојну казну примити.ж

12. У време службе Божије у логору крчмари и други продавци ништа да не продају, осим крајње нужде, кад би н. пр. што за болнога потребно било. Који ово преступи, први и други пут платиће соразмерну глобу; а трећи пут лишиће се своје робе на ползу шпитаља.

13. Војници у логору или гарнизону да се у време службе Божје од сваке сујетене и излишне забаве задржавају, јер ће иначе строго соразмерно кажњени бити.

Сирда, Милошевић црква у Крагујевцу

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ПОМЕН У ФАБРИЦИ АУТОМОБИЛА

У четвртак 1. децембра, епископ шумадијски Г. Јован са свештенством Епархије шумадијске, служио је помен настрадалим хришћанима у Фабрици аутомобила у Крагујевцу. На месту где су радници откопали скелете људи, покопане у необележеној гробници, Владика Јован узнео је молитве Господу за све невино пострадале у току и после Другог светског рата. Посмртни остаци су пронађени на дубини од једног метра, у близини реке Ждранице, у делу фабрике у коме су масовно стрељани припадници различитих војних формација.

Епископа и свештенство примио је Кристиано Франкино, Директор за људске ресурсе ФАС-а. Господин Франкино се захвалио Његовом Преосвештенству на молитви и пажњи, указујући да ФАС као друштвено одговорно предузеће мора водити рачуна о свим аспектима друштвеног живота. „Све људске жртве су пред Господом једнаке и ми их подједнако поштујемо без обзира на њихово политичко опредељење.“

Епископ Јован је уз речи благодарења за могућност одржавања хришћанске молитве у кругу фабрике, указао да морамо на прави начин сагледати трагичну прошлост из које ћемо задобити и поуке за будућност. Владика је истакао да је за хришћане сваки човек икона Господа Исуса Христа и да је једна душа вреднија од читавог Универзума.

Директор је детаљно упознао госте са циљевима и намерама руководства фабрике у наредном периоду у производњи новог модела аутомобила и запошљавању већег броја радника у производњи. Господин Франкино је позвао све присутне да буду његови гости у наредном периоду када све радне јединице буду у потпуности завршене.

Епископ шумадијски се захвалио и изразио наду да ће сарадња бити настављена у духу хришћанске љубави и разумевања.

Мишић Марковић, протојереј

ИЗЛОЖБА ФОТОГРАФИЈА МАНАСТИРА ХИЛАНДАРА

На празника Ваведења, 4. децембра, у парохијском дому светосавског храма у Барајеву, у сарадњи са Културним центром који обележава педесет година свог постојања, приређена је изложба фотографија на платну манастира Хиландара. Фотографије и сама изложба су дело руку нашег истакнутог уметника господина Миодрага Мише Бранковића. То је била његова сто трећа изложба и посебна част нам је била што је приређена на дан када манастир Хиландар прославља своју славу.

У парохијском дому на отварању изложбе окупило се неколико десетина хришћана са својим свештеницима и децом да присуствују. Поводом својеврсног духовног доживљаја о изложби су говорили сам излагач господин Миодраг Бранковић, председник Културног центра у Барајеву господин Драгослав Јовичић, председник црквене општине Барајеву господин Драгиша Дамњановић и парох барајевски јереј Владимир Димић. Окупљени народ је заиста уживао у разгледању фотографија које су направљене пре пожара у манастиру али и у духовним разговорима и нади да ће манастир после обнове засијати пуним сјајем.

У ПОДВИГУ ПОСТА ДОЧЕКАЈМО ПРАЗНИК

На дан Светог Саве Освећеног 18./5. децембра, Дединце, у Храму Светог Саве на Аеродрому, Његово Преосвештенство Епископ Г. Јован уз саслужење братства Храма служио је Свету Архијерејску Литургију. Црква је била мала да прими верни народ који се окупио да прослави празник са својим Архијерејем. У складу са овим празником дечји хор при Храму Светог Саве учествовао је у богослужењу својим појањем.

Са благословом Његовог Преосвештенства сабраном народу обратио се ректор Богословије Светог Јована Златоустог, протојереј ставрофор др Зоран Крстић, који је указао на неопходност подвига као саставног дела хришћанског живота.

„Ниједан подвиг није мали ни занемарљив када се приноси Господу у љубави и благодарности. И ово наше данашње окупљање око трпезе и чаше Господње, као и сам долазак у Храм на Свету Службу представља својеврстан подвиг за који ће Бог знати да узврати благодатним даром Духа Светога“, навео је у беседи отац Зоран.

Честитајући деци њихов празник у знак очинске љубави Његово Преосвештенство им је даровао пригодне поклоне, и ради успомене на овај дан сви заједно су се фотографисали пред вратима Храма, и наставили дружење уз трпезу љубави благодарећи Господу на изобилним даровима којима нас обасипа. Радост празника увећана је и учествовањем чланова новоформираног црквеног Одбора светосавске црквене Општине у догађају сабрања Цркве.

Драган Поповић, јереј

ОСВЕЋЕЊЕ БОЛНИЧКЕ КАПЕЛЕ У АРАНЂЕЛОВЦУ

У периоду од августа 2004. до октобра 2008. године у аранђеловачкој болници постојала је капела посвећена Светом великомученику и исцелитељу Пантелејмону.

Капела је била у једној од просторија болнице, где су пацијенти ове установе могли наћи утеху и бодрење у болести. Свакога четвртка у недељи служена је Света Литургија на којој су се болесници причешћивали, а у тежим случајевима болести, уколико су пацијенти непокретни, свештеник би са причешћем одлазио до болничких соба, да нико не остане без Тела и Крви Христа Бога нашег.

Услед потребе за простором која је настала када је болница отворила скоро сва медицинска одељења, капела је привремено затворена, али је свест о њеном постојању и старању Цркве у Аранђеловцу о својим болесним члановима остала. Три године након затварања капеле, поново су се стекли услови за обнову богослужбеног живота у болници. Она је опет смештена у исту просторију у којој је била и пре затварања.

Његово Преосвештенство, Епископ шумадијски Јован је у четвртак, 22. децембра, уз саслуживање свештенства архијерејског намесништва орашачког, малим освећењем храма осветио нову-стару богомољу, пожелевши присутним радницима да и њима и њиховим пацијентима она буде место молитве која води у спасење. Након овога, уприличен је обилазак болнице, а потом и треза.

Милош Ждралић, ђакон

НЕДЕЉА ПРАОТАЦА – МАТЕРИЦЕ

Епископ шумадијски Г. Јован је 25. децембра у Недељу Праотаца, на Материце, служио Свету Архијерејску литургију у Старој Милошевој Цркви у Крагујевцу.

Стара Милошева Црква је први новоподигнути храм након петовековног турског ропства, те се у народу ова црква доживљава и као „мајка црква“ осталим црквама у Србији. Зато се празник Материца у Старој Милошевој Цркви најсвечаније прославља у Шумадијској епархији Архијерејском литургијом.

Препуном храму народа, огромном броју мајки које су довеле своју децу, како би се заједно причестили, обратио се беседом Владика Јован говорећи најпре о значају Недеље Праотаца, наводећи да су Праоци они који су веровали и очекивали долазак Месије: „Ми данас прослављамо Хришћане пре Хришћанства, па можемо рећи да су они више веровали од нас. Они су веровали у Јеванђеље, живели су по Христу иако Га још увек нису познали. Живели су вером коју је посведочио Праотац Авраам, који је намеравао да послуша глас Божији и на жртву принесе чак и свог сина јединца. Будући да се Бог себи постарао за жртву, нама је остало сведочанство о томе каквом су задивљујућом вером живели Праоци. Таквом вером треба да живимо и ми хришћани“, затражио је Владика од верног народа.

Владика се посебно обратио мајкама и онима које ће то тек постати поуком да: „...прослављамо један дубоко православног празник Материца – празник мајки и жена. Овај празник је смештен у недељу између Дитинаца и Очева, зато што је мајка и матица и врело живота. За ону којој је посвећен овај празник кажемо: Не стоји кућа на земљи, већ на доброј жени! Мајчина љубав је најсличнија Божијој љубави. Мајчину љубав чине топ-

ла осећања и смирење. То је она љубав која нам се открива у Витлејемској ноћи, приликом рођења Господа и Спаса нашега Исуса Христа. Мајка је она која себе жртвује и она воли своју жртву. Цена њене љубави је често страдање, а награда живот. Зато је мајка спремна на патње и умирање зарад бића које љуби. Чак и кад њено срце престане да куца, она не престаје да воли. Замолио бих садашње и будуће мајке да себе радионице живота не претварају у радионице смрти и да знају да је свако биће светиња“, део је беседе Владике Јована.

Након Литургије, све жене које даншњи дан доживљавају као свој празник, приредиле су послужење за Владика и сав верни народ који је присуствовао евхаристијском сабрању у Старој Милошевој Цркви у Крагујевцу, чиме је настављено прослављање овог празника.

Мирослав Василијевић, протођакон

НЕДЕЉА СВЕТИХ ОТАЦА

У недељу пред празник Рођења Господа Исуса Христа празнују се Свети Оци Старог завета, тј. Христови преци по телу. Старозаветни оци добили су тај назив захваљујући физичком (телесном) очинству, јер су у питању Христови преци по телу, преко Јосифа и Марије, поменути у Његовом родослову код јеванђелиста Матеја и Луке. У старозаветне праведнике спадају: патријарси, цареви, пророци, првосвештеници, побожне жене и сви који су у Старом завету показали савршено јуначко дело вере у Бога. Плод те вере је Пречиста Дјева којом се открила предвечна тајна и испунило Божије обећање о Месији – Христу Спаситељу.

О тајни Оваплоћења као потврди вере Светих Отаца говорио је и Преосвећени владика Јован у својој архијерејској беседи на Светој Архијерејској Литургији коју је служио у Саборном храму у Крагујевцу уз саслуживање свештенства Саборне цркве. Он је истакао: „Христос се уистину рађа и постаје један од нас, то је велика тајна рађања Бога, велика тајна доласка Бога у овај свет. Данашњи празник јесте празник нашег сродства са Христом, јер показује да је он уистину био син, унук и праунук људи. Прворођени међу многим браћом...“

Овај празник у нашој помесној Цркви и народу познат је и као Оци или Очеви, и као Детинци и Материце, представља припрему хришћанске породице за велики празник рођења Богочетета Христа у окриљу Свете породице у Витлејему. У овим недељама у народу живи обичај „везивања“ и „дршења“ међу члановима породице. Ово представља нешто много више од пуке игре укућана, њиме се потврђује свежа љубави којом су повезани сви чланови хришћанске породице. Због такве љубави Бог ствара свет кроз Сина Јединородног у Духу Светоме. А узвраћајући љубав и Син Божији страда за живот света. У таквој љубави смо и ми хришћани позвани да узрастамо у Цркви Божијој.

Поштујући обичаје везане за Недељу Отаца, Преосвећени Владика Јован је у епископском двору после завршене Литургије, деци поделио пригодне поклоне.

БАДЊЕ ВЕЧЕ У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

На Бадње вече, у предвечерје рођења Сина Божијег, у Саборном храму Успења Пресвете Богородице, Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован са свештенством саборног храма служио је бденије, уз присуство мноштва верника.

Бденије које је служено састоји се из Великог повечерја и јутрења са првим часом. На великом повечерју свечано се пева песма пророка Исаије: *С нама је Бог, разумејте, народи, и покорите се, чујте до крајева земље и ојачавиши покорите се...*

После бденија Владика Јован, градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић и председник Епархијског Савета Радиша Пљакић, испред Саборног храма принели су бадњак на ватру. Владика Јован је премазао бадњак медом и залио вином и уз песму Дечијег хора Саборног храма, свима пожелео срећно Бадње вече, речима: *Мир Божији – Христос се роди!* Јер сви ми окупљени око бадњака као једна духовна породица, треба да будемо окупљени око Христа Богомладенца у миру, слози и љубави.

Срећко Зечевић, јереј

ПРОСЛАВА БОЖИЋА У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Нема веће радости у историји, под сунцем и над сунцем, за православне хришћане, од благовести, од јеванђеља неба земљи са доласком Богочовека, Исуса Христа. Тај долазак је поздрављен миром и радошћу, и речима: *Слава Богу на висини, а на земљи мир, и међу људима добра воља.*

Брујање звона са звоника Саборног храма у Крагујевцу и речи Божићнег тропара означили су почетак Литургијске радости и славља, Рођења у телу Господа нашег Исуса Христа. Свечану Божићну Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење братства Саборног храма. Посланицу Његове Светости патријарха Иринеја, прочитао је јереј Душан Мучибабић.

„Рођење Твоје Христе Боже наш, засија свету светлост разума, и у њему се они који звездама служакху од звезде научише да се клањају Теби, Сунцу Правде, и да познају Тебе, Исток с висине. Господе, слава Теби.“ Христос, Сунце Правде, долази нам из Царства Божијег, са тих Божанских Небеса и то да нас посети, да постане светован као и сви они који су од света, да би сјединио Своју Божанску природу са нашом, људском природом.

Свом верном народу желимо срећан Божић, желимо мир Божији и људски, мир Богочовечански, мир небоземни. Благодословено свима и наступајуће ново Лето доброте Господње, које нека свима буде лето мира, слободe, и време добре воље.

Христос се роди – Ваистину се роди!

Срећко Зечевић, јереј

СВЕТА ЛИТУРГИЈА У ДЕСИМИРОВЦУ

На оданије великог празника Божића, Црква Свете великомученице Недеље у Десимировцу код Крагујевца, прославила је успомену на великог исповедника Божијег, Светог Доситеја митрополита загребачког. То је уједно била прилика да се генерације млађих десимировчана упознају са ликом и делом овог великог јерарха Српске Цркве, који је заједно са Епископом жичким Николајем и Епископом шабачким Симеоном, освештао 1937. године цркву у Десимировцу.

Свету Архијерејску Литургију служио је Епископ шумадијски Јован уз саслуживање свештенства Шумадијске епархије. На Светој Литургији певао је октет под управом професора Марка Нешића из Крагујевца. Владика је у беседи говорио о значају Свете Литургије, причешћа коме треба да предходи љубав као свеза савршенства. Том љубављу је живео и Свети Доситеј, кога је Црква с правом уврстила у ред светитеља Божијих.

После Свете Литургије, освећења и резања славског колача, прешло се у црквену салу за трпезу љубави, коју су припремиле вредне Марте из Десимировца.

Живота Марковић, протојереј ставрофор

СЛАВА ЦРКВЕ У МАРШИЋУ

Првог дана Нове Године по јулијанском календару, Црква Божија у Маршићу је прославила своју храмовну славу Светог Василија Великог. Свечана прослава је почела тако што су испред црквене порте мештани Маршића, са ученицима Основне школе „19. Октобар“, вероучитељем и директорком, дочекали Епископа.

Након свечаног дочека, Владика Јован је осветио нови парохиски дом, а у продужетку је служена Света Архијерејска Литургија. У својој беседи Епископ шумадијски је најпре говорио о Светом Василију Великом, о немерљивом значају његовог учења, увек актуелног и корисног, за све нараштаје и за све генерације. У будућу календарску годину улазимо са пуно неизвесности, али ми хришћани не смемо да поклекнемо и поустанемо ако имамо Христа у себи. Наше је да се сећамо да је Спаситељ свагда са нама. Господ је дошао да проповеда пријатну годину Господњу, а још више је донео мир и добру вољу међу људе. Што нема мира и добре воље није од Бога већ од људи. Зато је, као што каже апостол Павле у Посланици ефесцима, сад време најбоље – сад је дан спасења.

Након причешћа верних преломљен је славски колач, а свечаност је настављена у новоосвећеном парохиском дому културно уметничком програмом који су приредили ученици маршићке Основне школе. Након тога се скупу обратио најзаслужнији за изградњу ове вредне грађевине, парох маршићки протојереј Бојан Димитријевић, који се захвалио Владици на благослову.

Градња парохиског дома започета је у јануару 2009. године, и у рекордном року, за нешто мање од три године је завршена. За то време никла је велелепна грађевина са црквеном салом, парохиским станом, канцеларијама и магацинским просторијама са преко 300 квадратних метара. Протојереј Бојан није штеео личног труда, због чега је и његова породица поднела жртву, али је такође као парох Цркве у Маршићу то исто тражио и од других. Овом приликом се захвалио свим радницима који су приложили више стотина бесплатних сати рада, свим одборницима, Основној школи, Месној заједници и свим оним без којих ово здање не би било подигнуто.

Народно весеље поводом Нове године и освећења парохиског дома, настављено је до вечерњих часова.

Мирослав Василијевић, протођакон

ПЛИВАЊЕ ЗА ЧАСНИ КРСТ НА ШУМАРИЧКОМ ЈЕЗЕРУ

У организацији друштва Свебор које негује старе српске спортске и борилачке вештине и братства Старе Цркве, на Шумаричком језеру је поводом празника Богојављења одржана пливачка трка за Крст часни. Након одслуженог молебана, Епископ шумедијски Г. Јован, коме је саслуживало братство Старе Цркве, доделио је свој Архиепископски благослов пливачима који су се припремили да у леденој води запливају ка циљу.

Температура је у Крагујевцу око поднева, када се одржавала трка на Шумаричком језеру била 5°C, док је температура воде била 2°C. Трка је по сунчаном времену трајала око двадесетак секунди, колико је било потребно победнику да преплива 33 m који симболично представљају године Христовог живота. Победник и освајач Прелазног Крста за 2012. годину је Никола Благојевић, а такмичила су се 33 такмичара старости од 20 до 60 година. Благојевићу је ово трећа победа, јер је први стигао до Часног Крста 2005. и 2007. године.

Након трке свим учесницима ове манифестације су уручене захвалнице, а у организацији друштва Свебор и Скупштине града, организован је свечани ручак у хали Језеро којим је настављено саборовање поводом Богојављења и овог престижног такмичења.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ПРОСЛАВА БОГОЈАВЉЕЊА У КРАГУЈЕВЦУ

На Празник Светлости, како се назива Празник Богојављења, у Саборном храму у Крагујевцу Литургијско сабрање предводио је Његово Преосвештенство Епископ шумедијски Г. Јован, а саслуживали су свештеници овога храма.

Сваке године ми се молитвено сећамо Богооткривења – Богојављења, када се Господ крстио на реци Јордану, ради нас и ради нашега спасења и када вршимо велико водоосвећење. Као увод у водоосвећење, слушамо песму која својом садржином снажно оживљава успомену на прво водоосвећење: „Глас Господњи на водама, вапијући говораше, приђите сви примите Духа Премудрости, Духа Разума, Духа Страхa Божија, који се јави Христу“. У својим молитвама ми призивамо Духа Светога, који је осветио реку Јордан, да сиђе на воду коју освећујемо, за освећење наше, за освећење наших домова.

Господа је крстио Свети Јован Пророк, Претеча и Крститељ. Том приликом су се небеса отворила и људима се открио, објавио, Бог као Света Тројица: Господ Христос се крштавао у реци Јордану, Бог Отац се јавио у виду речи: „Ово је син мој љубљени, који је по мојој вољи“, а Дух Свети се јавио у виду голуба. Свет

је тек након Крштења Господњег познао Три Личности Свете Тројице. Након Богојављења на Јордану и нама је омогућено да крштавамо „у име Оца и Сина и Светога Духа“. Уласком Христовим у воде Јордана долази до једног коренитог преокрета. Не чисти се Онај који бива крштаван, јер је Он неупрљан; вода је та која доживљава преображај, када у њу улази Светлост. Та вода, за коју се веровало да је провидна и чиста, била је у ствари, загађена – настањена злим дусима.

После евхаристијског сабрања, Владика Јован је у порти Саборног храма извршио Велико водоосвећење. Мноштво верног народа је присуствовало Евхаристијском сабрању и водоосвећењу, после којег је свако узео освећену Богојављенску воду по својој потреби: да се очисти, да се исцели од болести, да њоме благослови свој дом.

Срећко Зечевић, јереј

ДЕСЕТА СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА У ЈАГОДИНИ

Светосавском духовном академијом у Културном центру у Јагодини 26. Јануара обележена је школска слава Свети Сава у присуству Његовог Преосвештенства владике шумедијског Г. Јована, свештенства Епархије шумедијске и верног народа овог краја.

Пре почетка десете по реду духовне академије, Преосвећени Владика је са свештенством служио празнично бденије у Цркви Светих апостола Петра и Павла и том приликом је својом граматом одликовао вероучитеља Предрага Димитријевића из Јагодине за ревносно вршење богоугодне, часне и одговорне дужности катихете.

Свечана прослава Савиндана започета у Цркви у духовном расположењу, пренета је и Културни центар. Као и предходних година поздравно слово окупљеном народу упутио је епископ Јован речима апостола Павла: „Сећајте се својих старешина и подржавајте их у животу јер они бдију над душама вашим.“ Све док имамо сећање и веру у Бога, и пред собом лик и дело Светог Саве, бићемо народ Божији, тј. биће благослов Божији на нама. Највећи дар Божији српском народу је управо Свети Сава, светитељ коме се данас цели свет диви. Да нисмо имали такав дар од Бога, таквог Архиепископа, данас не би били оно што јесмо, не би смо се звали именом које носимо. Хармонија коју је Он остављао заједно са својим оцем првим српским владаром, Светим Симеоном, јесте рађање прве српске Цркве и државе. Најпре отац физички рађа сина, а син духовно рађа оца, односно Свети Симеон ствара државу као тело, док Свети Сава даје душу тој држави.

На крају беседе Преосвећени владика је изразио велику радост и задовољство што се оваквом духовном академијом посвећеној Светом Сави уједно обележава и десетогодишњица веронауке у школама широм Србије.

Након беседе епископ је наградио најбољи овогодишњи светосавски темат „Из Његових руку ницала су огњишта манастирска, а у књиге је уписивао наше памћење“ Јоване Вельковић ученице четвртог разреда Гимназије у Јагодини. Пошто је лик нашег Светитеља свећа, која увек гори и никада се не гаси, која нас окупља и води ка вечној светлости, управо је и ова свечаност окупила и сабрала целу Јагодину, од оних најмлађих, деце из вртића, основних и средњих школа, свештенства, професора, наставника локалне власти и многих других.

Након завршетка академије Владика је по традицији гостовао на локалној телевизији Јагодина. Том приликом поздравио је све вернике Епархије шумедијске и чести-

...*СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА*...

тао им празник речима: „Радост моја је радост мога народа, а туга моја је туга мога народа. Молим се да идемо путем Јеванђеља и путем Светог Саве јер је то пут Христов који је он утабао и нас је управо на њега упутио.”

Данашњи дан Светог Саве је литургијски прослављен у свим јагодинским црквама, а касније је та прослава настављена и у свим школама, како и доликује да се слава наш Светитељ и Просветитељ.

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Његово Преосвештенство Епископ шумадисјки Г. Јован, на дан Светог Саве српског, служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму у Крагујевцу, у којој је принео молитве Богу и Светом Сави за спас српског рода. Радост литургијског сабрања заједно са Владиком и свештенством, поделило је доста верника и деце.

На Литургији је светосавску посланицу Његовог Преосвештенства Епископа шумадисјког Г. Јована, прочитао јереј Душан Мучибабић.

После заавоне молитве Епископ Јован је извршио обред резања славског колача и освећења славског жита. Домаћин славе Светог Саве је господин Раде Антић, са својом супругом Вером и породицом. По завршеној Литургији чланови Дечјег хора Саборне цркве отпојали су неколико пригодних песама, потом је изведен је краћи рецитал посвећен Светом Сави, након чега су најмлађима подељени пригодни дарови.

Домаћин славе Раде Антић је за Преосвећеног Владика Јована и госте уприличио славску трпезу. Поздрављајући Преосвећеног Владика и госте, поздравно је пригодном беседом јереј Срећко Зечевић.

СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА У ПРВОЈ КРАГУЈЕВЧКОЈ ГИМНАЗИЈИ

Дело, значај и лик Светога Саве, који у српском народу непрестано живи ево већ више од осам векова, ми, његови светосавци, проносимо и прослављамо одмах по Богојављењу. Бог се јави свима а Растко Немањић – Свети Сава, то „најлепше српско дете“, јави се нама Србима. Ни слутио нико није тада да ће се име његово проносити уснама, делима и у људима док је света и века.

Сваке године на његов дан ми се враћамо њему, окупљени око њега ходећи стазом „пута који води у Живот“. Као да од њега тражимо науку, стопе његове и штап његов, опомињући се да нас воде путем правим и јединим по нас Србе, потомке и непрестане боготражитеље његове. Сваке године то се види на лицима свих нас, када окупљени око лика његовог, приносећи плодове његове земље њему у част, молимо му се да нас походи и у своме ходу препозна народ свој који му се моли, да нас поучи, охрабри и просвети Еванђељем Христовим.

У молитвеном сабрању, под крововима Прве крагујевачке гимназије, Његово Преосвештенство Епископ шумадисјки Г. Јован пререзао је славски колач, уз учешће директорке ове знамените школе Славице Марковић, домаћина славе Братислава Ураковића са породицом, градоначелника града Крагујевца Верољуба Стевановића, начелника Школске управе у овом граду Радојка Дамјановића, многобројних челника овог града, као и бивших професора ове установе и личности из културног и јавног живота Крагујевца. По завршеном обреду резања славског колача гостима се обратила директорка школе и поздравила речима добродошлице уз краћи осврт шта за нас данас значи Свети Сава и православна вера. Након тога, Светосавску беседу је изнео помоћник директора Марио Бадјук, професор српског језика.

Богат културно-уметнички програм, који се састојао из драмског и музичког дела, спремили су ђаци ове школе уз помоћ својих професора. До изражаја је дошло сво њихово умеће и таленат, као и плодови верског образовања које се у њихове учионице вратило заједно са ликом Светога Саве. Најбољи међу њима су, као што и доликује на овај дан, добили награде за показано знање и разна освојена такмичења током године. На крају је домаћин славе Ураковић, чија су деца ђаци ове школе, пожелео гостима добродошлицу и позвао их на заједничку трпезу љубави.

Заједница и љубав би свакако биле речи којима би нас и данас Свети Сава поучио. Много љубави и заједнице нам је потребно у свему што радимо јер ћемо само тада бити сигурни да смо народ Божји и да је Бог са нама, онако како је то у наше народно биће уткао наш први архиепископ и просветитељ српски – Свети Сава.

Драган Степковић, вероучитељ

ИЗАБРАНА ИГУМАНИЈА МАНАСТИРА ДРАЧЕ

Датуми који се везују за манастир Драчу у Шумадисјкој епархији могу се само пратити кроз догађаје и личности, кроз све оне трудољубиве монахе и смерне монахиње који су и у најтежим временима узимали на себе монашки подвиг, а многобројни манастира за наш народ су били места физичког и духовног сабирања и окупљања. Управо зато важе познате речи српске песникњице Исидоре Секулић: „Немамо много дворова из прошлости, али црквама и манастирима смо засејани. Црква и манастир су били што и кућа владару и чобанину, и писменом и неписменом, и јунаку и обичном човеку.“

Тако је остало све до данас, а манастир Драча је само сведок ових дивних речи, јер је монашки живот у манастиру настављан из генерације у генерацију. Некада мушки манастир у коме је живео и умро светогорски монах и светитељ, преподобни Јов, манастир Драча доласком игуманије Јелене (Јокић), 1958. године, постаје женски манастир. Вредна игуманија успела је и поред тешких услова за манастирски живот, не само да одржи манастир, него и да сабира и окупља сестринство, а унапредила је и манастирску економију.

Игуманије које су дошле после ње, мати Недеља, Февронија, Анастасија и блаженочивша игуманија мати Пелагија, наставиле су тамо где је мати Јелена стала. Последња игуманија мати Пелагија брижљиво је неговала свој молитвени дар и подвиг, преносећи на млађе сестре оно што је добила од старијих сестара.

Божијом вољом и мудрој одлуком Његовог Преосвештенства епископа шумедијског Г. Јована, у манастир Драчу 2005. године долази млада искушеница Биљана (Станковић). Поверена на духовно старање мати Пелагији, млада искушеница се од самог почетка учила послушности и молитви. Поред себе је имала мати Пелагију, да је у свему посаветује, да је омолитвени, да пренесе на њу велики дар молитве и литургијског живота. Световна знања која је млада искушеница стекла кроз школовање била су мала у односу на огромно духовно знање и монашко искуство које је мати Пелагија имала. Управо на препоруку мати Пелагије, после три ипо године проведене у искушеништву, Владика Јован монаши младу искушеницу, и даје јој монашко име Јелена. Свакако да је ово била и притајена жеља мати Пелагије, да се име прве игуманије Јелене настави кроз неку од сестара. И заиста Благодат Духа Светога учинила је да нова монахиња Јелена, својом скромношћу и монашким животом буде препозната и, на предлог Његовог Преосвештенства Владике Јована, изабрана и постављена за нову игуманију Драчку 28. јануара, на дан када наша Црква прославља преподобног Павла и преподобног Гаврила Лесновског.

Након Свете заупокојене Архиепископске Литургије и четрдесетодневног парастоса мати Пелагији, манастир Драча је добио своју нову игуманију, мати Јелену. У Николајевском храму мати Јелена ће наставити тамо где су стале мудре игуманије Драчке. Наставиће да плевти и окопава духовни виноград, да се брине и стражи над својим сестрама, као што се са пуно љубави и сестринског старања бринула о својој духовној мајци, блаженочившој игуманији мати Пелагији.

Мати Јелена, у свету Биљана Станковић, рођена је 30. јуна 1976. Године у Босанској Крупи, од оца Милана и мајке Зорке. У Босанској Крупи завршила је основну школу и гимназију, а Учитељски факултет у Сомбору.

Горан Мићућ, јереј

Дајана Костадиновић

ЈЕДНОМ ЗАУВЕК

Једном заувек
Када Те познам
Онаквог каквог верујем,
И већ слутим Те
И знам,
Плакаћемо
У не вечерњој светлости
Од среће
Без речи и потребе
Да више икада проговоримо...

Загрлићемо се
И више се никада нећемо разићи,
Нећемо се чекати
Веровати, надати...
Бићемо цели
Једном
Заувек.

МАЛА ГОСПОЈИНА

СТИЖЕ ТИХО,
КИШОМ, КАО
ОДОВОР НА МОЛИТВУ ДОСПЕЛУ ДО БОГА

И КАД НАС ЗЕМЉА ПРОГУТА,
СУНЦЕ СПРЖИ,
ОСУШИ СЕМЕ...

ОПЕТ, ОДВЕЋ ЗНАМ
ПРОКЛИЈАЋЕМО
ЊЕНИМ ВЕЛИКИМ СУЗАМА.

...у свештеница

О НЕКАДАШЊОЈ СВЕТОСАВСКОЈ ХИМНИ ПОЈ, СРБЕ, ПОЈ

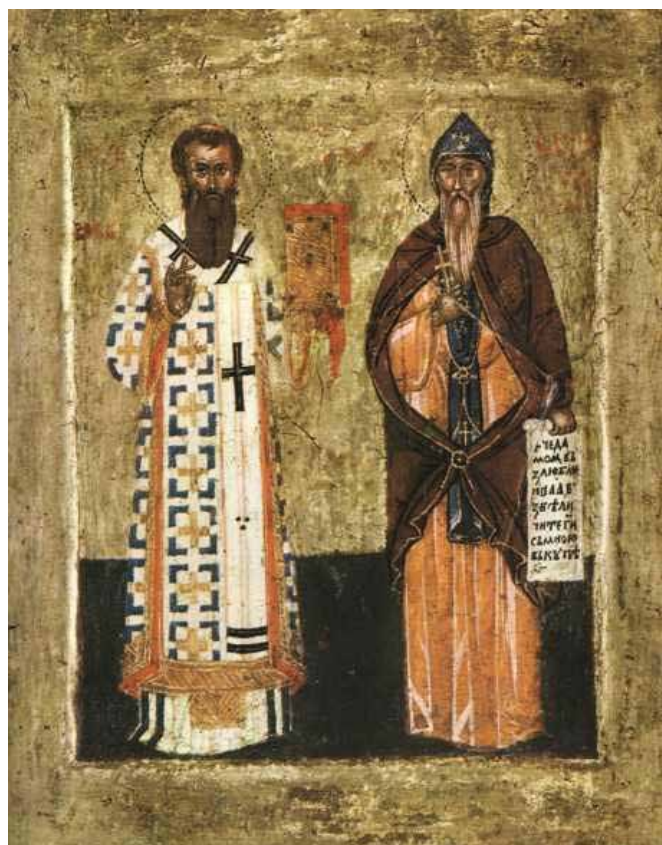
Из научних радова, саопштених на научном скупу „Почеци наставе грчког језика код Срба“ у Крагујевцу (2010), и објављених у истоименом зборнику (Лицеум 15, Крагујевац 2011), може се докучити да је професор грчког језика у Крагујевачком лицеју (1836-1840) Вукашин Радишић (1810-1843) дао изузетно велики допринос (на пример као аутор популарне светосавске песме „Пој, Србе, пој“) да већ у певим деценијама XIX века Свети Сава постане заштитник и покровитељ свих српских школа

Први српски хеленист и неохеленист Вукашин Радишић на позив кнеза Милоша дошао је у тек основану крагујевачку гимназију да предаје грчки језик и друге предмете у „класи поетике“ (1836). За свој главни предмет грчки језик, Радишић је урадио први уџбеник ове врсте код Срба – *Грчка читаоница за употребленије српске младежи* (Београд, 1837). Овај приручник, подељен на девет поглавља, пружа избор текстова и поучних мисли седморице мудраца и других античких и модерних грчких мислилаца. Поред наставног и педагошког рада, успешно се огледао и у преводилаштву и у књижевности. Своје преводе објављивао је у српским књижевним гласилима свога времена – *Уранија*, *Голубица*, *Гласник Друштва српске словесности*. У деловима је најпре објављивао Сократове дијалоге из Ксенофоновог дела *Успомене на Сократа*, објављене постхумно под насловом *Ксенофонове знаменитости* (Београд, 1853). Превео је и у наведеним алманасима објавио готово све Анакреонтове оде и дело византијске профане поезије *Бој мишева с мачком* Теодора Продрома из XII века.

Поезија Вукашина Радишића је, према Миодрагу Стојановићу, плод двоструке традиције: класичне, лукијановске, и народне. „Започео је панегирицима кнезовима Милошу и Михаилу Обреновићу, пријатељима Јовану Стејићу, почившима – Димитрију Давидовићу, Јефтимију Ивановићу, Филипу Петровићу и другима, а завршио елегичним стиховима о смрти својих најмилијих, супруге Маре и кћерке Јелене. Тиме је он својеврсни предлојак интимне лирике Змајевих *Ђулића* и *Ђулића и увеока*. Његово песништво одређују четири тематско-мотивске целине: панегирици, шаљиве и забавне песме, песме о природи и интимна лирика. Истовремено, то је и хронолошки низ који одређује развојну линију његовог поетског стваралашта“ (Станиша Војиновић).

О томе како је Свети Сава у периоду од Првог српског устанка па до четрдесетих година XIX века увођен за патрона српске просвете, подробно је писано у нашој публицистици. Између осталих, и у листу *Каленићу*, деведесетих година прошлог века, документовано се о овој теми огласио професор Љубомир Дурковић-Јакшић. На научном скупу *Почеци наставе грчког језика код Срба*, Ђорђе Перих је изнео занимљиве податке (најчешће према *Новинама Српским* за 1840), о томе како је у Крагујевачком

лицеју 1840. године свечано прослављен Свети Сава као школски патрон, и то захваљујући пре свега професору Вукашину Радишићу. „Сви ђаци, лицејци, гимназијалци и остали, праћени својим професорима, међу којима је био и Вукашин Радишић, са заставама, пошли су из школског ‘зданија’ у цркву на Свету литургију. У оквиру Литургије свештенство је обележило и дан Светог Саве, тако што је отпевало три обредне песме које су поју у цркви на светитељев дан: тропар, кондак и величаније Светом Сави. После одстојане службе Божије, школарци су из цркве кренули у свој школски дом, поневши на уснама из храма тропар Светом Сави. У школи је све стало у одређен поредак, чекајући да свештенство изврши Чин малог освећења воде, да босиљком и водом пошкропи све школске просторије и све ђаке; то је симболично означило долазак и улазак Светог Саве у школу, у престоницу Крагујевац, међу ђаке, будуће носиоце српске просвете. Одмах затим дат је знак професора Вукашина Радишића његовим ђацима-певачима и они су у част Светог Саве отпевали пригодну светосавску песму *Пој, Србе, пој*, која је свечано и громко одјекнула кроз све просторије Лицеја...

Пригодни ручак за око четрдесет угледних људи из престонице, имао је за циљ да они својим новчаним прилозима оснују Школски фонд Светог Саве којим ће се материјално потпомоћи ђаци Лицеја. Ученици су служили око стола, а после ручка се пило и певало, говориле су се здравице. Лицеум је био светљен са дванаест свећа на сваком прозору; у два прозора су стајали видно изложени и осветљени 'начертани' лик Светог Саве и 'грб Књажевства Србије'. Певале су се поново две пригодне песме *Пој, Србе, пој* Вукашина Радишића и *Сунце с' рађа Срб-сину* Григорија Новаковића; 'сладопјеније' је прекидано узвицима 'Урра'. Тожество је трајало до два сата после поноћи.“

У свом раду *Песник Вукашин Радишић и Светосавске свечаности у Крагујевачком лицеју (1837-1840)*, Ђорђе Перић доноси више детаља о томе како је настајала и како је чувана Радишићева химна *Пој, Србе, пој*. На иницијативу књижевника Јована Ђорђевића, угледни етнографски писац Милојко Веселиновић записао је сећање Алексе Д. Ђурића, крагујевачког ђака у време када је професор Радишић припремао Светосавске прославе. „Када сам дошао у гимназију 1837. године“, причао је А. Ђурић, „Радишић почне пре Божића да пева са ученицима

тропар Светог Саве и остале црквене песме које се певају у цркви на дан Светога Саве; и припремао је у школи све што треба за школску прославу 14. јануара идуће, 1838. године. Тада сам чуо први пут да певају ученици песму Светом Сави *Пој, Србе, пој! ум на небо води свој*; и сви су је ученици у старијим класам, који су појци, већ знали – и речи и глас. Ми нови ступали смо уз њих и од њих учили појати. Радишић је мене одредио да почињем, јер сам имао висок глас. Ето тако сам ја онда био у школи први појац, те сам запамтио и реч и глас светосавске песме. И доцније сам радо и чешће певао ту песму о благим данима“ (Милојко Веселиновић, *Свети Сава, школски патрон код Срба*, Братство Светог Саве, књига XII/XIII, 1908, 107-112).

„Вођен жељом да се песма ранопреминулог песника и професора Вукашина Радишића сучува, појац А. Ђурић је песму дао председнику *Друштва Светог Саве*, књижевнику Светомиру Николајевићу и Врачарском певачком друштву *Свети Сава* при цркви Светог Саве у Београду. Милојко Веселиновић је

потом посетио поново појца Алексу Ђурића, који је живео као пензионер у Београду и како је написао 'понесем виолину, те ухватим и прибележим арију'. Затим је текст и напев светосавске песме Вукашина Радишића *Пој, Србе, пој* објавио у свом раду.“

Из Перићевог рада још дознајемо да су стихове Радишићеве светосавске химне нотом обрађивали композитори Стеван Ст. Мокрањац и Јосиф Вовес, учитељ музике у крагујевачкој гимназији (1869-1883). Иначе, текст песме је објављиван у антологији Уроша Џонића *Свети Сава у народним и уметничким песмама* (Београд, 1935) и у расправама Љубомира Дурковића-Јакшића. Текст заједно са напевом по М. Веселиновићу једино је објављен у Гласнику СПЦ (12, 1975, 232).

ПОЈ, СРБЕ, ПОЈ

Пој, Србе, пој!
Ум на небо води твој!
Отуд' Архипастир Сава
Немањићка света глава
Шаље данас здраву
Роду нашем славу

Пој! – гони с' мрак
Светал, богат точи с' зрак
Право Срб'ма на теме,
Да им никну свуда имена.
Срби умом једри,
Срцем чисти, ведри!

Слава Светитељу!
Хвала Учитељу!
Слава Просветитељу
Нашем Покровитељу
Сави Архипастору
Слава буди по миру! –

Наш Српски род
Браће од сад' диван плод;
Мудрост му с' доми строје
Српски синци туд' се роје,
Купе медно биље,
Светитељ што шиље.

Ој Српски гај
Сушти биће нам рај!
Реке, горе и долине,
Поља, њиве, лузи
Биће среће друзи!

Слава Светитељу!
Хвала Учитељу!
Слава Просветитељу!
Нашем Покровитељу!
Сави Архипастору
Слава буди по миру!

Приредио Н. Јованчевић

Валериј Лепихин

СРЕТЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

Одломак из књиге *Икона у руској поезији XX века*

Догађај Сретења Господњег описан је у Јеванђељу по Луки.¹ То је један од дванаест великих празника. Јосиф Бродски је на ту тему написао песму у којој се не спомиње икона, али је тим занимљивије открити у том делу трагове иконографске логике и изражавања садржаја и суштине празника. Најпре ћемо песму Бродског навести у целости:

Сретење

Када је у цркву Она први пут унела
Дете, унутар ње, међу људима
Који су тамо непрекидно боравили
Свети Симеон и пророчица Ана су били.

И старац узне Дете из руку
Маријиних; и три човека око
Детета стајаху, попут лелујавог рама,
Тога јутра, заборављени у сенци Храма.

Тај Храм окруживаше их као утихла шума,
Од погледа људи и од погледа небеса
Врхови скриваху, распрострвши се,
тога јутра Марију, пророчицу, старца.

И само на теме случајном зраком
Светлост је Детету падала; али Он још ништа
Није знао и гласио се снено,
Почивајући на снажним рукама Симеона.

А старцу овом беше речено
Да неће видети смртну таму
Пре но што Сина Господњег види.
Десило се. И старац прозбори:

„Данас,
Некада изречене и сачуване речи,
Ти, с миром, Господе, разрешаваш ме;
Јер очи моје видеше то
Дете: Он је Твоје настављење и светлост,

Источник за идолопоклоничка племена
И слава Израиља у Њему је.“ – Симеон
Ућута. Све их тишина прекри.
Само ехо тих речи дотицао је строп,

Кружио је неко време
Над главама њиховим, једва шумећи
Под сводовима Храма, као нека птица
Која може да узлети, али нема снаге да се спусти.

И чудно им је било. Била је тишина
Не мање чудна од речи. Збуњена,
Марија ћуташе. „Какве су то речи...“
И старац је рекао, окренувши се Марији:

Валериј Лепихин

„У Положеном сада на рамена Твоја
Пад је једних а узвишење других,
Предмет свађе и повод раздорима.

А истим оружјем, Марија, којим ће
Мучена бити плот Његова, Твоја
Душа биће рањена. Раном сваком
Биће Ти дато да видиш шта је сакривено дубоко
У срцима људи, као неким оком.“

Завршио је и кренуо ка излазу, за њим су
Марија, погнута и тежином година
Погрбљена Ана, ћутке гледале.
Он је ишао, смањујући се значајем и телом

За те две жене под окриљем стубова.
Прогоњен њиховим погледима, он
Је ходао по замрзнутом Храму пустом
Кроз бели магличасти пролаз врата.

И корак је био старачки чврст.
Само глас пророчице позади када
Се разлегао, он је свој корак успорио мало:
Али тамо нису њега дозивали, већ Бога

Пророчица беше почела да слави.
И врата су се приближавала. Одежде и чела
Већ се ветар дотакао, и у уши право
Продирао је шум живота изван зидова Храма.

Ишао је да умре. И није на уличну вреву
Он, врата отворивши рукама, крочио,
Већ у глувонемо царство смрти
Ишао је простором без чврстине,

Ослушкивао је: време прекину звук.
И лик Детета са сијањем око
Паперјастог темена смртним путем
Душа Симеонова носила је пред собом,

Као неко кандило у тој црној тами,
У којој до тад још нико
Пут себи не могаше да озари.
Кандило је светлело, а пут се ширио.

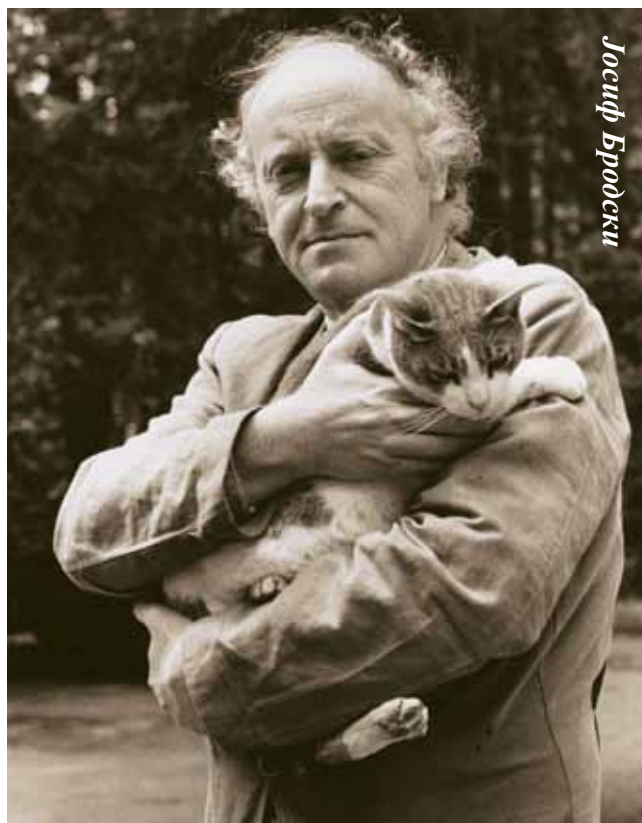
Постоје три основне иконографске варијанте у композицији сретењске иконе: а) Дете је на Мајчиним рукама, а Симеон се у наклону припрема да Га прими на руке; б) Богородица предаје Дете у Симеонове руке: Она још увек није испустила Сина из руку, а Симеон само што Га није прихватио (сусреће се веома ретко и у православном и у католичком живопису); в) Богородица стоји сама, а Дете се већ умирило на рукама Симеона Богопримца.

Као што видимо из ових композиционих схема, иконописци приказују различите моменте збивања, стварајући један или други део. Оставивши Дете на рукама Богородице, иконописац истиче богородични аспект празника: *Богомајка приноси*. Дете усправно седи на рукама – на богослужењу се поје *Као на престолу*.²

Представљајући предавање Детета из руке у руку, иконописац запажа моменат одвајања Детета од Мајке, од родитеља, због Његовог особитог предодређења. „Угаљ пројављејсја, божественому Исаији Христос, јако клешчама раками Богородици, ниње старцу дајетсја“, поје се у другој стиховној стихирини на малој вечерњи.³ „Не вјесте ли, јако в тјех, јаже Оца мојего, достојит бити ми?“, пита Богомладенац своје родитеље касније.⁴

Са Дететом насликаним на рукама Богопримца, иконописац истиче моменат Симеоновог произношења сведочанства: „Ниње отпушчајеш раба Твојего, Владико...“ Треба пре свега рећи да је то сагласно Јеванђељу – *Он га узе у наручје своје*.⁵ На иконама су Симеонове руке покривене одеждом; он се не усуђује да приђе Детету обнаженим рукама, Који јесте Угаљ и *Огањ који пали* (Пр 16, 27).⁶

У иконографији сретењске иконе такође је важно како и где Симеон држи Дете. На неким иконама⁷ Богородица држи Дете, а Симеон се, пружајући руке, на степеницама храма припрема да Га прими. Између њих је само празан простор испуњен „записом у храму“. Таква икона, њена композиција, без обзира на њено уметничко савршенство, ствара осећај нелагодности. „Господњи“ смисао догађаја као да је иконописац нарочито сакрио, прикрио; истина, при томе је истакнут „богородични“ аспект. На другој икони Дете је на Богопримчевим рукама.⁸ Симеон Га држи под киворијом (обично јарко цинобер црвене боје) и изнад светог престола. Самим тим

Јосиф Бродски

Иконописац као да жели да истакне да је изнад престола Онај Кога народ израиљски очекује, Онај Који није дошао да наруши закон, то јест Стари завет, већ да га „испуни“ – Онај Који је донео Нови завет. Господ у храму јесте „закон сјеновноје исполњаја, и начало изјављаја новија благодати“, како се поје у другој стихирини на хвалите.⁹ Најзад, можемо се осврнути и на трећу икону.¹⁰ На њој Симеон, као и на претходној, држи Богомладенца над престолом, али иконописац је пронашао најзначајнији детаљ за откривање богословског смисла и садржаја празника: на престолу стоји путир, евхаристијска чаша, и Младенац је насликан изнад чаше. На тај начин Симеон Богопримац сведочи да је на његовим рукама Онај Који Себе приноси на жртву за грехе света, Онај Који „подиже“ *Крвљу Својом завет вечни*;¹¹ на његовим је рукама Онај Који установљује Свету Тајну Евхаристије.

Понекад се на престолу уместо путира слика затворено Јеванђеље.¹² Композиција Сретења добија смисао сусрета два завета, сусрета закона и благодати. Јеванђеље, положено у стзарозаветном храму, као да сведочи о томе да је поштовање само Старог завета недовољно за спасење. Симеон који држи Дете над Јеванђељем такође сведочи о томе да је успокојени на његовим рукама оваплоћено Слово,¹³ Онај кроз Кога је Бог и свет створио.¹⁴

Пророчица Ана, са замотаним или скупљеним свитком у рукама, чешће се слика иза Симеонових леђа, на „старозаветној страни иконе, страни сусретној.¹⁵ Некада је сликају између Богородице и Јосифа, као да је „помоћница“; некада, чак, може бити према Јосифу, уместо према Симеону.¹⁶ Како нам се чини, Јеванђеље даје основу за обе варијанте. У првом иконографском решењу (Ана иза Симеонових леђа) иконописац издваја следеће речи из

Јеванђеља: Ана „не отхождаше от цркве, постом и молитвама служашчи ден и ношч“,¹⁷ то јест она је била у храму када су родитељи донели Дете. Друго композиционо решење ослања се на ове речи: „И тја (Ана) в тој час приставши исповједашесја Господеви“,¹⁸ то јест она је дошла када је Симеон објавио своје пророштво.

изнад – киворија, испод – престо. Стубови киворије као да постављају Дете у још један мали оквир.

Доношење Детета у храм песник описује као тајни и истовремено нежни, чак интимни догађај. Храм попут шуме скрива у себи „од погледа људи и од погледа небеса“ поклонике, а такође и Самог Богомладенца. И Он још увек ништа не

наслућује о Себи Самом. Чак и круг око Његове главе ствара „случајни“ зрак. Све се дешава по земаљском, старозаветном обичају, обавља се обред по Мојсијевом закону. Код песника само Симеон зна Кога су донели у храм, Ко спокојно лежи на његовим рукама. Речи праведног старца „Ниње отпушчајеш раба Твојего, Владико...“ Богородици се чине чудним; Она је збуњена. Овде, опет, недостаје Јосиф. Према Јеванђељу, „бе Јосиф и Мати Јего чудјашчесја о глагољемих о Њем“.²⁰

Примивши Дете на руке, Симеон Богопримац произноси два пророштва: једно је упућено народу Израиља и свим људима, друго – непосредно Мајци Божанственог Детета. Из Јеванђељске приче јасно је да Дете остаје на Симеоновим рукама док он изговара и прво и друго пророчанство, а потом су све извршили по закону Господњем.²¹ Код песника Симеон након првог предказања Дете предаје Мајци и тек онда јој се обраћа: „У Положеном сада на рамена Твоја...“. Код Бродског присутни обављају све по закону, а онда старац предаје Дете Мајци; тиме песник одваја два пророштва вршењем обреда, јер се после другог пророштва Симеон упућује ка излазу.

Како Бродски представља овај догађај? Пре свега није на одмет обратити пажњу на то да је главни јунак песме и збивања код песника – Симеон. И Дете и Његова Мајка само присуствују сусрету; песму би било могуће назвати „Симеон“, а не „Сретење“. Друго, што није мање упечатљиво, а то је одсуство заручника Пресвете Деве – Јосифа који је, како се види из речи Светог апостола Луке, дошао у храм заједно са Богомајком. Јосиф се увек слика на тим иконама: он обично стоји иза Богородичиних леђа, држећи у рукама две грлице, принете на жртву Господу према закону.¹⁹ Код песника поред Детета стоје три човека – Богородица, Симеон и Ана, при чему Га они окружују „попут лелујавог рама“. Рам је – обратимо пажњу – троугаони! Међутим, на иконама Дете се заиста представља у неком симболичном оквиру: с Његове леве стране су Богородица и Јосиф, с десне – Симеон и Ана,

Крај песме, Симеонов одлазак, песник је представио под утицајем иконописачког поимања простора и перспективе. Богородица и Ана прате погледом старца који корача ка излазу из храма, а Симеонова фигура се смањује сразмерно удаљавању од посматрача. Међутим, Бродски налази важан детаљ: за њих се Симеон смањује не само телом, већ и „сислом“. Обрнуту перспективу коју иконописци првенствено користе у својим просторним одређењима, по једном од аспеката називају „семантичком перспективом“.²² Њена особеност састоји се у томе да се на иконама не представља великим димензијама оно што је ближе посматрачу, као у правој перспективи (на пример, жена у предњем плану Рафаелове слике „Преображење“), већ оно што је семантички значајније, чак и ако то „значајно“ заузима други или трећи план. На пример, на икони „Успење Пресвете Богородице“ у

предњем плану сликају се Антоније и Анђео који му одсеца руку, на другом – одар са Богородицом уснулом на њему и тек на трећем – Спаситељ Који у рукама носи Богородичину душу у облику повијеног детета. Семантика оног што се представља приморава иконописца да најкрупнијом наслика фигуру Спаситеља, Богородицу нешто мањих димензија, иако ближу посматрачу и, најзад, сасвим малог Антонија. Бродски описано такође види у обрнутој семантичкој перспективи. Удаљавањем Симеонова фигура постаје мања, не само по законима праве перспективе, колико по семантичким правилима. Старац је испунио на земљи оно за шта је предодређен. Сада семантички израста фигура Богомајке која код песника све посматра наизглед „погурена“, очито оптерећена пророчанством које јој је старац открио. И њен значај расте.

Овде је код песника присутна и Ана. Према Јеванђељу, Ана је почела да прославља Господа одмах након другог Симеоновог пророчанства и све до завршетка обреда. Песник, пак, приморава пророчицу да проговори много касније, када старац већ одлази према излазу из храма.²³ Овде је песник изнео тако дирљив – не иконописни, већ живописни детаљ. Симеона више ништа не задржава на овом свету; он се већ опростио са њим и „чврсто“ се приближава царству смрти. Али, он одједном зачује како га дозивају; он, чак, успорава корак у нади да је још због нечега потребан. Међутим, овде Симеон схвата да је то пророчица почела да слави Бога и наставља свој последњи ход.

Старац се креће „ка белом магловитом отвору врата“. Песник неколико пута истиче да су врата храма отворена: кроз њих у храм улази светлост, она се „бели“, кроз њу продире ветар и „шум живота“ изван зидова храма. Овим је крајње неочекиван следећи стих: старац *отвара* отворена врата. Реална, пред Симеоном отворена врата храма као да га позивају на излазак, али старац зна да је његов посао

обављен и да тамо, иза *тих* врата, за њега нема посла. Врата, у физичком облику, постају за Симеона само граница двају пространа, само показатељ места преласка из једног – видљивог, реалног пространа, у друго – невидљиво, духовно, али исто тако реално пространство. У отвореним вратима Богопримац налази још једна – за друге невидљива врата – и отвара их рукама благословеним Богом, рукама које су држале Дете. И, одједном, простор губи чврстину, поприма црте невидљивог, загробног света.

Симеон иде по простору као по ваздуху; простор који је изгубио чврстину такође је утицај иконописца. На многим мозаицима, фрескама, иконама (нарочито ранијим) светитељи не стоје на нечему конкретном (земљи, поду, подножју), већ као да плове простором; једноставно – бораве у њему. Постоље под ногама светитељевим каснија је појава; раније се црвеном цртом у неколико ступњева, али испод колена светитеља, запажала граница постоља. Царство Небеско нема карактеристике човеку уобичајеног тродимензионалног простора и ту *изванпросторну просторност* песник назива простором лишеним чврстине, фактички лишеним једне димензије, што нас опет враћа икони са њеним равним, некаквим дводимензионалним виђењем и представљањем света.

За Симеона се не мења само простор, већ и време. Оно поништава звук. На први поглед, звук се чини тешње повезаним са простором него са временом, али простор се већ суштински променио за Симеона. Само је време још чувало одјеке „шума живота“, али, ево, и они пропадају, и „глувонемима поседи смрти“, лишени просторних и временских карактеристика обустављају старца.

И већ не иде старац смртном стазом, него његова *душа*. Тело није способно да превазиђе ту просторно-временску границу коју душа лако прелази. И већ на рукама душа Симеонова не држи Дете, него лик Детета. Господ није оставио свог праведника; путовање кроз Царство Небеско, кроз царство смрти, Симеон не врши сам, него му Господ осветљава пут, при чему је Симеон први из рода људског коме загробни пут осветљава *такво кандило*, осветљава „нематеријална Светлост“, „Светлост за просвећење многобожаца“, Светлост о којој је он сведочио у храму.

Симеон иде путем и пут се шири. Овде се опет морамо окренути икони. У директној перспективи паралелне линије се секу на линији хоризонта. То даје илузију постојања треће димензије на дводимензионалној равни слике, чини слику прозором у реални свет. Уколико се на икони не представља видљиви свет, већ Царство Небеско, уколико се иконописац труди да избегне сваку врсту реалистичности и натурализма, он настоји да покаже да се збивање не одвија у реалном, већ у духовном простору. Један од поступака помоћу кога иконописац као да укида трећу димензију на икони састоји се у томе да се паралелне линије

разилазе. Таквим поступком, ако и одаје утисак треће димензије, очи се – следећи га – не крећу према дубини насликаног, као на слици, већ према посматрачу (одатле и свеукупни назив за такве поступке – „обрнута перспектива“). Код Бродског се у песми кретање Симеона према излазу у почетку види у правој перспективи: тако види и сам старац, окрећући се „белом“ отвору, тако га виде и Богородица са Аном – како се телом смањује. Али, чим Симеон изађе ван граница физичког простора, он почиње да се види у обрнутој перспективи. Сад пут може само да се *шири*. Тај мотив је код песника повезан и са светлошћу: пут постаје пространији зато што кандило светли све јаче.

Ово су само нека од гледишта, начињена на основу једне песме, али и она убедљиво показују да је песник свесно или несвесно испољио у својој песми иконско и иконично виђење света и његову иконописну представу. Пре свега, то се види у поимању простора (физичког, духовног, уметничког) и времена у њиховом међусобном односу са вечношћу.

Превела са руског Марија Дабетих

Напомене:

¹ Види: Лк 2, 22-39.

² *Минея Праздничная*. М., 1993. стр. 271, 273.

³ Исто, стр. 267. Поређење Детета Које се приноси са угљем који Серафим машицама узима са жртвеника (виђење пророка Исаије) сусреће се неколико пута на празничном богослужењу (стр. 268, 273, 274, 275). Из пророка Исаије се на великој вечерњи читају две паримије. Једна од њих (Ис 6, 1-13), у којој се описује виђење пророково, надахнула је Пушкина на стварање своје чувене песме.

⁴ Лк 2, 49.

⁵ Лк 2, 28.

⁶ Господ је *Огањ који пали* и Симеон, будући праведан, из смирења покрива своје дланове одеждом како га не би опалио Божанствени огањ. На иконама су и руке светитеља покривене одеждом, руке које држе Јеванђеље – које је оваплоћена огњена Реч, што је приказано јарко-црвеном бојом ивице Јеванђеља.

⁷ Види: *Новгородская икона XII-XVII веков*. Л., 1981. стр. 113; „*Пречистому образу Твоему поклоняемся...*“ *Образ Богоматери в произведениях из собрания Русского музея*. С-Пб., 1995. стр. 34.

⁸ Види: *Новгородская икона XII-XVII веков*. Л., 1981. стр. 154.

⁹ *Минея Праздничная*. М., 1993. стр. 276. Дубоку анализу особености композиционог решења сижеа „Сретења“ иконописцу и живописцу у својим радовима даје Б. В. Раушенбах (види од њега: *Иконография как средство передачи философских представлений – „Проблеми изучения культурного наследия“*, М., 1985. стр. 318-321), истина не спомињући престону чашу која, како нам се чини, игра најважнију улогу у интерпретацији композиције празничне иконе.

¹⁰ *Новгородская икона XII-XVII веков*. Л., 1981. стр. 69.

¹¹ Јев 13, 20.

¹² Види: „*Пречистому образу Твоему поклоняемся...*“ *Образ Богоматери в произведениях из собрания Русского музея*. С-Пб., 1995. стр. 36.

¹³ Види: Јн 1, 14.

¹⁴ Види: Јев 1, 2.

¹⁵ Види: *Новгородская икона XII-XVII веков*. Л., 1981. стр. 69, 154.

¹⁶ Види: Исто, стр. 113; „*Пречистому образу Твоему...*“ *Образ Богоматери в произведениях из собрания Русского музея*. С-Пб., 1995. стр. 20.

¹⁷ Лк 2, 37.

¹⁸ Лк 2, 38.

¹⁹ Према првом тропару девете песме канона на јутрењу уместо две грлице које је Јосиф донео у храм, дакле, уместо те жртве имамо Симеона и Ану: „Иже древним новорождених горличишч супруг, двојица же бјаше птенцев, в њих же мјесто божествений старец и цѣломудренаја Ана пророчица от Дјеви рожденому и Сину Јединородному Отцу, в Церков приносиму, служат величајущче“ (*Минея Праздничная*. М., 1993. стр. 275). Према четвртој стиховној стихири Јосиф приноси две грлице и два птића. Прве симболизују „неоскврњену Цркву“ и „от јазик новоизбранија људи“, а други – Стари и Нови завет (види: Исто, стр. 271; Вениамин (Милов), епископ. *Чтения по литургическому богословију*. Брюсель. 1977. стр. 200).

²⁰ Лк 2, 33.

²¹ Види: Лк 2, 39.

²² Успенский Б. А. *Семиотика искусства*. М., 1995. стр. 274-294.

²³ Све неподударности које у песми постоје у односу на канонски текст Јеванђеља не наводимо у својству критике дела Бродског. Немогуће је не обратити пажњу на сва та одступања ономе који зна јеванђељску причу. Друго је питање колико су оправдана та одступања, какву смисаону и уметничку тежину она уносе у песму. Указујући на овај проблем, ми га не истражујемо, будући да би нас то одвело од наше теме: директан или посредан утицај иконописа на поезију.

НОВИ ИЗВОРИ ЗА ИСТОРИЈУ ЦРКВЕ У ГОРОВИЧУ

Шумадија обилује сакралним споменицима који још увек стрпљиво и достојанствено чекају да буду представљени стручним круговима и широј јавности. Један од њих је и некадашњи манастир Преображења Господњег – а касније мирска црква – код Горовича, у непосредној близини Жабара. Премда је о цркви већ писано у два наврата¹ (додуше, сасвим кратко), ни у једном случају нису коришћена сва објављена – а још мање необјављена документа и списи. Како смо у Архиву Србије недавно пронашли неколико значајних докумената о овом манастиру из времена прве владавине књаза Милоша, то верујемо да су се стекли услови да овом приликом укратко испричамо историју овог храма.

На месту Ђуковац, на гробљу крај Ђуковачког потока, стоји напуштена и оштећена црква посвећена Преображењу Господњем, по предању – задужбина деспота Стефана Лазаревића.² Занимљиво је да народно предање везује за деспота Стефана и оближње насеље.³

Постање овог храма прича везује за Никополску битку 1396. године. Заправо, предање казује: *“Полазећи у бој, Деспот је са својом војском која се разболела заноћио и задржао се на десној обали Јасенице, источно од данашње Тополе. Ту је он уснио сан, на основу кога се бацио копљем преко главе и на месту где се оно заболо, подигао цркву - малу као жабу (Жабари) – причестио војску и кренуо даље.”*⁴ И пописивачи цркава и манастира у округу крагујевачком су у јесен 1836. године забележили народно предање да је цркву сазидао сâм деспот Стефан Лазаревић.⁵

Премда не располажемо детаљнијим историјским подацима, црква би, по мишљењу Доброслава Ст. Павловића, на основу архитектуре и начина обраде лако могла бити из времена о коме говори и народно предање, тј, с краја XIV или почетка XV века.⁶

Манастир Преображења Господњег у Горовичу помиње се крајем XVI века у турском попису (Смедеревски дефтер Но. 166) по коме је манастир пореској каси плаћао 150 акчи.⁷ Храм Светог Преображења се поново помиње 1735. године, овог пута као мирска црква села Жабара, Саранова и Чумића, а налазила се на четврт сата хода од села Жабара. Андреја Јоакимовић даје и детаљан опис цркве. Он наводи да је црква саграђена од камена, *“на манастирско подобие сочињена”*, дужине 10 а ширине 4 кловетера (док висину није могао да измери), била је засведена и покривена ћерамидом. Олтар је био преграђен липовим даскама, а на њему су била двоја врата са завесама од “картуна”. У олтару, на каменом стубу, налазила се света трпеза од камена дугог 5 и широког 3 педа. Свету трпезу је 1724. године освештао епископ ваљевски Доситеј Николић, а на трпези се налазила бела платнена плаштаница. Антимис је био нов и кратко време пре тога је био предат цркви, али није имао потпис епископа. Проскомидија је била у каме-

ну “исечена”. Црква није имала у својини ни путира ни дискоса, већ су они донети из неког манастира. Није било ни другог црквеног округа ни оправја није било, као ни умиваонице нити крстионице. Царских двери такође није било, али је зато постојао иконостас. На десној страни иконостаса је било 14, а на левој две иконе. Више двери се налазио једноставан дрвени крст без икаквих украса. Црква је имала и три дрвена и један гвоздени чирак, два налоња необичног изгледа, као и осам столова. Звона није било, већ је црква имала клепало. Црква је имала дрвени крст, а на њој су се налазила и двоја врата.⁸ Споменимо још и то да је, по извештају од 25. новембра/6. децембра 1735. године, Жабаре имало 30 домова, Чумиће 20 домова и Сараново 12 домова, односно, цела парохија је имала 62 дома.⁹

По подацима Андреје Јоакимовића од 25. марта/5. априла 1736. године, на жабарској парохији је од 1724. године свештеник био Филип Обрадовић. Филип је био рођен око 1702. године у Старом Влаху, у Бединој Вароши, од оца Обрада и мајке Данице. Отац му је те 1736. године већ био мртав, док му је мати још увек била жива. Почео је да учи књигу око 1717. године у Вољавчи, код јеромонаха Теодора код кога је остао седам година. Током школовања је научио наустицу, псалтир, песме Мојсијево, акатист и молебан, а и октоих је прочитао неколико пута. Након седам година науковања, 1724. године се вратио у село Влакчу код оца који га је одмах оженио. После женидбе, браћа су га одвела у Ваљево, код владике Доситеја Николића који га је рукоположио у ђакона. Као ђакон је служио 9 месеци у Ваљеву, учећи да служи божанствену литургију. Крајем 1724. године, владика Доситеј га је рукоположио за свештеника, а Филип је за то платио 10 дуката. Добио је у нурију села Жабаре и Сараново, за шта је имао и синђелију.¹⁰

Од свештених ствари, поп Филип је имао светогорски крст, требник московски, свилени епитрахил, одежду од црвеног мусула, стихар од мусула, дарке од црвеног мусула, московски тестамент, московску литургију, московски часослов, московски псалтир и московски октоих шестодневник.¹¹ Када га је

Андреј Јоакимовић упитао за 7 црквених тајни, поп Филип је одговорио да не зна и да никада није ни учио о томе. Иначе, духовник му је био Арсеније, игуман манастира Љубостиње. Последњи пут је био на исповести код њега за време последњег поста Рождества Христова, и том приликом је добио и духовничку цедуљу. На крају ексaminaрања, у манастиру Благовештењу страгарском 25. марта/5. априла 1736. године, Андреј Јоакимовић му је дао писмо са написаних седам тајни црквених, наредивши му да их научи и да их се и он и његова паства строго придржавају.¹²

Свештеник Филип Обрадовић је добро читао, знао је и да једногласно (самогласно) поје, али је писао прилично слабо. Живео је у свом добро ограђеном дому у Влачки, а са њим и мајка Даница и три брата: старији Јован (који је раније био оборкнез), други Иван и трећи Мирко. Свештеник је имао и две кћерке, али му се жена не помиње. Његов дом није био ослобођен пореза већ је плаћао 35 форинти годишње, а морао је да даје и десетак на вино и жито.¹³ Поп Филип је, заједно са браћом, обрађивао за оно време прилично велико имање – наиме, поседовали су 10 коса ливаде, 4 ораће њиве са укупно 7 дана орања, два коња, 4 вола, 4 јунца, 4 краве, 10 јунади, 20 коза, 40 свиња, 15 кошница, као и винограда 10 мотика.¹⁴

Први следећи помен цркве у Жабару потиче чак из 1813. године. Наиме, из *“Списка пребеглих из Србије свештеника и калуђера (1813. године)”* сачињеног у Сремској Митровици 9/21. октобра 1813. године од стране обрштера Обучине, сазнајемо да је међу пребеглим свештеницима и јереј Филип Поповић из Жабара, а са њим је у Аустрију пребегло и 17 чланова његове породице, 5 мушких и 12 женских глава.¹⁵ Највероватније је овај Филип био унук напред споменутог пароха Филипа Обрадовића.

У Жабару је 1836. године свештеник био јереј Никола Филиповић кога је, 13/25. марта 1828. године, у Београду рукоположио Митрополит Антим. Јереј Никола је имао синђелију на нурију.¹⁶ Међутим, већ те 1836. године је жабарском парохију, јереју Николи Филиповићу, препоручено да одмах оде у Крагујевац и то на дуже време.¹⁷ Премда су жабарски кме-

тови следеће, 1837. године, молили да се не премешта њихов парох Никола на другу парохију,¹⁸ из Митрополије је крагујевачком намеснику Георгију Павловићу строго наређено да јереја Николу премести. Занимљиво је да је намесник Георгије том приликом добио два писма – једно службено, само за њега, и друго које је требало да предочи и кметовима жабарским. Премда се у овим писмима не износи тачан разлог за премештај јереја Николе Филиповића, највероватније је реч о некој политичкој кривици.

Недуго потом, 18/30. септембра 1837. године, Архиепископ и Митрополит Београдски Петар је рукоположио Марка Јаковљевића из Доње Врбаве у чин ђакона, па 11/23. новембра 1837. године у презвитера, и поставио га на парохију жабарску за пароха – али за њу Марко није добио и синђелију.¹⁹

Вратимо се, међутим, самој жабарској цркви. Не где између 1822. и 1826. године израђен је иконостас који је, по мишљењу Бранка Вујовића, дело Николе Апостоловића.²⁰

У јесен 1836. године, поред других цркава и манастира у Србији, пописана је и ова црква. Овај попис²¹ даје кратак опис цркве и списак опреме и материјалних добара којима она располаже. Како се наводи, храм цркве жабарске је посвећен Преображењу Господњем и налази се на крају села, под брдом, крај пута и речице. По сазнању комисије саграђен је у доба деспота Стефана Лазаревића, од камена, а у доба настанка поменутог документа још увек је био у добром стању.

Од утвари црквених, храм је поседовао два путира, две рипиде, један крст и један налоњ, дванаест икона, осам кандила, две кадионице, по једну звездицу, кашику, копље, дискос, петохљебник, полијелеј и звонце, три чирака, два венца, једну миросаљку и једну четку, два мала таса, једну кутију за агнец и један барјак.

Од црквене одежде храм је имао један епитрахил, један воздух, једну наруквицу, два стихара, један појас, један фелон, четири ђачка стихара, три завесе на престолу, два дарка, три пешкира и по једну плаштаницу, барјак и антиминос.

Од књига, храм је имао једно Јеванђеље, два Минеја, један Осмогласник, један Службеник, једну Ирмологију, један Пентикостар, једно Страсно Јеванђеље, један Апостол и један Часловац.

У време настанка нареченог документа, жабарска црква је имала 92 гроша и 17 пара готовог новца и још 500 гроша на облигацији, док покретну и непокретну имовину изван цркве највероватније није имала.

Почетком 1842. године радило се на оправки певница у цркви. Истовремено је породица раније преминулог совјетника Ђорђа Парезана молила да јој се дозволи да у левој певници начини гробницу за њега. Митрополит је ово прихватио и 18. фебруара/2. марта 1842. године о томе дао упутства крагујевачком проти.²²

Црква је напуштена шездесетих година XIX века када је пострадала од земљотреса, па је у Жабарима 1862. године, у време свештеника Сретена Лукића,

подигнута нова, а затечени иконостас је пренет у цркву оближњег села Саранова²³ где се налазио све до 1993. године.²⁴

Споменимо још и то да је данашња црква у Жабарима (дуга 25, широка 11 и висока 36 м) највећи сеоски храм у Шумадијској епархији. Њена градња је започета залагањем књаза Милоша Обреновића, некако истовремено са сличним црквама у Аранђеловцу и Горњем Милановцу. Необично је, међутим, да су се свод и купола на тој новој цркви срушили 1907. године. Купола приликом обнове није поново подизана.²⁵

Иначе, стара жабарска црква на месту Ђуковац, на гробљу крај Ђуковачког потока, триконхосне је основе са полукружним апсидама и прилично издуженог облика, око 7x20 м заједно са припратом која је, по Павловићу, највероватније дограђена накнадно, али на сличан начин.²⁶ Међутим, по тврђењу Андреје Јоакимовића из 1735. године је *“црков на монастѣрское подобие сочињена”*, па је скоро сигурно да је припрата тада већ постојала.²⁷

Прилично високи, масивни камени зидови имају појачања према бочним апсидама са луковима. Тава-

ница је засведена и већим делом срушена, а одржао се још само полуобличасти свод над припратом, и он сав препукао.²⁸

Дебели камени зидови омалтерисани су изнутра, али Павловић није могао да нађе трагове живописа. Камен је споља видљив, а његова је обрада двојака. Док је површина зидних испуна од неправилног комађа чија је спољна страна притесана, везаног међусобно дебљим слојем везивног материјала, ивичњаци на угловима, прозорски оквири у конхама и припрати врата, као и пластична декорација, обрађени су од тесаника правилног облика чији су квадри међусобно повезани много тањим слојем везива. Западни калкан припрате је у свом горњем делу обрађен тимпаном који је издвојен венцем у виду троструке траке. У његовом средишту је округло прозор, а калкан у свом средњем делу има и полукружну прозорску нишу. Још ниже је засведен портал чији су довратници обрађени у форми биљних и геометријских преплета, са крстовима и фигурама. Унутрашња врата на самој цркви такође су обрађена. Десно

од њих, на истом зиду, уграђен је рељеф лава, нешто мањи од природне величине. Постоје и мања, северна врата. Споља се дуж северног, источног и јужног зида протеже венац испод самог крова, скромно профилисан али спојен са фризом који је под њим и који се састоји од слепих аркадица романског типа – слично онима са Манасије, Враћевшнице и др. – који својом добром израдом обогаћује фасаду.²⁹

По свему судећи, црква је и споља била омалтерисана, јер су се још и средином XX века видели трагови малтера. Међутим, на основу обраде венца са фризом и оквира око отвора, могли бисмо претпоставили да су бар ти делови фасаде остали видљиви у камену.³⁰

Црква је средином XX века била у прилично рушевном стању, са напуклим зидовима и делимично срушеним сводовима. Из њене унутрашњости је расло дебело дрвеће и даље разарало грађевину која се иначе, по мишљењу Доброслава Ст. Павловића, могла сачувати.³¹ Нажалост, покушај обнове њених остатака током деведесетих година XX века није успео.³²

ПРИЛОГ

Списак Цркве Жабарске наладеће се у Срезу Лепеничком Окр. Крагујевачком и описаније исте Цркве понаособ у целом њеном састојанију³³

Число ...11.

Наименование и Храм Цркве...Жабарске, Храм Цркве Преображеније Христово

Где лежи у селу или изван села и положеније места на ком лежи...на крај села, под брдом, крај пута и речице с малом портом

Кад је начињен и од кога... у време Деспота Србског Стефана Лазаревића, и од њега сазидаана

Од какова је материјала и у каквом је стању... од камена у добром стању

Утвари црквене... 2 Путира, 2 Рипиде, 1 Крст, 1 Налоњ, 12 Икона, 8 Кандила, 2 Кадионице, 1 Звезда, 1 Кашика, 1 Копије, 1 Дискос, 1 Петохљебн., 1 Пилијелеј, 1 Звонце, 3 Чирака, 2 Венца, 1 Миросалџа, 1 четка, 2 Тасића, 1 Кутија за Агнец, 1 Барјак

Одејаније Црквено... 1 Петрахиљ, 1 Воздух, 1 Наруквиц, 2 Стихара, 1 Појас, 1 Фелон, 4 Ђачка ст., 4 ђачка чирака, 3 завјесе др., 3 завјесе на престолу, 2 Дарка, 3 Пешикира, 1 Плашчаница, 1 Барјак, 1 Антимис

Књиге... 1 Евангелије, 2 Минеа, 1 Осмогласник, 1 Служебн., 1 Ирмологија, 1 Пентикост., 1 Страстно Евангелије, 1 Апостол, 1 Часловац Звона...3

Новац у готову...92 гроша 17 пара

Новац на облигацији...500 гроша - пара

Имање Црквено изван цркве - покретно... -

Имање Црквено изван цркве - непокретно... -

Особита примечанија...-

(стр. 430)

Исправничества Окр. Краг. Член. Атанасије Вукићевић

Ђорђе Павловић Парох и намјенсик Крагујевачки

Напомене:

¹ Негослав Јованчевић, *Сведочанства о насељима и црквеном животу у данашњој Шумадијској епархији до XVIII века*, Српска православна Епархија шумадијска 1999 – Шематизам, Крагујевац, 2000. г. с. 204-205 и Д. Ст. П(авловић), Горович, *Археолошки споменици и налазишта у Србији – II Централна Србија*, Београд, 1956. г. с. 133

² Д. Ст. П., Горович, *Археолошки споменици и налазишта у Србији – II Централна Србија*, Београд, 1956. г. с. 133

³ Б. Дробњаковић, *Јасеница*, Српски етнологски зборник XXI, Београд, 1923. г. с. 300

⁴ Д. Ст. П., Горович, *Археолошки споменици и налазишта у Србији – II Централна Србија*, Београд, 1956. г. с. 133 нап. 66

⁵ АС-ДС-ПБФИН°30/836, Списак Цркве Жабарске налазеће се у Срезу Лепеничком Окр. Крагујевачком и описаније исте Цркве понаособ у целом њеном састојанијују, лист 430

⁶ Д. Ст. П., Горович, *Археолошки споменици и налазишта у Србији – II Централна Србија*, Београд, 1956. г. с. 133

⁷ Тапу ве Кадастро – Анкара СД Н° 166 (попис је из времена пред крај владавине султана Мурата III, владао 1574-1595), Олга Зиројевић, *Цркве и манастири на подручју Пећке патријаршије до 1683. године*, Београд, 1984. г. с. 168. Комплетна хронологија владавине османских султана је најпрегледније дата на [хтп://www.фрисиан.цом/романиа.хтм](http://www.фрисиан.цом/романиа.хтм)

⁸ Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735*, Споменик СКА XLII, Београд, 1905. г. с. 169-170

⁹ Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735*, Споменик СКА XLII, Београд, 1905. г. с. 201; Недељко Радосављевић, *Ваљевска епископија у “Извештенју” из 1735.године*, Гласник 31, Ваљево, 1997. г. с.

¹⁰ Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735*, Споменик СКА XLII, Београд, 1905. г. с. 193

¹¹ Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735*, Споменик СКА XLII, Београд, 1905. г. с. 194

¹² Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735*, Споменик СКА XLII, Београд, 1905. г. с. 194

¹³ Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735*, Споменик СКА XLII, Београд, 1905. г. с. 194

¹⁴ Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735*, Споменик СКА XLII, Београд, 1905. г. с. 194

¹⁵ Д. Руварац, *Списак пребеглих из Србије свештеника и калуђера*, Српски сион бр. 4 од 28. фебруара 1905. г. с. 102

¹⁶ АС – Државни Совјет – РН° 196/837, Списак свештенства

монашког и мирског реда у целој Србији године 1836. число 251. лист 67

¹⁷ АС – Митрополија – Но. 418/36

¹⁸ АС – Митрополија – Но. 449/37

¹⁹ АС – КК – XXXV – 493, Списак рукоположених свештеника у 1837. год. Но. 198 од 28. априла 1838. године

²⁰ Бранко Вујовић, *Уметност обновљене Србије 1791-1848*, Београд, 1986. г. с. 83 и 243

²¹ АС-ДС-ПБФИН°30/836, Списак Цркве Жабарске налазеће се у Срезу Лепеничком Окр. Крагујевачком и описаније исте Цркве понаособ у целом њеном састојанијују, лист 430

²² АС – Митрополија – Но. 92/1842 Митрополитово писмо крагујевачком проти од 18. фебруара 1842. године.

²³ Д. Ст. П., Горович, у: “Археолошки споменици и налазишта у Србији - II Централна Србија”, Београд, 1956. г. с. 134; *Српска православна епархија шумадијска 1999 – Шематизам*, Крагујевац, 2000. г. с. 113

²⁴ *Српска православна епархија шумадијска 1947-1997 – Шематизам*, Крагујевац, 1997. г. с. 128

²⁵ *Српска православна епархија шумадијска 1947-1997 – Шематизам*, Крагујевац, 1997. г. с. 126

²⁶ Д. Ст. П., Горович, *Археолошки споменици и налазишта у Србији – II Централна Србија*, Београд, 1956. г. с. 133

²⁷ Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735*, Споменик СКА XLII, Београд, 1905. г. с. 169. То потврђују и димензије цркве које Јоакимовић даје (10x4 кловтера). Исто.

²⁸ Д. Ст. П., Горович, *Археолошки споменици и налазишта у Србији – II Централна Србија*, Београд, 1956. г. с. 133-134

²⁹ Д. Ст. П., Горович, у: “Археолошки споменици и налазишта у Србији – II Централна Србија”, Београд, 1956. г. с. 134

³⁰ Д. Ст. П., Горович, у: “Археолошки споменици и налазишта у Србији – II Централна Србија”, Београд, 1956. г. с. 134

³¹ Д. Ст. П., Горович, у: “Археолошки споменици и налазишта у Србији – II Централна Србија”, Београд, 1956. г. с. 134

³² Негослав Јованчевић, *Сведочанства о насељима и црквеном животу у данашњој Шумадијској епархији до XVIII века*, Српска православна Епархија шумадијска 1999 – Шематизам, Крагујевац, 2000. г. с. 205

³³ АС-ДС-ПБФИН°30/836, Списак Цркве Жабарске налазеће се у Срезу Лепеничком Окр. Крагујевачком и описаније исте Цркве понаособ у целом њеном састојанијују, лист 430

УТИЦАЈ ВИЗАНТИЈЕ НА РУСКУ ЦРКВЕНУ УМЕТНОСТ

Одломак из обимнијег рада Екатерине Кудрјавцеве Милетић, руководитељке Школе иконописа при Духовно образовном центру Свети Јован Златоусти у Крагујевцу

Минијатура

Сликарство у рукописима је друга грана уметности која је у Русију допрла заједно са мисионарима. Али пошто се радило о илустровању књига на словенском језику, узорци који су били стављени на располагање калиграфима и руским сликарима нису могли бити византијско-грчки, већ бугарски (који су своје узорке, наравно, примили од Византије), то јест рукописи на словенском језику, писани и илуминирани у Бугарској. Бугари су примили хришћанство цело столеће пре Руса, па је X век, који за Русију значио почетак покршћавања, у Бугарској представљао доба великог културног полета. Бугарско посредништво вероватно је могуће у изради илуминација чувеног рукописа из кијевског скрипторија из 1073. године, названог Свјатослављев изборник. Овај зборник наручио је кнез Свјатослав, и он садржи одломке грчких црквених писаца, који су један век раније били преведени у Бугарској. Верни античком грчко-латинском обичају, по коме се портрет аутора ставља на чело његових списа, илустратори Свјатослављевог изборника су тако и поступили. Али уместо да насликају једног по једног писца у заглављу одговарајућих одломака, они су груписали више писаца заједно унутар једног богато орнаментисаног оквира, који за сваку групу има изглед цркве са куполама. Ова имагинарна грађевина, испод које се налазе свети писци, а која је окружена птицама и животињама, свакако је симбол цркве. Овај рукопис садржи такође најстарију руску представу знакова зодијака (цртежи пером).

Више илуминираних јеванђеља потиче из руских предмонголских скрипторија, а нарочито из Кијева и Новгорода. Њихов декор је углавном орнаменталан и налази се на почетним страницама (Јеванђеље из Јурјева на пример) или је везан за заглавља и иницијале. Све одговара византијским обичајима и орнаменталном програму, али је обогато неким комбинацијама мотива који су у Русији били необично цењени и који се налазе на рељефима Чернигова и Владимира, као и у тадашњем златарству. Овде се посебно мисли на мотиве са птицама, животињама или чудовиштима, чија се тела делимично спајају са укрштеним преплетима. Један мало познати кијевски рукопис, који се сада налази у Харварду, пружа за то извршне примере. Из предмонголског периода није сачувано ниједно луксузно Јеванђеље, онакво какво су кнежеви поклањали великим црквама, својим задужбинама. Али можемо замислити како су изгледале њихове минијатуре на основу рукописа из 1056-57 године, који је поручио велепоседник Остромир из Новгорода (Остромирово Јеванђеље). Ово Јеванђеље вероватно потиче из неке радионице у Кијеву. Формат му је нешто већи од формата одговарајућих византијских Јеванђеља, украшених сликама јеванђелиста и заставицама. Иконографија и стил се не удаљују много од византијског начина рада, али се и не подударују. У ствари, руски сликар до детаља подражава ћелијасте емајл, што је било непознато грчким минијатуристима тога доба, како у техници (имитација златних преграда, орнаментисано позађе)

Андреј Рубљов, симболи Јеванђељиста

тако и у стилу. Ове минијатуре подсећају на корице књига од злата и смајла, какве су израђиване за византијска Јеванђеља. Али на овим корицама никад нису појединачно приказани јеванђелисти и њихови симболи. Наравно, присуство ових симбола није немогуће у византијским минијатурама (мада се они доста ретко појављују, и то тек после XI века), али свакако није у грчкој традицији приказивање лепог и врло декоративног лава светог Марка, у врху исто тако веома оригиналног четворолучног оквира, у коме је насликан јеванђелиста. Једна таква композиција не изгледа могућа без већег утицаја латинских минијатура тог доба, са њиховим нордијским елементима (међу којима се налазе симболичне животиње јеванђелиста у разним ирским верзијама и њиховим варијантама). Одједи латинских узора, појављују се више пута у историји руског сликарства упоредо са византијским утицајем.

Слике у рукописима верске садржине из XI века, потврђују да се ова грана уметности у Кијеву одликовала стилском разноврсношћу. Обележја овог стила су разнородни утицаји (на пример сједињавање византијских и западних облика), али му исто тако не недостаје ни сопствени израз.

Изгледа да су у Кијеву у XI—XII веку такође били илустровани и рукописи профаног садржаја. То се претпоставља због једног примерка руског превода византијске Хронике Георгија Амартола (писца из XI века). Приписан XII веку, овај рукопис је вероватно копија неког узора из XI века. Многобројне, врло монотоне минијатуре овог рукописа припадају доста сиромашној наративној уметности, која се углавном задовољава понављањем најупрошћенијих клишеа византијске уметности, али која понекад обрађује детаље везане за непосредно посматрање стварности. Тако је Јулијан Апостата сахрањен у једним саоницама, како је то био обичај у предмонголској Русији. Изгледа да скрипторији у областима Новгорода и Владимир-Суздаља током овог периода нису дали интересантних сликаних рукописа. Оригиналноста њихових минијатура испољила се тек у XIII—XIV веку, када се већ може говорити о посебном руском стилу.

ШКОЛА ИКОНОПИСА

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована 2. новембра 2010. године у оквиру Духовно образовног центра Свети Јован Златоусти у Крагујевцу основана је Школа иконописа. Школу воде дипломирани сликар живописа – иконописац Екатерина Кудрјавцева Милетић и дипломирани фрескописац Миљан Милетић. Школа је основана са циљем да се полазници упознају са средњовековном традицијом црквене уметности и да кроз практични и теоретски рад сваки полазник може да открије тајне иконописа и да упозна православу веру у њеној литургијској димензији која представља темељ и оквир целокупне хришћанске уметности.

Као круна једногодишњег учења организована је изложба која је отворена 10. јануара у Епархијском центру Саборне цркве. Том изложбом заокружен је циклус предавања.

Годину дана су полазници курса иконописа вредно и марљиво учили сваким даном тежећи да напредују у изучавању иконописачких начела. Овде се може сагледати цео процес учења у Школи иконописа, од цртежа као основе па све до самостално осликане славске иконе са позлатом. Приликом отварања изложбе Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је поделио свој благослов и сведочанства о завршеном курсу иконописа, који су полазници заслужено добили за свој труд и посвећеност.

Полазници Школе иконописа који су завршили једногодишњи курс су: Агатоновић Јелена, Банковић Сања, Васовић Марија, Весовић Драгана, Гудурић Весна, Јовичић Небојша, Маринковић Анастасија, Маринковић Јелена, Марић Момир, Миковић Мира, Милић Бојан, Петровић Слободан, Поповић Бранислав, Ракита Верица, Стевановић Јасмина, Стевановић Лазар, Танасијевић Михаела и Ђурчић Пета.

И 2012. године Школа иконописа ће примити полазнике и наставити са радом у оквиру Духовно образовног центра Свети Јован Златоусти у Крагујевцу.

НЕДЕЉА О БЛУДНОМ СИНУ

Недеља (Лк 15, 11 – 32)

Христова прича о блудном сину описује нам пут покајања, који предстоји сваком човеку – грешнику.

Лакомислено се уклонивши од очинске бриге и предавши се блудном животу, који је само црпео његова средства за живот, млађи син је убрзо проћердао своје наследство и почео осећати оскудицу. Под утицајем животних невоља, међутим, пробудила се његова душа и он долази к себи. Ево прве степенице покајања.

И нас Господ уразумљује разним животним околностима. Тргни се из греховног сна!

Дошавши к себи, блудни син одлучује да се врати оцу и пред њим исповеди своје усрдно покајање. При том он се не руководи лукавом рачуницом да се поново наслађује животним задовољствима под очевим кровом. Он искрено сам пред собом (а не да би се показао некоме) постаје свестан да је недостојан да се назове сином свог оца и спреман је само да замоли да буде милостиво примљен бар као најамник. Ево друге степенице покајања – чисто раскајавање у души, жалост и сузе због греховног живота.

Сазнавши заблуде свог животног пута и одлучивши у души да принесе оцу покајање, блудни син не одлаже испуњавање ове одлуке: *и оставиши отице*. Ево треће степенице. Оно што је признао као рђаво и погубно у свом животу – одбацио је без одлагања. Он хита да исповеди своју греховност!

Даље се догодило оно чему се он није ни надао. Отац га је примио са радосћу; он је увидео његово покајање већ и у самом чину повратка, и одговорио је праштањем, забором греха и увреде, уздицањем блуднога у достојанство свог сина. Тако и нама Господ обећава благодат праштања, наше потпуно оправдавање пред Собом, ради нашег искреног покајања и исповедања грехова пред Њим.

За душу је веома благотворно сазнавање (освешћивање) својих грехова пред самим собом; разблажава душу покајање и пред оним кога смо увредили: корисно је ово дело, и оно је својствено људској души од када људи живе на Божијем свету. Међутим, оваква свест о гресима још не скида кривицу са душе, још не даје потпуно оправдање. За оправдање је неопходно дисање Божије благодати, која нам се даје силом искупљујуће жртве Христове. Управо ову благодат праштања благоизволео је Господ да излије у Светој Тајни покајања, где се небеско праштање даје искреном покајнику кроз видљиво посредство праштања од свештеника, као настављача дела служења и управљања тајнама Божијим (1 Кор 4, 1), уручено од апостола, којима је и дао Господ власт *да задржавају и испраштају грехе* (Мт 18, 18; Јн 20, 22 – 23).

Понедељак (Мк 11, 1 – 11)

Јеванђељска приповест говори о свечаном уласку Господњем у Јерусалим. Од горе Елеонске Господ шаље двојицу ученика у село, налажући им да Му доведу једно младо магаре, које је тамо на самом уласку било привезано и на које до сада нико од људи није седао. Свезнајући Син Божији је научио учени-

ке шта да одговоре онима који буду питали: *шта то чините?* Зашто одвезујете магаре? И све се догодило по Његовом предсказивању. На доведено магаре су ставили одежде, и Христос је севши на њих ујахао у Јерусалим међу ликујуће мноштво народа, који Га је поздрављао простирањем својих хаљина по путу и бацањем палмових грана, кличући: *Осана! Благословен Који долази у име Господње! Благословено царство оца нашег Давида које долази у име Господње. Осана на висини!*

Јеванђељиста Матеј говорећи о овоме помиње магарицу и магаре (Мт 25, 1), на којима је јахао (очигледно наизменично) Христос, сагласно пророчанству Захаријиним (Зах 9, 9). Марко помиње само магаре, имајући у виду, очигледно, сам улазак у град, када је Исус Христос јахао *на младунцу магарице*. Смисао поздрава народа је у томе што Исуса из Назарета људи сматрају Сином Давидовим, о чијем вечном Царству је предсказано у Писму (2 Цар 7, 12 – 16); благосиљају Његов долазак, као Онога Који долази у име, ради славе Божије; узвикују: *осана. Осана на висини!* – спасење, спасење с неба, изражавајући своју веру у Христа који долази од Бога ради спасења Израилља. Користећи се речима Писма, народ исповеда да је Христос Цар вечни, Спаситељ човечанства, Помиритељ са небом; ипак истински смисао ових речи се замагљује код њих маштањима о земаљском царству и слави Месије, због којих су они убрзо и одступили од Исуса Христа, узвикујући: *Распи Га!*

А ми сада, будући упознати и са васкрсењем Христовим из мртвих, и са Његовим славним вазнесењем

на небо и садањем са десне стране Оца, са потпуном јасноћом мисли и свесно треба да признамо да наш Искупитељ од греха, који је извршио подвиг тешких страдања, у сусрет којима је и јахао *на ждребету магаричиноме*, а затим ушао у славу Своју, у истину јесте Син Божији – Бог. Ми би требало да знамо и живо се сећамо спасоносне истине да *Бог тако завоље свијет да је Сина Својега Јединороднога дао, да сваки који вјерује у Њега не погине, него да има живот вјечни* (Јн 3, 16).

Заволимо онда свим срцем Господа Спаситеља нашег, који је Својом часном Крвљу стекао дарове искупљења и спасења свима онима који пребивају у Његовој Светој Православној Цркви.

Уторак (Мк 14, 10 – 42)

Јеванђеље приповеда о Јудином издајству свог Учитеља; о Тајној вечери; о молитви у Гетсиманском врту. Колико се овде садржи доказа Божанства Исуса Христа! Истовремено, овде је најјасније откривање и Његове пуне људске природе. Божанско свезнање се открива из тога што Господ види кога ће наћи Његови ученици послани у град да припреме Пасху; Он прозира у срце Јудино, јасно показујући да зна његове замисли; предсказује ученицима да ће се разбежати у ноћи издајства, остављање Учитеља и чак одрицање од Њега; али предсказује и њихово сабирање у радости васкрсења.

Божанско достојанство се открило и у установљивању Свете Тајне причешћа, када је Христос у виду хлеба и вина понудио апостолима Своје Тело и Своју Крв. Пуне су Божанске тајанствености и даље Христове речи: *више нећу пити од рода виноградскога до онога дана, када ћу га пити новозау Царству Божијем*. У Царству Божијем саздаваном жртвом Христовом (чијим изображњем се јавља установљена Света Тајна), Крв Христова ће бити знак новог савеза са Богом. Најтешње јединство са

Христом посредством тајанствене Чаше – ето новог вина Царства. Нови смисао добија Пасхални празник – избављење од греховног ропства: *старо прође* (2 Кор 5, 17).

Пуноћа људске природе – са телом и душом при ипостасном јединству са Божанством – јасно се доказује молитвом у Гетсиманском врту. Осетљива душа људска се буну против незаслужених страдања, жали се и моли за избављење, али истовремено свесна великог Лица објављује и Божанство, подчињавајући се вољи Предвечног Савета о спасењу човека, спокојно сусрећући издајника и добровољно му идући у сусрет.

Дакле, јеванђељска прича нека нас научи да се сећамо Христа – истинитог Бога и истинитог Човека; нека удахне у нас дубоко страхопоштовање према светој Тајни причешћа истинитим Телом и Крвљу Христовом и призове нас *да пијемо ново вино* – то јест сјединимо се са Христом, који изводи из Свог гроба *извор непропадљивости!*

Среда (Мк 14, 43 – 15, 1)

У овом зачалу представља нам се страшна слика издајства! Један од дванаесторице ученика, Јуда, издаје целивањем Учитеља гомили слугу првосвештеничких, наоружаних мачевима и копљима. Ми се гадимо од ниског поступка Јудиног, али је сличан Јуди сваки од нас ако носећи име хришћанина не ради на испуњавању Христовог учења у свом животу, ако свој живот гради на личној користи, задовољству, погодностима, а не на самопожртвованој љубави, по завету Христовом. Јуди се уподобљује сваки који се приближава Христу само звањем: *Учитељу*, а да се при томе не сједињује у души са Њиме, не храни се Њиме посредством Светих Тајни Христових, отуђујући се од Источника бесмртности.

Са речима кратког прекора, Господ се предаје у руке непријатеља, предаје се добровољно, свесно, *да се испуни Писмо*, како Сам каже. Апостоле, које још није просветио Дух Свети, хвата ужас, и сви они беже. Бежи и младић који је био огрнут платном, без икакве друге одеће, отргавши се од прогониоца и остављајући платно. Постоји предање по којем је овај младић био сам писац овог јеванђељског догађаја – јеванђелиста Марко, чија је мајка имала кућу у Јерусалиму и који је могао због силне галаме брзо дотрчати у врт право из постеле.

На незаконном суду Праведни Судија се не оправдава и не приговара. Само на директно питање првосвештеника: *јеси ли ти Христос, Син Благоденога?* – одговара: *Ја Сам тај* – и примењује на Себе речи Данила пророка, којима овај изображава Месију у опису свог виђења (Дан 7, 13): *и видјећете Сина Човјечијега, гдје сједи са десне стране Силе и долази на облацима небеским*. Овакво признање је било и потребно неправедним судијама. Не истражујући по пророчанствима – може ли бити Исус Месија, они су у Његовим речима нашли само повод за смртну пресуду. Држећи се прописа Талмуда, да се у кривичним делима не може доносити пресуда пре другог дана од почетка суђења, они се сада разилазе да би се окупали опет ујутро и потврдили пресуду због богохулства. А Христа до јутра препуштају исмевању слугу у дворишту првосвештеничком. И он подноси разне увреде и поругања да би добровољним унижењима искупио грех Адамов, израстао из гордости.

Међу ученицима Христовим, који су се разбежали при Његовом хватању, пробио се до дворишта првосвештеника апостол Петар, који је и у врту покушавао да заштити Учитеља. Као да је он био спреман да испуни своје обећање, да не остави Господа, чак ако би се ради тога морало dospети у тамницу или бити убијен. Али како су безнадежна обећања људска, како су слабе њихове силе, ако немају благодатне помоћи! У дворишту се Петар три пута одрекао од Учитеља, пре него што је петао два пута запевао, као што му је то и предсказао Христос. Његова намера није била да изда Учитеља, али се у ствари догодила издаја. И Петар је увидео испразност своје самоуверености и изрази је горким сузама осећање покајања, које испунило његову душу.

Сузе покајања се показују благодотворним за душе грешника, као залог исправљања, доказ жеље да се постане бољим, као молба Богу за помиловање. И блажен је ко се увидевши свој грех обраћа Божијем милосрђу, и не запада у очајање и унијне!

Четвртак (Мк 15, 1 – 15)

У овом зачалу се приповеда о Пилатовом суду над Исусом Христом. Понтије Пилат представља судију неправедног. Сматрајући Христа невиним и знајући да су Га на суд првосвештеници предали из зависти, иако предлаже народу да Га пусти на слободу ради празника јудејског, Пилат им пусти Вараву, а Исуса, шибавши, предаде да Га разану. Тако судија угађајући народу, а не по гласу своје савести. Истина и правичност се повлаче на друго место, уступајући првенство човекоугодништву. Тако се догађа са човеком код кога се морално осећање не храни из корена вере, код кога се сама моралност не заснива на темељу јасно сазнатог дуга пред Богом и људима, већ само на разлозима привременог задовољства и мира.

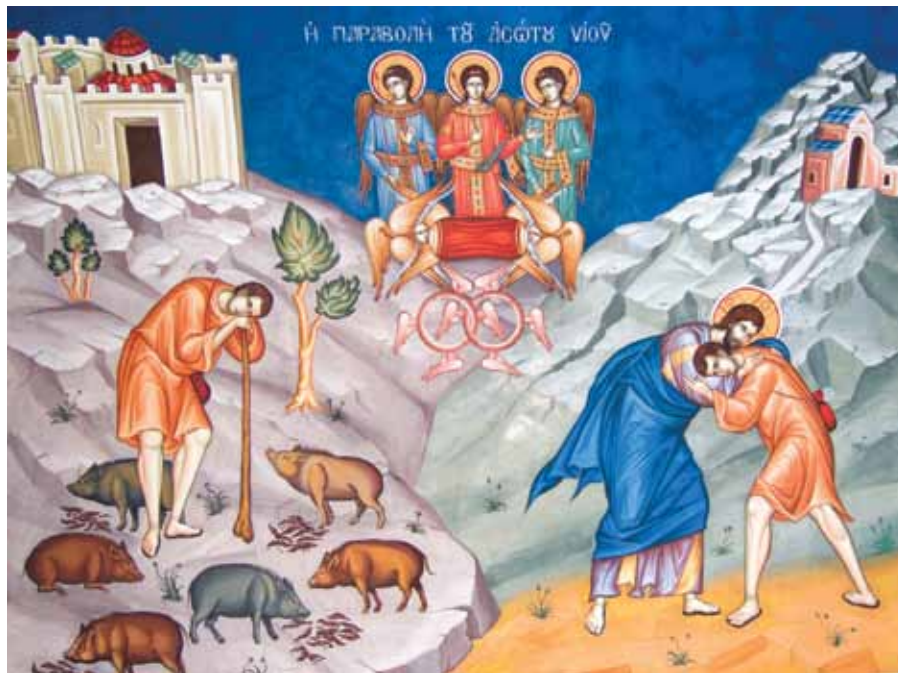
Међутим, само се привремено може заглушити глас савести и достићи некакав мир; ипак долази час када се буди пригушена савест и нарушени дуг започиње да угњетава човекову душу. Тако се, по предању, доцније догодило и са Пилатом.

Отуда је за свакога човека, а тим више хришћанина, неопходно да сазна свој морални дуг, појасни га себи, учврсти га на камену вере у Бога, да би у свим животним приликама, иако би то било и тешко, остао на путу добра и правде, не подајући се искушењу због некаквих пролазних блага да сагреси душом својом.

Петак (Мк 15,22 - 25, 33 – 41)

Божанског Страдалника приводе до Голготе. По ондашњем обичају осуђенима на телесну казну давали су да пију вино помешано са смирном, да би овим напитком замаглили свест и тиме делимично олакшали страдања. Овај напиток су понудили и Христу. Али Господ, дошавши да Својим добровољним страдањима искупи грех Адамов, није примио овај напиток.

Од шестог до деветог часа настала је тама, као знамење величине онога што се догађало. *И у девети час повика Исус из свега гласа говорећи: Боже Мој, Боже Мој! зашто си ме оставио?* Овај вапај није био вапај очајања, у њему се само изразила дубока жалост растрзане душе Богочовека. Веза између Господа Исуса и Његовог Оца је нераскидива. Мешутим, да би Искупљујућа Жртва до дна испила чашу људских невоља, несхватљива Божија воља је захтевала да Исус на Голготи не осећа радост свог јединства са Оцем.

Речи: *Боже Мој, Боже Мој* на арамејском наречју гласе – *Елои, Елои* – па су по сличности са именом Илије пророка (Елијагу) побудили неке да кажу: *ено зове Илију*. Ово је било показивање мисли о Месији: Јевреји су веровали да ће се пред доласком Месије појавити Илија. Међутим, за непријатеље Христове се и ова мисао окренула у повод за изругивање над Страдалником. Један од присутних *напуни сунђер оцта, па натакнувши га на трску појаше Га, говорећи: останите да видимо хоће ли доћи Илија да Га скине*. А за Исуса је наступио последњи моменат страдања: *повика из свег гласа и издахну*.

Овај моменат је силом Божијом био знаменован у старозаветном храму цепањем завесе која је делила Светињу Светих од светилишта. У овом цепању завесе на двоје скривао се дубок смисао за оне који су могли да проникну у тајне Откривења. Светиња Светих која представља небо, рајско блаженство сакривено од људи грехом Адамовим, сада отвара своје двери за искупљени људски род.

Капетан римске страже, сведок великих знамења при крсту Господњем, прожео се осећањем страхопоштовања и вере: *Заиста, рече он, Човек овај Син Божији бјеше*. Сведоци страдања до краја су остали и верни Христови ученици, који су били Његови сапутници на путу за Јерусалим из Галилеје. Таква је сила љубави, која никада не отпада!

Субота (Лк 21, 8 – 9, 25 – 27, 33 – 36)

Уочи недеље месопусне, када Црква раскрива пред нама слику будућег суда Христовог, у

јеванђељском штиву нам се предлажу изабрана места из предсказивања Христових о приближавању овог судњег дана и о томе како смо дужни да се за њега припремамо.

Пазите да вас не преваре, јер многи ће доћи у име Моје говорећи: Ја сам, и: вријеме се приближило. Немојте, дакле, ићи за њима. Лажне месије су се појављивале и у блиско Христу време – време напрегнутог ишчекивања Спаситеља од стране Јудеја. Управо од њих и одвраћа Господ. У хришћанству се јављала мисао о скором Другом доласку Господњем. Христос упозорава да је потребно чувати се и од ове мисли. И у наше дане се појављују дрски хулитељи, који себи присвајају име Христа. Колико се „христа“ појављује у секташким заједницама које уче о виšekратном оваплоћивању Сина Божијег! *Немојте, дакле, ићи за њима, указује нам Господ!*

Још времена се даје дуготрпљењем Божијим за грешне људе. *А када чујете за ратове и немире, немојте се уплашити, јер све то најприје треба да буде, али није одмах крај.* Пред другим доласком догодиће се велика знамења, и време ће бити врло мучно за људе. *И биће знаци на сунцу и мјесецу и звијездама; и на земљи мука и невоља народима у ужасу од хуке морске и валова. Умирати ће људи од страха и од очекивања онога што наилази на свијет, јер ће се силе небеске покренути.*

Промене у поретку и устројству земног живота, које ће бити праћене великим људским невољама, претходиће доласку Судије. И управо *тада ће угледати Сина Човјечијег, гдје долази на облаку са силом и славом великом.* Господ не одређује тачно ово време, али онако као је рекао тако ће неизоставно бити! *Отуда: пазите на себе, да срца ваши не отежају предањем и пијанством и бригама овога живота, и да Дан онај не наиђе на вас изненада.* Није потребно да се напуштају своја уобичајена дела, него нека никаква претеривања, чак никакве свакодневне брига не обузму свецело наше душе! Душа је дужна свагда да бди. Сећајући се Бога, *молећи се, удостојимо се да избегнемо све што се има догодити и да станемо пред Сина Човјечијег* са чистом савешћу.

А Дан онај ће наићи као замка на све који живе на лицу васцијеле земље...

По одлуци Сина Божијег, каже преподобни Јефрем Сириј, у трен ока ће се сви умрли сабрати на место суда. Земља ће добити заповест да одвоји прах умрлих и неће остати ни једне трунчице, која се не би показала пред Судијом. Страшан је долазак Христов у слави, говори такође он, страшно ће бити и само виђење, како се небо изненада расцепљује, а земља мења изглед и мртви устају. Земља ће вратити људско тело (...) иако је оно било растргнуто зверима, разједено птицама, распарчано рибама, неће се показати недостатак чак ни у коси људској пред Судијом, зато што ће свакога Бог пренети у непропадљивост. Сви ће примити тело саобразно делима својим: тело праведних ће сијати седам пута јаче од сунчеве светлости, а тело грешника ће се показати тамним и испуњеним нечистотом; тело свакога ће пројављивати дела његова, зато што сваки од нас носи своја дела у сопственом телу.

ЕВАНГЕЛЪКСИЕ БЕСЕДЫ на каждый день года
(по церковним зачалам);
Правило веры, Москва 2003. г.

Превео са руског Небојша Ћосовић

УПОКОЈИО СЕ У ГОСПОДУ ЈЕРЕЈ ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ УМИРОВЉЕНИ ПАРОХ ВЕЛИКОИВАНЧАНСКИ

Након Свете Тајне Исповести и Причешћа, дана 29. јануара 2012. године у вечерњим часовима, после дуге и тешке болести упокојио се у Господу јереј Владимир Јовановић, умировљени парох великоиванчански.

Свештеник Владимир рођен је 1946. године у селу Дубона недалеко од Младеновца, од оца Ранка и мајке Наде.

После завршене основне школе уписује Богословију Светог Саве у Београду. Након завршене Богословије ступа у брак са Љиљаном Буквић из Влашке, са којом је изродио двоје деце, сина Добрицу и кћерку Славицу. Године 1965. бива рукоположен од стране Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Валеријана у чин свештеника и постављен за пароха у Великој Иванчи, Архијерејско намесништво Младеновачко. После две године службе, 1967. године одлази на одслужење војног рока, а након одслужења бива враћен на исту парохију великоиванчанску. На тој парохији остаје све до 1997. године, када одлази у превремену пензију.

Опело покојног свештеника Владимира у храму Светог апостола и јеванђелисте Луке на гробљу у Младеновцу 31. јануара служио је Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење шеснаест свештеника и једног ђакона.

Од покојног Владимир пригодним речима опростио се наш првојерарх, подсећајући све присутне да се за правог и верног хришћанина смрћу живот не завршава, већ је то почетак новог живота, односно, рађање за вечни живот у Господу нашем Исусу Христу. Владика је истакао и узвишеност свештеничке службе, јер је свештенику дато више него анђелима и било ком другом човеку, али такође и да ће се од њега много више и тражити када изађе пред лице Божије.

Тело новопредстављеног свештеника Владимир положено је у земљу на гробљу у Младеновцу где ће остати да чека васкрсење мртвих и живот будућег века.

Ратко Аврамовић, јереј

ИГУМАНИЈА ПЕЛАГИЈА БЕКОВАЦ – СТАРЕШИНА МАНАСТИРА ДРАЧЕ

(27. новембар 1926 – 19. децембар 2011)

Ова дивна богобојажљива душа мирно усну у Господу у освит зоре празника Светог Николаја Мирликијског (19. децембар 2012), заштитника свете обитељи драчке, коме је верно служила и искрено се молила цео свој земаљски живот.

Игуманија Пелагија Буковац, у свету Драгослава, рођена је 27. новембра 1926. године у селу Жичи, на домак истоименог древног манастира. Године 1951. одлази у Жичу код чувене игуманије Јелене Јокић. А у манастир Драчу, са игуманијом Јеленом, долази 1958. године. У овом манастиру прима монашки чин расе и камилавке. По чину мале схиме замонашио ју је владика шумадијски Сава 1980. године, за време игуманије драчке Февроније. Игуманија манастира Драче постаје 2000. године.

Наша мати је имала детињу душу и детиње срце. Њен живот је служио, а и даље служи, примером за многе. Преданост Богу, молитвеност, смирење и љубав коју је у свакој прилици показивала, како сестрама, тако и свима који су је познавали и са њом у додир долазали, учинили су да су је сестре и сви који су је познавали искрено волели и дубоко поштовали. Зрачила је неугасивим сјајем, служећи за пример млађим сестрама, каква монахиња и треба да буде.

Мати Пелагија је често понављала поуку своје духовне мајке – мати Јелене: какав је наш молитвени живот, такав је и наш рад, такав је и плод нашег живота, таква је наша жетва, таква наша победа у свакодневним невољама и искушењима. Молитвени живот је победнички живот, живот пун силе.

Хвала ти мати за молитву, хвала ти за љубав коју си нам пружала, хвала за све што си нам несебично давала.

*Духовне кћерке,
сестре манастира Драче и Дивостина*

Мноштво верника, свештеника, монаха и монахиња дошло је у манастир Драчу да се опрости од мати Пелагије, а Свету заупокојену Архијерејску Литургију и опело у Светониколајевском храму, у уторак 20. децембра, служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован.

Опраштајући се од мати Пелагије, Епископ шумадијски је између осталог указао у чему је суштина и смисао нашег хришћанског живота. Кроз тајну Божанске љубави даје нам се одговор о смислу нашег живота не само на земљи, него и на небу. Божанска љубав је та која чува човека од ништавила и пролазности, зато се и од нас очекује да својом љубављу одговоримо на љубав Божију, јер је то сигуран пут који нас после овоземаљског живота води у Васкрсење. Владика је у једном делу беседе говорио и о Божанском старању о нама, пружајући нам одговор где се налазе душе праведника, односно оних људи који су својим животом сведочили Христа. Њихове душе се налазе у руци Божијој, а кроз живот уснуле слушкиње Пелагије, можемо видети и осетити то невидљиво дејство чудесне руке Божије, јер је монашки живот непрестана чежња и усмереност ка Христу.

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. децембра 2011. до 31. јануара 2012. године

Осветити:

Крст за звоник при манастирском храму Вознесења Господњег манастира Саринца, 24. децембра 2011. године;
Земљиште за нови манастирски храм Свете Петке у Неменикућама, 12. јануара 2012. године;
Парохијски дом при храму Светог Василија Великог у Маршићу, Архијерејско намесништво лепеничко, 14. јануара 2012. године;
Крстове и звоно за храм Светог патријарха Јоаникија у Орашцу, Архијерејско намесништво орашачко, 29. јануара 2012. године.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Николу Ђурицу из Крагујевца;
Ђурђа Јанковића из Баточине;
Николу Рајића из Лапова;
Милоша Вулића из Лоћике.

Одликовати:

Архијерејском грамотом признања:

Предрага Димитријевића из Јагодине.

Поделити благослов за искушеништво:

Драгану Ракићу у обитељи манастира Светог великомученика Георгија на Липару.

Преместити:

Јереја Ивана Теодосића, досадашњег привременог пароха у Венчанима, на дужност привременог пароха Прве аранђеловачке парохије при храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко.

Поставити:

Новоручкоположеног јереја Милоша Митровића на дужност привременог пароха у Венчанима, Архијерејско намесништво орашачко;
Монахињу Јелену (Станковић), сестру манастира Светог Николе – Драча за настојатељицу поменутог манастира.

Поверити у опслуживање:

Јереју Мирку Шилковићу, привременом пароху у Реснику, упражњену парохију у Бадњевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;
Протонамеснику Братиславу Пауновићу, привременом пароху у Ботуњу, упражњену парохију у Жировници, Архијерејско намесништво лепеничко.

Разрешити:

Протонамесника Слађана Обрадовића дужности привременог пароха у Бадњевцу и опслуживача парохије у Жировници, Архијерејско намесништво лепеничко, ради одласка у инвалидску пензију;

Јереја Ивана Теодосића дужности привременог пароха у Венчанима, Архијерејско намесништво орашачко;
Братство храма Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу дужности опслуживања Прве аранђеловачке парохије, Архијерејско намесништво орашачко;
Управу манастира Драче старања над манастиром Благовести Пресвете Богородице – Дивостином.

Покренути црквеносудски поступак:

Против протосињела Јустина (Годића), сабрата манастира Денковца и именованог ставити под забрану свештенослужења до окончања црквеносудског поступка.

Казнити:

Јереја Гојка Марковића, привременог пароха у Лужницама, забраном свештенослужења у периоду од 1. до 15. фебруара 2012. године због неизвршавања свештеничких дужности;
Монахињу Нину (Попара), сестру манастира Благовести Пресвете Богородице – Благовештења Рудничког, лишењем монаштва, монашког имена и забраном причешћа до покајања;
Монахињу Магдалину (Вармужа) сестру манастира Светог апостола Петра и Павла – Ралетинца, лишењем монаштва, монашког имена и забраном причешћа до покајања.

Поделити канонски отпуст:

Јереју Дојчилу Влајковићу за свезу клира Епархије крушевачке.

Примити у свезу клира:

Александра Бабића из свезе клира Епархије рашко-призренске;
Јеромонаха Јакова (Стејића) из свезе клира Епархије бранчевске.

Упокојили се у Господу:

Протонамесник Василије Спасојевић, привремени парох Друге парохије у Конатицама, Архијерејско намесништво бељаничко;
Протојереј Милан Вранић, привремени парох Друге парохије у Петки, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;
Монахиња Пелагија (Бековац), игуманија манастира Драче;
Јереј Владан Јовановић, умировљени парох у Великој Иванчи.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. децембра 2011. године до 31. јануара 2012. године

ДЕЦЕМБАР

1. децембар 2011:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Служио помен пострадалим грађанима Крагујевца у Другом светском рату чији су посмртни остаци пронађени током радова у фабрици *Застава*;
Рад у Епархијској канцеларији.

2. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Отпутовао, у пратњи јеромонаха хиландарског Доситеја, игумана денковачког Серафима, игумана сариначког Онуфрија, протојереја ставрофора Вида Милића и ђакона Ивана Гашића, у манастир Хиландар, као изасланик Светог архијерејског синода СПЦ на манастирској слави.

3. децембар 2011:

Допутовао у манастир Хиландар у којем је дочекан свечаном доксологијом;
Предстојавао манастирским богослужењима – девети час, мало вечерње, свеноћно бденије.

4. децембар 2011 – Ваведење Пресвете Богородице:

Служио у манастиру Хиландару, уз саслужење игумана ватопедског Јефрема, игумана хиландарског Методија и великог броја монаха и свештеника, славску Литургију;
Служио у манастиру Хиландару вечерње и помен манастирским ктиторима.

5. децембар 2011:

Служио Литургију у манастиру Хиландару;
Посетио хиландарски метох у Какову;
Посетио Солун;
Посетио у Врању Господина Пахомија, епископа врањског.

6. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад у Епархијској канцеларији.

7. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Лазара Косовског;
Рад у Епархијској канцеларији;
Отпутовао, у пратњи градоначелника Крагујевца Верољуба Стевановића и конзула Палестине у Београду Талала Елзика, у Тел Авив и Јерихон.

8. децембар 2011:

Учествовао на пријему који је градоначелник Јерихона Хасан Салех приредио за госте из Србије, на којем је потписана повеља о братимљењу Јерихона и Крагујевца;
Посетио Гору кушања и Мојсијев бунар.

9. децембар 2011:

Посетио Назарет и у пратњи градоначелника овог града посетио Благовештенску цркву која је подигнута не месту где је архангел Гаврило јавио Марији да ће родити Сина Божијег.

10. децембар 2011:

Посетио Јерусалим и поклонио се Гробу Господњем;
Сусрео се са патријархом јерусалимским Теофилом III;
Посетио град Рамалу и сусрео се са званичницима Палестинске државе.

11. децембар 2011:

Посетио манастир Светог Саве Освећеног и поклонио се моштима Преподобног Саве и Светог Јована Дамаскина;
Посетио Витлејем и поклонио се светињама на месту где је рођен Господ Исус Христос;
Посетио Голготу и Маслинску гору;
Повратак у Србију.

12. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром;
Рад у Епархијској канцеларији.

13. децембар 2011:

Саслуживао у храму Светог Андреја Првозваног у Белом двору на Литургији коју је Господин Лаврентије, епископ шабачки, служио поводом крсне славе престолонаследника Александра Карађорђевића;
Примио у Владичанском двору у Крагујевцу Господина Хрисостома, епископа жичког.

14. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији.

15. децембар 2011:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Отпутовао у Београд.

16. децембар 2011:

Учествовао у Патријаршији у раду Светог архијерејског синода СПЦ;

17. децембар 2011:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Посетио манастир Драчу и причестио оболелу игуманију Пелагију;
Посетио Драгана Јовановића.

18. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром;
Присуствовао, са министарком спорта у Влади Србије Снежаном Самарџић и градоначелником Крагујевца Верољубом Стевановићем, свечаном отварању затворених базена у Крагујевцу.

19. децембар 2011 – Свети Никола Мирликијски:

Служио Литургију у манастиру Грнчарици и пререзао славски колач поводом манастирске славе;
Служио у манастиру Драчи помен упокојеној игуманији Пелагији;
Посетио у Ариљу, поводом крсне славе, своју сестру;
Посетио у Земуну, поводом крсне славе, свог школског друга професора др Радована Биговића.

20. децембар 2011:

Служио у манастиру Драчи Литургију и опело упокојеној игуманији Пелагији;
Посетио у Смедеревској Паланци, поводом крсне славе, протојереја ставрофора Николу Гвоздића;
Посетио, поводом крсне славе, протојереја ставрофора др Зорана Крстића.

21. децембар 2011:

Учествовао у Београду на седници Патријаршијског управног одбора.

22. децембар 2011:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Примио чланове уметничког ансамбла руских козака;
Осветио у Аранђеловцу болничку капелу;
Посетио у Орашцу цркву Светог патријарха Јоаникија, у изградњи.

23. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Председавао у Владичанском двору седници архијерејских намесника Епархије шумадијске.

24. децембар 2011:

Служио Литургију у манастиру Саринцу и осветио нови крст за манастирску цркву.

25. децембар 2011:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији.

26. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром;
Рад у Епархијској канцеларији;
Присуствовао концерту Боре Дугића у крагујевачком позоришту.

27. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад у Епархијској канцеларији;
Учествовао, заједно са Бором Дугићем, у снимању Божићне емисије Телевизије *Коперникус*.

28. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Патријаршији СПЦ у Београду.

29. децембар 2011:

Учествовао у Патријаршији у Београду у раду Светог архијерејског синода СПЦ и Патријаршијског управног одбора;
Присуствовао свечаном уручењу Ордена Светог Саве академику Милораду Екмечићу и професору Мирку Ковачевићу;
Присуствовао новогодишњем пријему градоначелника Крагујевца Верољуба Стевановића.

30. децембар 2011:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији.

31. децембар 2011:

Служио у манастиру Драчи Литургију и парастос игуманији Пелагији;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

ЈАНУАР

1. јануар 2012:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Даровао у Владичанском двору, поводом празника Оци, поклоне деци.

2. јануар 2012:

Саслуживао у врањској Саборној цркви на Литургији коју је Господин Пахомије, епископ врањски, служио поводом своје крсне славе.

3. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио Талала Елзика, палестинског конзула у Београду;
Примио протосинђела Јустина.

4. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Саслуживао у Чуругу, са више архијереја СПЦ, на парастосу невино пострадалима у Рацији окупаторских снага 1942. године.

5. јануар 2012:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Примио новинаре јагодинске Телевизије *Палма* поводом Божићног интервјуа.

6. јануар 2012 – Бадњи дан:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Божићну посланицу прочитао представницима крагујевачких медија;
Предводио уношење бадњака у Владичански двор;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви и учествовао у свечаном паљењу бадњака уз градоначелника Крагујевца Верољуба Стевановића и потпредседника Епархијског управног одбора Радише Пљакића.

7. јануар 2012 – Божић:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви:

8. јануар 2012 – Сабор Пресвете Богородице:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово.

9. јануар 2012 – Свети архиђакон и првомученик Стефан:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром;
Освештао стан протојереју Милићу Марковићу;

10. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији;
Посетио, поводом крсне славе, протојереја Александра Станковића;
Присуствовао у Епархијском центру у Крагујевцу отварању изложбе икона полазника школе иконописа у Духовном центру Светог Јована Златоустог.

11. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Учествовао у свечаностима поводом Дана библиотеке града Београда.

12. јануар 2012:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији;
Освештао у Неменикућама земљиште за манастир Свете Петке, задужбину породице Ковачевић.

13. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Свете Недеље у Десимировцу;
Рад у Епархијској канцеларији.

14. јануар 2012 – Обрезање Господа Исуса Христа, Свети Василије Велики:

Служио Литургију у храму Светог Василија Великог у Маршићу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Примио Новицу Јевтића, власника Издавачке куће *Euro Giunti* и иконописца Мату Минића;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

15. јануар 2012:

Служио Литургију у манастиру Денковцу поводом имендана игумана Серафима коме је пререзао славски колач.

16. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром;
Учествовао у Патријаршији СПЦ, у пратњи ректора Богословије Светог Јована Златоустог протојереја ставрофора др Зорана Крстића, на састанку са Господином Иринејем, патријархом српским, Господином др Иринејем, епископом бачким и Радмилом Милентијевић;
Учествовао у Тополи на састанку поводом договора о обележавању стогодишњице подизања задужбинске цркве на Опленцу.

17. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Председавао у Владичанском двору седници архијерејских намесника Епархије шумадијске.

18. јануар 2012:

Служио Литургију и велико освећење воде у Саборној крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

19. јануар 2012 – Богојављење:

Служио Литургију и Велико освећење воде у Саборној крагујевачкој цркви;
Предводио молитвени скуп на Шумаричком језеру поводом пливања за Богојављенски крст.

20. јануар 2012 – Сабор Светог Јована Крститеља:

Саслуживао у капели Владичанског двора у Краљеву на Литургији коју је поводом своје крсне славе служио Господин Хрисостом, епископ жички; пререзао славски колач епископу Хрисостому;
Посетио, поводом крсне славе, протојереја Рада Вимбиша;
Примио Зорана Недељковића, управника Патријаршијске библиотеке, и Вељка Михаиловића, академског сликара;
Посетио, поводом крсне славе, протојереја ставрофора Зарију Божовића.

21. јануар 2012:

Служио у манастиру Дивостину Литургију и годишњи парастос покојној Загорки;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

22. јануар 2012:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Посетио, поводом крсне славе, др Радета Николића.

23. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром;
Учествовао у Новом Саду у молитвеном скупу који је предводио Господин Иринеј, патријарх српски (уз учешће 15 архијереја СПЦ) којим је обележено страдање

невиних жртава у Рацији окупаторских снага 1942. године.
Рад у Патријаршији СПЦ.

24. јануар 2012:

Учествовао у Патријаршији у раду Светог архијерејског синода СПЦ:

Посетио, са Господином Василијем, епископом сремским, директора Републичке катастарске службе Ненада Теслу ради договора о враћању црквене имовине;

Учествовао у Владичанском двору у Крагујевцу у јавном представљању књиге *Сусрети са старцима* архимандрита Алексеја Богићевића.

25. јануар 2012:

Служио Литургију у манастиру Каленићу поводом Празника иконе Богородице Млекопитатељнице;

Присуствовао у Младеновцу у дечијем вртићу *Сунце* Светосавској академији.

26. јануар 2012:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у Епархијској канцеларији;

Служио Светосавско бденије у јагодинском храму Светих апостола Петра и Павла;

Говорио на Светосавској академији у Јагодини;

Учествовао у Светосавском програму јагодинске Телевизије *Палма*.

27. јануар 2012 – Свети Сава:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;

Пререзао славске колаче у крагујевачким школама *Свети Сава*, *Ђура Јакшић*, Првој и Другој гимназији, Техничкој школи и Културно уметничком друштву *Абрашевић*;

Учествовао, у пратњи протојереја ставрофора др Зорана Крстића, свештеника Срећка Зечевића и ђакона Ивана Гашића, на Светосавској академији у *Сава центру* у Београду.

28. јануар 2012:

Служио у манастиру Драчи Литургију и четрдесетодневни парастос игуманији Пелагији; на Литургији монахињу Јелену произвео у нову игуманију манастира Драче;

Крстио у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради малог Ђорђа, сина Ивана и Марије Шаренац из Крагујевца.

29. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу;

Осветљао у Орашцу крстове за нову цркву коју подиже Оливера Недељковић Карић;

30. јануар 2012:

Рад у Епархијској канцеларији;

31. јануар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

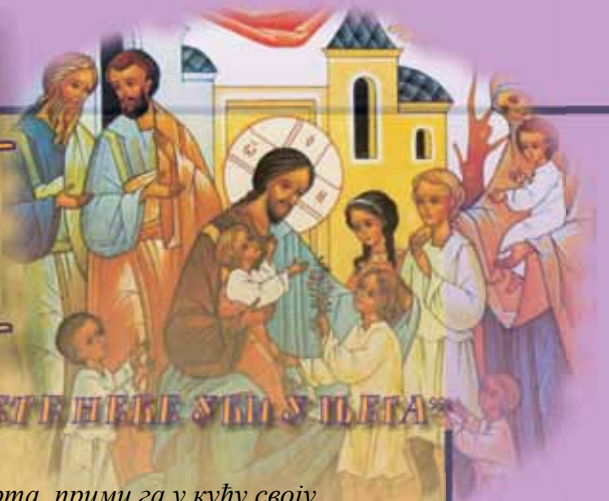
Рад у Епархијској канцеларији;

Служио опело упокојеном свештенику Владану Јовановићу у храму Светог апостола и јеванђелисте Луке у Младеновцу.

Служио опело упокојеној Љубинки Антонијевић у храму Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕБЕ УБИЉ ПЕТА”

*А кад путоваху и Он уђе у једно село, а жена нека, по имену Марта, прими га у кућу своју.
И у ње беше сестра по имену Марија, која седе код ногу Исусових и слушаше беседу Његову.
А Марта се заузела да га што боље послужи, и приступивши му рече: Господе, зар Ти не мариши
што ме сестра моја остави саму да служим? Реци јој, дакле, да ми помогне.
А Исус одговарајући рече јој: Марта, Марта, бринеш се и узнемираваш за много,
А само је једно потребно. Али је Марија добри део изабрала који јој се неће одузети.*

Одломак из Јеванђеља по Луки, глава 10, стихови од 38. до 42., чита се на Светој Литургији на највеће празнике посвећене Пресветој Богородици, на Велику Госпојину (Успење Пресвете Богородице) и на Малу Госпојину (Рођење Пресвете Богородице).

Успење Пресвете Богородице, Тихон, изуман студенички

ДОГАБАЈИ ВЕЗАНИ ЗА ЖИВОТ СВЕТОГ САВЕ

Када и где је рођен Растко Немањић?

- а. 1175. у Расу
- б. 1217. у Трнову
- в. 1197. у Цариграду

(16 година после...)

Када и где се замонашио Растко Немањић?

- а. 1200. у Солуну
- б. 1191. у Светој гори
- в. 1234. у Сплиту

(6 година после...)

Када и где се Свети Сава сусреће са својим оцем Симеоном?

- а. 1191. у Солуну
- б. 1217. у Србији
- в. 1197. у Вагопеду

(следеће године...)

Када и где Свети Сава оснива манастир на Светој гори?

- а. 1234. у Жичи
- б. 1175. у Хиландару
- в. 1198. у Цариграду

(следеће године...)

Када и где је умро Свети Симеон?

- а. 1200. у Никеји
- б. 1199. у Хиландару
- в. 1236. у Светој гори

(исте године...)

Када и где је било путовање Светог Саве до Византије?

- а. 1175. у Трнову
- б. 1197. у Сплит
- в. 1199. у Цариград

(следеће године...)

Када и где је Свети Сава рукоположен за свештеника?

- а. 1200. у Кареји
- б. 1199. у Хиландару
- в. 1207. у Палестини

(после 7 година...)

Када и где се збило дуго путовање Светог Саве са Хиландара?

- а. 1217. у Вагопед
- б. 1207. Србија
- в. 1230. у Трново

(10 година после...)

Када и где Жупан Стефан добија круну од римског папе?

- а. 1207. у Палестини
- б. 1217. у Сплиту
- в. 1235. у Вагопеду

(после 2 године...)

Када и где Свети Сава креће у Малу Азију?

- а. 1235. у Вагопед
- б. 1219. у Никеју
- в. 1219. у Жичу

(следеће године...)

Када и где Свети Сава организује архиепископију?

- а. 1220. у Жичи
- б. 1217. у Србији
- в. 1230. у Трнову

ДЕЧИЈА СТРАНА

(после 9 година...)

Када и где Свети Сава креће на пут из Далмације?

- а. 1234. у Сплит
- б. 1200. у Никеју
- в. 1229. у Палестину

(следеће године...)

Када и где се Свети Сава састаје са Теодором Анђелом?

- а. 1236. у Светој гори
- б. 1230. у Солуну
- в. 1220. у Палестини

(после 4 године...)

Када и где Свети Сава креће на друго ходочашће?

- а. 1191. у Солун
- б. 1217. у Србију
- в. 1234. у Палестину

(следеће године...)

Када и где Свети Сава долази у Бугарску?

- а. 1235. у Трново
- б. 1207. у Палестину
- в. 1199. у Хиландар

(следеће године...)

Када и где је Свети Сава починуо?

- а. 1219. у Жичи
- б. 1236. у Трнову
- в. 1191. у Солуну

Одговори:

- 1175. Раc – Рођен је Растко Немањих
- 1191. Света гора – Замонашио се Растко Немањих
- 1197. Ватопед – Свети Сава се поново сусреће са оцем Симеоном
- 1198. Хиландар – Свети Сава оснива манастир на Светој гори
- 1199. Хиландар – Смрт Светог Симеона
- 1199. Цариград – Путовање Светог Саве
- 1200. Кареја – Свети Сава рукоположен за свештеника
- 1207. Србија – Друго путовање Светог Саве са Хиландара
- 1217. Сплит – Жупан Стефан добија круну од римског папе
- 1219. Никеја – Свети Сава креће на пут ка Малој Азији
- 1220. Жича – Свети Сава организује архиепископију
- 1229. Палестина – Свети Сава креће на пут из Далмације
- 1230. Солун – Свети Сава се састаје са Теодором Анђелом
- 1234. Палестина – Свети Сава креће на друго ходочашће
- 1235. Трново – Долазак Светог Саве у Бугарску
- 1236. Трново – Свети Сава се упокојио

Свети Сава

Свети Саво показао си нам пут,
Да чинимо добра дела,
Зато те данас слави Србија цела!
Слави свога светитеља Саву,
Радуйте се Срби и горе главу!
Цареваше некад незнање и беда
Цареваше некад док не беше њега!
Дошао је храбри борац
Који је од вере подигао дворац
Одрекао се раскоши и свега што има,
Могоа је многим да влада
Али одабрао је да служи свима.
Свети Сава се умом уздизао
Срцем до самог Божанског престола,
За живота је био „патујући храм и апостол“,
А његове мошти су биле лек за сваки бол.
Лик светог Саве живи у нама
И дајемо му обећање да ћемо се окупљати
За сва времена око цркве и његовог имена.

Огњен Гребић

VII разред, ОШ Душан Поповић, Белушић

ВЕРТЕП У ТОПОЛИ

Вертеп – приказ рођења Христовог, и ове године се одиграо у Тополи, овога пута у просторијама КУД-а „Опленац“.

Ову већ традиционалну приредбу извели су ученици трећег разреда основне школе „Карађорђе“ из Тополе, које су припремили учитељица Слађана Делић и вероучитељ Александар Алексић, а уз помоћ Црквеног хора „Опленац“ и господина Првослава Мајсторовића који је помогао у сценографији Вертепа.

Радосне, веселе Божићне песме и здравце пропраћене су громогласним аплаузом многобројне публике, а сва дечица даривана су Божићним пакетићима које су за ову прилику припремили тополски свештеници.

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ У ОШ БУРА ЈАКШИЋ

Као и претходних година, Свети Сава, молитвеник српског народа пред престолом Свевишњег Господа, заштитник и понос српске деце, прослављен је у школама нашег Богом чуваног града Крагујевца и епархије. У ОШ „Ђура Јакшић“, која је једна од најстаријих у граду, празнична радост као и претходне године увећана је доласком Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована, који је на позив директора Ђорђа Божовића школске 2008. године, осветио просторије ове школе и служио Свету Архијерејску Литургију у њој.

Преосвећеног Владикау су испред школе дочекали Зоран Аврамовић, који је са породицом ове године колачар, надлежни парох свештеник Драган Симоновић, директор, вероучитељ и ученици. Током резања славског колача школски хор је певао тропаре Светом Сави и одговарао на јектеније и возгласе, што је увећало празничну радост и увеличало обележавање празника у школи. Након резања славског колача, владика Јован обратио се окупљенима пастирском поуком, а потом на велико задовољство и част хора, оркестра и осталих учесника, присуствовао приредби, коју су ученици са великим одушевљењем и љубављу припремали за свог Владикау и присутне госте.

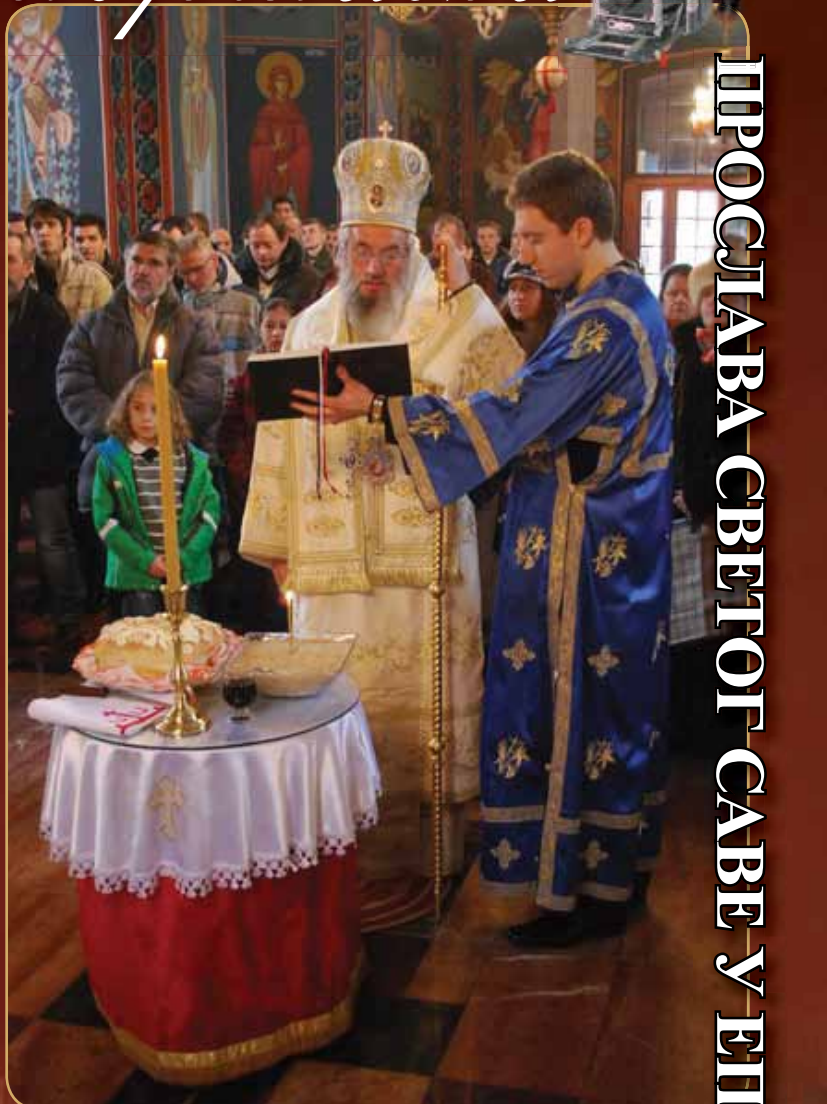
Пре приредбе, директор се захвалио Преосвећеном Владикау што је и ове године својим доласком учинио велику част ученицима и школи и у име запослених уручио му икону као скромни дар захвалности. Директор је такође уручио и захвалнице протојереју-ставрофору Зорану Крстићу, који је са породицом претходне године био колачар, и Зорану Аврамовићу и његовој породици, а потом се захвалио Зорану Рајовићу, начелнику шумадијског округа, што се одазвао да буде домаћин наредне године, као и протојереју Милићу Марковићу и свештенику Драгану Симоновићу.

Миодраг Крстић, вероучитељ

*фото
репортажа*

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САБЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Каленић

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ **НОВА ИЗДАЊА**

34000 Крагујевац,
Краља Александра I Карађорђевића
31а, п. ф. 54
телефони: +381 34 333 827;
+381 65 803 48 02
sum.eparhija@eunet.rs
http://www.crkveniartikli.org
http://www.eparhija-sumadijska.org.rs

У сарадњи са Министарством вера и дијаспоре републике Србије у оквиру пројекта „Унапређење верске културе, верских слобода и толеранције“, као дела програма „Остваривање сарадње државе са црквама и верским заједницама“, издавачка установа Епархије шумадјске „Каленић“ објављује зборник „Теологија иконе и црквено стваралаштво“ у којем су заступљени текстови који унапређују теолошко разумевање и уметничко стваралаштво у области иконописа, фрескописа и других облика визуелног изражавања. Реч је о радовима најистакнутијих савремених стваралаца и теоретичара црквеног сликарства из различитих земаља и различитих помесних Цркава, што доприноси сагледавању разлика и сличности култура унутар савременог Православља као и потпунијем сагледавању комплексне црквеноуметничке проблематике.

Ускоро:

